ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΕΤΟΣ Α'. ΤΕΥΧΟΣ Ε

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, ΤΗ 1 ΜΑΙΟΥ 1880.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Ὁ M. Bautaen διάσημος Γάλλος, φιλόσοφος, ἐργαζόμενός ποτε ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, εἶδεν εἰσερχόμενον βιαίως καὶ μὲ τρόπον ὅλως ἀνοίκειον ἀγγαῖον φίλον του, τὸν στρατηγὸν N. ὅστις πλήρης ἐκπλήξεως καὶ τρόμου συνάμα τῷ ἀπευθύνει τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν: πιστεύεις εἰς τὰ θαύματα; Ὁ φιλόσοφος παρατηρήσας τὴν ταραχὴν τοῦ φίλου του, οὕτινος οὐδέποτε ἤκουσε ποιοῦντα τοιαύτας ἐρωτήσεις, εἰς ἃς σπανιώτατα ἢ καὶ οὐδέποτε ἐπασχολοῦνται οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἄρεως, ἠπόρησε καὶ ἐπί τινας στιγμὰς δὲν ἀπήντα πρὸς τὸν στρατηγόν, ὅστις διὰ τοῦτο τῷ ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐρώτησίν του.

Τότε ὁ φιλόσοφος λέγει πρὸς τὸν φίλον του στρατηγόν: Ἀγνοῶ τί νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σου ταύτην. Ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ φρονῇ καὶ πιστεύῃ ὅ,τι βούλεται. Ὅθεν ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ ἐπιρρεάσω ἐπὶ τῆς συνειδήσεώς σου, μάλιστα δὲ προκειμένου περὶ τοιούτων σπουδαίων καὶ λεπτῶν ζητημάτων.

Ὁ στρατηγὸς ὅμως περίεργος τὰ μέγιστα, λέγει πρὸς τὸν φιλόσοφον: βλέπω ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖς νὰ μοὶ ἀπαντήσῃς εἰς ὅ,τι σὲ ἐρωτῶ ἀλλὰ προσπαθεῖς νὰ ἀπαλλαχθῇς δι' ὑπεκφυγῶν. Ἐν τούτοις δὲν κινοῦμαι ὑπὸ ἁπλῆς μόνον περιεργείας, οὐδὲ βούλομαι νὰ ἀναμιχθῶ εἰς ὅ,τι δὲν μὲ ἐνδιαφέρει, καθότι γνωρίζεις ὅτι εἶμαι ὅλως ἀπαθὴς πρὸς τὰ τοιαύτης φύσεως ζητήματα, ἀλλ' ἔρχομαι νὰ συμβουλευθῶ σὲ τὸν φιλόσοφον, ὅστις δέον νὰ ἔχῃς εὐρυτέρας γνώσεις καὶ πλειοτέραν πεῖραν ἀπὸ ἐμὲ, ἁπλοῦς τῆς πατρίδος στρατιώτης, ἥκιστα σκεπτόμενος περὶ τῶν πραγμάτων τῆς μελλούσης ζωῆς· θέλω δὲ νὰ

μάθω παρὰ σοῦ, ὄχι ἐὰν ὑπάρχῃ μέλλουσα ζωή, καθότι οὐδεμίαν περὶ τούτου ἔχω ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ ἐὰν ἡ μέλλουσα αὕτη ζωὴ δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς παρούσης.

Μέγα ζήτημα θίγεις, τῷ ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος, ὅπερ ἀπαιτεῖ χρόνον πολὺν πρὸς ἀνάπτυξιν. Ἀλλ' ὅμως εἰπέ μοι πόθεν ὁρμώμενος ἐπεθύμησας νὰ ἐξετάσῃς πράγματα εἰς ἃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐνασχολεῖσαι;

Καὶ ὅμως δὲν θὰ μοὶ ὡμίλεις οὕτω, λέγει ὁ στρατηγὸς, ἐὰν ἔβλεπες ὅ,τι ἐγὼ εἶδον. Τὴν αἰφνίδιον ἴασιν τῆς δωδεκαετοῦς ἀνεψιᾶς μου! Ἀπὸ ἓξ μηνῶν ὀλεθρία νόσος κατεβασάνιζεν αὐτὴν, νόσος ἥτις ἦτο ἀκατάληπτος καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς διασημοτέρους ἰατροὺς τῆς πόλεως. Ἡ ἴασις δὲ αὕτη ἐπῆλθεν αὐτῇ, πρὸ τῶν ποδῶν τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἀφοῦ πρῶτον ἐπὶ ἐννέα ὁλοκλήρους ἡμέρας πλῆθος ἐναρέτων ψυχῶν ἐδέοντο παρ' αὐτοῦ τὴν χάριν ταύτην. Ἔρχομαι δὲ νὰ σὲ ἐρωτήσω ἐάν ποτε ἐγένετο ἢ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ τοιοῦτόν τι.

Ἀλλὰ, στρατηγὲ, εἶσαι βέβαιος εἰς ὅ,τι μοὶ λέγεις; Εἶδον, σοὶ λέγω, εἶδον ἰδίοις ὄμμασι τὴν ἴασιν ταύτην τῆς ἀνεψιᾶς μου.

Συναισθανθεὶς τότε ὁ φιλόσοφος ὅτι προσέβαλέ πως τὴν φιλοτιμίαν τοῦ φίλου του καὶ θέλων, ἐπιτείνων τὴν διαμονήν του, νὰ σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὅπερ ἀρκούντως διήγειρε τὴν περιέργειάν του εἶπεν αὐτῷ: Καταπραΰνθητι στρατηγὲ καὶ διηγήθητί μοι ἀταράχως τὸ γεγονὸς, οὕτινος ὑπῆρξας αὐτόπτης μάρτυς. Ἔχω πλήρη πεποίθησιν εἰς τοὺς λόγους σου, καθότι εἶσαι ἔλλογος ἀνὴρ καὶ δὲν θέλω νὰ πλανᾶσαι μακρὰν τῆς ἀληθείας. Κατάθεσον ὅθεν πᾶν ὅ,τι εἶδες ὡς μάρτυς ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ τῆς δικαιοσύνης.

Εἶναι ὁλόκληρος ἱστορία, τῷ ἀπεκρίθη ὁ στρατηγὸς, θὰ προσπαθήσω δὲ ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ συντέμνω αὐτὴν διηγούμενος τὰ κυριώτερα γεγονότα.

Γνωρίζεις, ὅτι ὁ ἀδελφός μου, ὅστις κατέχει ὑψηλὴν θέσιν ἐν τῇ κυβερνητικῇ σφαίρᾳ, ἔχει δύο θυγατέρας, ὧν ἡ μία εἶναι πεντεκαίδεκα ἐτῶν, ἡ δ' ἄλλη δώδεκα. Ἀπολέσας κατὰ δυστυχίαν τὴν μητέρα των, ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ αὐτὰς ὑποτρόφους εἴς τι παρθεναγωγεῖον τῶν Παρισίων· τὰς ἐνεπιστεύθη δὲ εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀδελφῆς μας, ἥτις, ἐκτὸς τῆς ἐξόχου αὐτῆς εὐφυΐας, κέκτηται πάντα τὰ προσόντα ἐκεῖνα, ἅπερ χαρακτηρίζουσι τὸν καλὸν χριστιανόν. Μετά τινα χρόνον ἡ μικροτέρα τῶν ἀνεψιῶν μου ἠσθένησε βαρέως ὑπό τινος παραδόξου νόσου, ἥτις εἶχε διαφόρων ἀσθενειῶν συμπτώματα, ὥστε οὐδ' αὐτὸς ὁ ἐμπειρότερος ἰατρὸς τῆς πρωτευούσης ἠδύνατο νὰ διαγνώσῃ αὐτήν.

Τὸ δυστυχὲς τέκνον ὁλονὲν ἠλλοιοῦτο ὑπὸ ὑπερβάλλοντας πυρετοῦ καὶ σφοδρῶν πόνων τῆς κεφαλῆς. Ἡ ὅρασίς της ἦτο διπλῆ ὡς ἐκ τῆς παραλληλίας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ οἱ μεῖς τοῦ λαιμοῦ σκληρυνόμενοι ὁλονὲν, ὡς ἐν τῷ Τετάνῳ, παρέκλινον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἣν τότε δυσκόλως ἐπανέφερον εἰς τὴν φυσικήν της κατάστασιν. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἦτο πάντοτε ἰσχυρῶς προσηλωμένη ἐπὶ τοῦ σώματος· ἐν γένει δὲ ἡ νέα εὑρίσκετο εἰς ἐντελῆ ἀδράνειαν τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος, εἰς παραλυσίαν τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων καὶ εἰς ἀδυναμίαν τῶν πεπτικῶν, κατελαμβάνετο δὲ ὑπὸ σφοδρῶν σπασμῶν. Ὅτε δὲ ἡμέραν τινα κατὰ συμβουλὴν τοῦ ἰατροῦ ἐξήγαγον αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας διὰ τῆς ἀμάξης ὅπως ἀναπνεύσῃ καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν ἀέρα, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτὴν ἀμέσως εἰς τὰ Ὦια καθότι ἡ κατάστασίς της ἔτι μᾶλλον ἐξησθένει.

Μετὰ παρέλευσιν ἀρκετοῦ χρόνου, ὅτε οἱ ἰατροὶ ἀπώλεσαν πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας, ἡ θεία καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς ἀσθενοῦς, ἔχουσαι πλήρη πεποίθησιν εἰς τὰ θεῖα, ἀπεφάσισαν ὅπως καταφύγωσιν εἰς τὴν παντοδυναμίαν καὶ ἀγαθότητα τοῦ Ὑψίστου, ὅστις ἐστὶν ἀληθῶς ὁ ἀνώτατος τῶν ἰατρῶν, ὡς ὢν ὁ πάροχος τῆς ζωῆς. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐπὶ ἐννέα κατὰ συνέχειαν ἡμέρας προσηύχοντο ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου, οὕτινος τότε ἐώρταζον τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ἁγίων λειψάνων. Ὁ ἀδελφός μου, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶναι καλὸς χριστιανός, ἀπεφάσισεν ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μεταφέρῃ τὴν ἀσθενῆ ἐντὸς φερέτρου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων λειψάνων, ἅτινα ἦσαν ἐκτεθειμένα ἐντὸς παρεκκλησίου τινός. Ἡ ἀσθενής, ἥτις μέχρι τοῦδε ἦτο ἡμιθανὴς καὶ ἀναίσθητος, συγκατετέθη εἰς τοῦτο, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ πατὴρ συνώδευσεν αὐτὴν μετὰ τῆς θείας καὶ τῆς μεγαλητέρας θυγατρός του εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἤκουσε τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ἀκολούθως ὁ πατὴρ της μετὰ κόπου λαβὼν αὐτὴν ἐπὶ τῶν βραχιόνων του ὡς νεκράν, πίπτει γονυκλινὴς πρὸ τῶν ἁγίων λειψάνων. Μόλις δ' ἐγγίσασα ἐπ' αὐτῶν ἡ ἀσθενὴς ἀμέσως ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν πατέρα της ὅπως τὴν ἀφήσῃ νὰ καθήσῃ. Κατ' ἀρχὰς, ὁ πατὴρ ἠρνήθη τὴν αἴτησίν της ταύτην, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινεν. Ἀλλ' αὕτη καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ ἐπιμόνως αἰτοῦσα νὰ καθήσῃ· ὁ πατὴρ τότε τὴν ἄφησε νὰ καθήσῃ, αὕτη δὲ ἵσταται ὀρθία ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦ Προσκυνητηρίου, ἄνευ οὐδενὸς στηρίγματος. Ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ὦμοι της ἔλαβον τὴν φυσικήν

των θέσιν, ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ σώματος εἰς ὃ πρότερον ἦτο προσκεκολλημένη, αἱ δὲ κνῆμαι ἀνέλαβον τὰς νεκρωθείσας αὐτῶν δυνάμεις. Ὅλως τεταραγμένος ὁ πατὴρ τὴν ἔλαβε καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν βραχιόνων του καὶ τὴν ἐπανέφερεν εἰς τὴν κλίνην της. Αὕτη ὅμως τότε ἀναστᾶσα μόνη της ἐζήτησε βιβλίον τι ὅπως προσευχηθῇ ἐπ' ὀλίγον ἔτι. Ἡ ἀγγελία τῆς αἰφνιδίου ταύτης θεραπείας διαδίδεται τότε ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὅστις ἦτο πλήρης χριστιανῶν, καὶ οἵτινες γονυκλινεῖς καὶ ἐν κατανυκτικῇ καρδίᾳ ηὐχαρίστησαν τὸν Θεὸν διὰ τὴν χάριν ταύτην, ἣν ἀπέδωκε τῇ βαρυαλγούσῃ οἰκογενείᾳ μου.

Κατεπείγουσα ἐργασία ἐμποδίσασά με δὲν ἠδυνήθην νὰ τοὺς ἀκολουθήσω εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἄλλως τε δὲν ἤλπιζον ὅτι ἡ παρουσία ἑνὸς ἀσεβοῦς ὡς ἐμοῦ ἠδύνατο νὰ φανῇ χρήσιμος εἴς τι. Τεταραγμένος ἐπερίμενον αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν νομίζων ὅτι ἦτο ἀνόητος ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἥτις κατ' ἐμὲ ἤθελεν ἐπὶ μᾶλλον ἐξασθενήσει τὸ παιδίον. Ὁ ἀδελφός μου ὅμως ὡς ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἐκκλησίας δρομέως θέτει τὴν θυγατέρα του ἐπὶ τῆς ἀγκάλης μου, ἐκ δὲ τῆς ταραχῆς ὑφ' ἧς ἦτο κατειλημμένος ἐνόμισα ὅτι τὸ τέκνον ἀπέθανε καὶ ἔσπευσα νὰ θέσω αὐτὸ ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἀλλ' ὅτε εἶδον τὴν ἀνεψιάν μου, ἣν ἐνόμιζον ὅτι ἀπώλεσα ἤδη, ἐγειρομένην μόνην της ἐπὶ τῆς κλίνης, ἔμεινα ἐκστατικὸς καὶ ἀνεφώνησα τρέμων ἐκ φόβου συνάμα καὶ χαρᾶς: Ματθίλδη, ἐὰν ἐθεραπεύθης, ἐλθὲ καὶ ἐναγκαλίσθητί με. Ἡ Ματθίλδη ἐγείρεται πάραυτα, καταβαίνει τῆς κλίνης καὶ ἀφοῦ ἔκαμε βήματά τινα ρίπτεται εἰς τὸν τράχηλόν μου, ὃν περιέσφιγγε διὰ τῶν βραχιόνων της, ἐνῷ ἐγὼ περιέπτυσσον αὐτὴν ἐπὶ τῆς καρδίας μου, ἥτις σφοδρῶς ἔπαλλεν ἐν τοῖς στέρνοις μου. Μοὶ διηγήθη τότε μόνη της ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἤγγισεν ἐπὶ τῶν ἁγίων λειψάνων ἠσθάνθη τι ἀφαιρούμενον ἐκ τοῦ λαιμοῦ της. Ὁ ἰατρὸς τῆς οἰκογενείας, ὅστις προσεκλήθη πάραυτα, τὴν ἐξέτασε καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἰάθη· μετὰ δὲ τὴν διήγησιν τῶν ὅσων συνέβησαν εἶπεν: « Ὁ Ἅγιος Παῦλος εἶναι ἰατρὸς πολὺ ἀνώτερος ἐμοῦ.»

Τὴν ἐπαύριον περὶ τὰς ὀκτὼ ὥρας ἡ νέα ἐνδύεται μόνη ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐγένετο μεγαλοπρεπὴς λειτουργία πρὸς δοξολογίαν τοῦ Ὑψίστου. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων διηυθύνθη ἄνευ στηρίγματος πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ὅπου ἀφοῦ προσεκύνησεν, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν θέσιν της. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπεσκέφθη τὸν ἰατρὸν τῆς οἰκίας ὅστις ὅτε τὴν εἶδε στηριζομένην ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου νὰ ἀνέρχηται τὰς βαθμίδας ἐπανέλαβεν ὅτι ἰάθη ἐντελῶς. Ἤδη οὐδένα αἰσθάνεται πόνον καὶ περιπατεῖ ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς οἰκίας. Ἦλθον λοιπὸν κομίζων πρός σε εἰδήσεις ὅλως νέας, ἔκθαμβος ἔτι ὢν ἐξ ὅσων εἶδον καὶ ἤκουσα. Θέλω δὲ νὰ μάθω παρά σου, ὅστις εἶσαι εἷς ἐκ τῶν μάλα διακεκριμμένων φιλοσόφων, τί φρονεῖς περὶ ὅσων σοὶ διηγήθην· πρὸς τούτοις γνωρίζεις καλῶς, ὅτι, ἂν καὶ οὐδόλως εἰμὶ ἐχθρὸς τῆς θρησκείας, ἣν σέβομαι, συνδιατρίβω μᾶλλον μετὰ τῶν φιλοσόφων ἢ τῶν ἱερέων. Ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καθ' ἣν τὰ μάλα συνεκινήθην, ἐξ ὅσων εἶδον καὶ ἤκουσα, κρίνω ὀρθὸν νὰ ἐξετάσω σπουδαίως τὸ συμβὰν μετά τινος ἐλλόγου ἀνδρὸς καὶ ἐπιστήμονος· δὲν εὗρον δὲ καταλληλότερόν σου.

Σὲ εὐχαριστῶ, τῷ λέγει ὁ φιλόσοφος, στρατηγὲ διὰ τὴν πρός με ὑπόληψιν καὶ ἐμπιστοσύνην σου, ἀλλ' ὅμως φρονῶ ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ σοὶ φανῶ χρήσιμος κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην· μία δὲ λέξις ἀρκεῖ, ὅπως ἐννοήσῃς τὴν αἰτίαν. Ἡ φιλοσοφία ἔχουσα ὡς ἀρχὴν τὸ μὴ λαμβάνειν ὑπ' ὄψιν πράγματα ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι διὰ τῶν ἀρχῶν τῆς λογικῆς, οὐδόλως ἐπασχολεῖται εἰς τὰ ὑπερφυσικὰ γεγονότα, διαρρήδην ἐκδηλοῦσα ὅτι δὲν δύναται νὰ διαγνώσῃ αὐτά. Διὰ τοῦτο πολλοὶ φιλόσοφοι ἀρνοῦνται καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν.—Κατ' ἐμὴν ὅμως γνώμην, ὅστις δὲν δύναμαι νὰ ὁρίσω τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, δὲν προβαίνω μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου, ἀρκούμενος νὰ ἀφίνω τὰς συζητήσεις καὶ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν τοιούτων πραγμάτων εἰς τοὺς ἁρμοδίους. Φρονῶ δὲ ὅτι οὐδεμίαν προξενεῖ βλάβην τὸ νὰ παραδέχηταί τις τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν καθότι σέβομαι τὴν ἐλευθερίαν, ἥτις ἐδωρήθη τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τοῦ Ὑψίστου, καὶ διὰ τοῦτο οὐδέποτε θὰ ἐξετάσω οὐδὲ θὰ ἐκφέρω γνώμην περὶ πράγματος, ὅπερ ἀποκαλοῦσιν ὑπερφυσικόν.

Πρὸς δὲ κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν μέθοδον, ἥτις ἐστὶν ὅλως ἐμπειρική, ὀφείλομεν μετὰ τῆς μεγίστης λεπτομερείας καὶ προσοχῆς νὰ ἐξακριβόνωμεν τὰς αἰτίας τῶν γεγονότων πρὶν ἢ ἐξαγάγωμεν τὰ συμπεράσματα καὶ τὰς συνεπείας αὐτῶν. Ἐνταῦθα δὲ τί συμβαίνει; Πρῶτον συμπτώματα μεγάλης καὶ σοβαρᾶς ἀσθενείας, περὶ ἧς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν, καθότι διάσημοι καὶ σοφοὶ ἰατροὶ τὴν ἐξέτασαν. Μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται αἰφνίδιος θεραπεία, ἥτις ὑπεμφαίνει τι τὸ παράδοξον· τὴν νοσηρὰν, δηλονότι, ἐκείνην κατάστασιν διαδέχεται ἡ αἰφνίδιος ἐπάνοδος τῆς ὑγείας. Ὑπάρχει ἐνταῦθα σειρὰ γεγονότων, ὧν δὲν δυνάμεθα νὰ διαγνώσωμεν τὴν ἄμεσον σχέσιν, οὐδὲ νὰ ὑποδείξωμεν κατὰ τὴν λογικὴν ἐπιστήμην τὴν ἀλληλουχίαν· ὥστε ὡς μοι διηγή-

θης ἡ ὑγεία ἐπανῆλθε διὰ τῶν πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως ὑμῶν. Ἐὰν δὲ ἐπιχειρήσωμεν νὰ συνδέσωμεν τὰ γεγονότα ταῦτα θὰ φανῶμεν λίαν τολμηροὶ καὶ κινδυνεύομεν νὰ περιπέσωμεν εἰς τὸ σύστημα: **post hoc ergo propter hoc.** Καθότι ἐπὶ τέλους μὴ δυνηθέντες νὰ ἐννοήσωμεν τὴν αἰτίαν τῆς αἰφνιδίου ταύτης ἀναρρώσεως θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ ἀποδώσωμεν αὐτὴν κατὰ τὴν λογικὴν εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν προηγουμένων φαρμάκων ἢ εἴς τινα ὑπερτάτην τῆς φύσεως δύναμιν, ἢ τέλος . . .

Ἀλλὰ, ἀγαπητέ μοι φιλόσοφε, ἀνεφώνησε διακόψας αὐτὸν ὁ στρατηγός, νομίζω ὅτι σοὶ εἶπον ἤδη ὅτι ὑπὲρ τοὺς ἓξ μῆνας πᾶσαι αἱ δυναταὶ ἐγένοντο περιποιήσεις, οἱ δὲ ἀνώτεροι τῆς πόλεως ἰατροὶ πᾶσαν κατέβαλον προσπάθειαν ἀλλ' οὐδεμίαν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιφέρωσι βελτίωσιν καὶ τὸ παιδίον καθ' ἑκάστην ἔβαινε πρὸς τὰ χείρω.—Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἐπενέργειαν τῶν περιστάσεων, αἵτινες ὑποτεθήσθω ὅτι συνέδραμον εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς κεφαλῆς καὶ τὸν ὀργασμὸν τῆς φαντασίας, σοὶ ἐπιβεβαιῶ ὅτι ἡ ἀσθενὴς μετεκομίσθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὐχὶ ἐξ οἰκείας θελήσεως, ἣν ἐστερεῖτο ὡς ἐκ τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως εἰς ἣν εὑρίσκετο, ἀλλ' ἐνδίδουσα ἁπλῶς εἰς τὰς προτροπὰς τῆς θείας καὶ τοῦ πατρός της.

Δὲν ἀρνοῦμαι, στρατηγὲ, ὅσα μοὶ λέγεις· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ φύσις εἶναι τοιαύτη, ὥστε πολλάκις παρέχει τὴν ζωὴν εἰς ἀσθενεῖς δι' οὓς πᾶσα ἐλπὶς σωτηρίας ἀπωλέσθη, ἀφοῦ πρὸς θεραπείαν αὐτῶν μετεχειρίσθησαν οἱ ἰατροὶ παντὸς εἴδους φάρμακα. Εἶδον δὲ ἰδίοις ὄμμασι ἀσθενεῖς, οὓς οἱ ἰατροὶ ἐνόμιζον νεκροὺς, οἱ δὲ συγγενεῖς πλήρεις λύπης καὶ στεναγμῶν προπαρεσκευάζοντο εἰς τὴν ταφήν των, νὰ ἀναλαμβάνωσι τὰς νεκρωθείσας σωματικὰς αὐτῶν δυνάμεις ἀνερχόμενοι, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ χείλους τοῦ τάφου.

Ἐν τούτοις δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ταῦτα ἐγένοντο ὡς ἐκ θαύματος· καθότι ἐξετάζοντες καλῶς τοὺς νόμους τῆς φύσεως θέλομεν ἔχει πλήρη καὶ ἀκριβῆ τούτων λύσιν.

Ὁ στρατηγὸς ὅμως μὴ δυνάμενος νὰ πεισθῇ διὰ τῶν συλλογισμῶν τούτων τοῦ φιλοσόφου ἐπαναλαμβάνει: Μίαν ἔτι ἐρώτησιν θὰ σοὶ ἀπευθύνω, σὲ παρακαλῶ δὲ νὰ ἀποκριθῇς ἐλευθέρως καὶ ἄνευ συστολῆς, διότι δὲν δύναμαι νὰ σὲ παρακολουθήσω εἰς τοὺς συλλογισμούς σου τούτους τῆς μεταφυσικῆς. Σὲ ἐρωτῶ: Πιστεύεις τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ δημιουργοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς;

— Βεβαίως, στρατηγέ.

Κατὰ συνέπειαν δὲν δύνασαι νὰ ἀρνηθῇς ὅτι εἶναι συνάμα καὶ κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· τοιοῦτος δ' ὢν δύναται ἄρα νὰ δωρήσῃ τὴν ζωὴν εἰς ὅντινα βούλεται ὅτε ἐξαιτήσωτι παρ' αὐτοῦ τὴν χάριν ταύτην μετὰ θερμῆς πίστεως καὶ ἀγάπης. Ὁ δὲ ἀδελφός μου, ἡ ἀδελφή μου, ἡ ἀνεψιά μου καὶ πλῆθος ἐναρέτων ψυχῶν ἐπὶ ἐννέα κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἐξῄτουν παρ' αὐτοῦ μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους πλήρους πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως τὴν ὑγιείαν τῆς ἀσθενοῦς ἀνεψιᾶς μου διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Παύλου. Διατί λοιπὸν δὲν παραδέχεσαι ὅτι τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἁγίου τούτου ἐπανῆλθεν ἡ ὑγιεία αὐτῆς, ἐνῷ ἅπασα ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ἐφάνη ἀδύνατος πρὸς θεραπείαν τῆς ἀσθενοῦς; ἐὰν ὑπάρχει εἷς καὶ μόνος Θεὸς, παντοδύναμος καὶ οἰκτίρμων, ὅστις εἰσακούει τὰς δεήσεις τῶν δυστυχῶν αὐτοῦ πλασμάτων δὲν δύναμαι ἢ νὰ παραδεχθῶ ὡς ὀρθοὺς τοὺς λόγους οὓς σοὶ ἐξέθεσα.

Σέβομαι, στρατηγὲ, τὰ αἰσθήματά σου, οὐδόλως δὲ προτίθεμαι νὰ καταπολεμήσω ταῦτα. Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ πιστεύῃς εἰς τὸ θαῦμα τῆς ταχείας ταύτης θεραπείας καθὼς καὶ πᾶς τις ἄλλος εἶναι. Ὡσαύτως ἐλεύθερος νὰ μὴ τῷ πιστεύῃ. Καίτοι δὲ αἱ σκέψεις σου εἰσὶν ἐν μέρει ὀρθαὶ, δυνάμεθα ὅμως νὰ ἐξαγάγωμεν μυρίας ὅσας ἀμφιβόλους συνεπείας ἐξετάζοντες ταύτας κατὰ τὴν φιλοσοφίαν. Ὅθεν, ὡς βλέπεις, τὸ ζήτημα τοῦτο ἐστὶν ἐκ τῶν μᾶλλον δυσλήπτων ζητημάτων τῆς μεταφυσικῆς, ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ ὑπερφυσικῶν πραγμάτων ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν σχέσεων τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν καθολικῶν καὶ ἀναγκαίων νόμων, οἵτινες διέπουσι τὸ πᾶν ἐν πλήρει τάξει, ἥτις ἀφεύκτως ἤθελε καταστραφῆ, ἐὰν αἱ δεήσεις τῶν θνητῶν ἠδύναντο νὰ διαταράξωσι τὴν ἀλληλουχίαν αὐτῶν. Δὲν θὰ δυνηθῶμεν δὲ, νὰ λύσωμεν τὴν στιγμὴν ταύτην ὅλα τὰ προβλήματα ταῦτα, ἅτινα οἱ φιλόσοφοι συζητοῦσιν ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ φιλοσοφῶσιν ἐνταῦθα, καὶ ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λύσωσιν ταῦτα μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας αὐτῶν καὶ τὰ συγγράμματα, ἅτινα ἐπὶ τούτῳ ἐξέδοσαν. Θὰ παρέλθωσι δὲ μῆνες ὁλόκληροι μόνον, ὅπως ὑπερπηδήσωμεν τὰς παρουσιασθησομένας δυσκολίας καὶ νομίζω ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖς οὐδὲ ἔχεις τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦτον.

Ὄχι, τῇ ἀληθείᾳ, ἀπεκρίθη αἴφνης ὁ στρατηγὸς, οὔτε ἐπιθυμῶ οὔτε τὸν ἀπαιτούμενον ἔχω χρόνον. Προτιμῶ δὲ νὰ ἔχω καθ' ἐμαυτὸν τὴν συναίσθησιν καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ αἰφνίδιος τῆς ἀνεψιᾶς μου ἀνάρρωσις ἐστιν ἔκτακτον γεγονὸς, ὅπερ ὁ Ὕψιστος, εἰσακούσας τὰς δεήσεις

τῶν ἐναρέτων ἐκείνων ψυχῶν, παρεχώρησεν εἰς τὴν οἰκογένειάν μου Ἂν καὶ αἱ παρατηρήσεις καὶ οἱ συλλογισμοί σου διετάραξάν πως τὸν νοῦν μου, ἀκούω ἐν τούτοις μυχίαν τινὰ φωνὴν, λέγουσαν ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὑπῆρξέν τι τὸ ὑπερφυσικὸν, ὅπερ ἐπενήργησε, καὶ τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ ζωηρότατα αἰσθάνομαι ὡς ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν μοὶ ἐπροξένησεν ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἐπαναειδεῖν ὑγιὲς τὸ ἀγαπητὸν τοῦτο τέκνον, ὅπερ ἐνόμιζον ἀπολεσθὲν, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἐννοήσω ὡς καὶ σὺ ὡσαύτως.

Τότε τῷ ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος: Μὴ ἀποβλέπων οὐδόλως, στρατηγὲ, εἰς τὸ αἴτιον, ὅπερ ἐπήνεγκε τὴν θεραπείαν ταύτην, χαίρομαι ἐπὶ τῇ ἀναρρώσει τῆς ἀνεψιᾶς σου καὶ συμμερίζομαι τὴν εὐδαιμονίαν ἁπάσης τῆς οἰκογενείας σου, πρὸς ἣν, παρακαλῶ, νὰ ἐκφράσητε τὰ συγχαρητήριά μου.

Ἐπὶ τούτοις ἀπεχωρίσθησαν οἱ φίλοι, ὁ μὲν στρατηγὸς μετὰ μεγίστης ψυχρότητος μὴ δυνηθεὶς νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειάν του, ὁ δὲ φιλόσοφος εὐχαριστημένος ὅτι ἀπηλλάχθη ἐκ τῶν ἐρωτήσεων, ἃς ἐπρόβαλλεν αὐτῷ ὁ στρατηγός.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς καὶ τὴν ἀκόλουθον ὁ φιλόσοφος ἐσκέπτετο τὰς ἐρωτήσεις τοῦ φίλου του καὶ τὴν δεινὴν θέσιν εἰς ἣν περιέστη ὡς ἐκ τῆς ἐπιμονῆς του πρὸς λύσιν αὐτῶν. Συνάμα δὲ καὶ ἐλυπεῖτο μὴ δυνηθεὶς νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν περιέργειαν αὐτοῦ, ὃν ὡς ἐκ τῶν ἀντιθέτων πρὸς τὰ φρονήματά του ἀπαντήσεων ἠνάγκασεν νὰ ἀπέλθῃ δυσηρεστημένον.

Τότε ἤρχισε νὰ τὸν τύπτῃ ἡ συνείδησίς του. Θέλων δὲ καὶ αὐτὸς νὰ ἐξετάσῃ τὴν αἰτίαν τῆς αἰφνιδίου ταύτης θεραπείας, ἥτις ἀρκούντως διετάραξε τὸν νοῦν του, καὶ ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῇ καθότι εἶχε πλήρη πεποίθησιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ στρατηγοῦ, ἀπεφάσισεν, καίτοι φοβούμενος μήπως περιπέσῃ εἰς τὰς μομφὰς καὶ τοὺς ψόγους τῶν φίλων του, οἵτινες οὐδόλως ἐπίστευον τὰ τοιούτου εἴδους γεγονότα, νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του, ἥτις ἔλεγεν αὐτῷ: Μελέτησον καλῶς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐπειδὴ καυχᾶσαι ὅτι εἶσαι φιλόσοφος, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀληθείας ἐν παντὶ πράγματι, ὕψωσον τὴν κεφαλήν σου ὑπεράνω τῶν γηΐνων καὶ ὑλικῶν πραγμάτων ἐγκατάλειψον ἐπ' ὀλίγον τὴν φύσιν καὶ τοὺς νόμους αὐτῆς καὶ προσπάθησον νὰ σχηματίσῃς γνώμην ὁριστικὴν μετὰ σπουδαίαν καὶ ἀληθῆ μελέτην.

Οὕτω μετὰ μακρὰν μελέτην ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας τῶν θαυμάτων κατὰ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους τῆς λογικῆς συνέγραψε τὴν ἀκόλουθον πραγματείαν.

—o—

Οἱ πλεῖστοι τῶν φιλοσόφων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κατεπολέμησαν σφοδρῶς τὴν ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως θαυμάτων, πολλοὶ δὲ τῶν σοφῶν τοῦ ἡμετέρου, ἀρνοῦνται διαρρήδην τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν, οὗτοί εἰσιν οἱ φυσιολόγοι, οἱ αἰσθητικοὶ ἤτοι οἱ ἀποδίδοντες εἰς τὰς αἰσθήσεις τὴν ἀρχὴν τῶν ἐννοιῶν, οἱ πανθεϊσταὶ καὶ οἱ κριτικοί· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ, καίτοι μὴ ἀρνούμενοι ταῦτα κατηγορηματικῶς, εἰσὶν ἀμφιρρεπεῖς ὅμως μὴ ἔχοντες θετικὴν περὶ τούτων γνώμην. Φαίνονται, δ' ὅτι οὐδόλως παρατηροῦσι ταῦτα ἢ ὅτι οὐδέποτε συζητοῦσι περὶ αὐτῶν, περιοριζόμενοι εἰς τὸ νὰ ὑπομειδιῶσι πάντοτε ὁπόταν περὶ τούτων γίνηται λόγος· οὗτοι δ' εἰσιν οἱ λογοκρατικοὶ, ἤτοι οἱ παραδεχόμενοι μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἀποδεικνυόμενα ὡς ἀληθῆ, οἱ πνευματισταὶ, οἱ ἡμιπλατωνισταὶ καὶ οἱ ἐκλεκτικοὶ, ἤτοι οἱ ἐκ διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων σχηματίζοντες διαφόρους θεωρίας. Λέγουσι δὲ πάντοτε καὶ γράφουσιν ὅτι ἀδύνατον νὰ συζητήσωσι περὶ ὑπερφυσικῶν πραγμάτων καὶ ὅτι ἡ φιλοσοφία δέον νὰ μὴ θέτῃ ἐπὶ τοῦ τάπητος τοιούτους παραλογισμούς.

Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπερφυσικὴν ταύτην δύναμιν πρὶν ἢ ὡρίμως ἐπὶ τούτῳ σκεφθῶμεν, καθότι ἄλλως τε ἐὰν αἱ λέξεις ἔχουσι σημασίαν τινα, ἡ λέξις ὑπερφυσικὸν ὑπεμφαίνει δύναμίν τινα ἥτις κεῖται ἄνω τῆς φύσεως. Ὅθεν, μὴ λαμβάνοντες οὐδόλως ὑπ' ὄψιν τοὺς φυσιολόγους καὶ τοὺς πανθεϊστὰς, οἱ φιλόσοφοι, οἵτινες πιστεύουσιν εἰς ἕνα Θεὸν ποιητὴν καὶ σωτῆρα τοῦ παντὸς, ὀφείλουσι νὰ παραδεχθῶσιν ἀνώτερον κόσμον ἐξ οὗ οἱ διέποντες τὸν ἡμέτερον νόμοι, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν, τὴν διακανόνισιν καὶ τὴν κύρωσιν αὐτῶν.

Ὁ Θεὸς, ὅστις ἐστὶ παντοκράτωρ καὶ παντοδύναμος, ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, οὐχὶ ἐξ ἀνωτέρας τινος ἐπιδράσεως, καθότι οὗτός ἐστι τὸ ἀνώτατον τῶν ὄντων, ἀλλ' ἐξ οἰκείας βουλήσεως, ἄλλως, δὲν ἤθελεν εἶσθαι Θεὸς, ὡς παραδεχόμεθα αὐτόν, οὐδὲ ἤθελε προνοεῖ καὶ διέπει αὐτόν. Ὅθεν, ὑπεράνω τῶν νόμων τῆς φύσεως, ὑπάρχει ἡ σοφία τοῦ Ὑψίστου, ἥτις ἀνεκάλυψε καὶ καθιέρωσεν αὐτούς.

Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ Θεὸς δύναται ἀπ' εὐθείας καὶ παραχρῆμα νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι βούλεται, καίτοι ἐξερχόμενον τῆς τακτικῆς πορείας τῶν νόμων τούτων πρὸς ἐναργεστέραν ἔνδειξιν τῆς παντοδυναμίας του. Καθὼς ὁ νομοθέτης ὀφείλει νὰ τροποποιῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κειμένων νόμων καὶ νὰ ἀναστέλλῃ ἢ καταργῇ τινα ἐξ αὐτῶν ἔν τισι περιστάσεσι, χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ ταραχὴν εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν τάξιν, οὕτω καὶ

ὁ πάνσοφος δημιουργὸς δύναται, νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι βούλεται, ὅπερ, καίτοι ἐξερχόμενον τῶν νόμων τῆς φύσεως, οὐδόλως βλάπτει τὴν καθολικὴν τοῦ παντὸς τάξιν.

Ὑποθέσωμεν, ἐπὶ παραδείγματι, ἔθνος τι ὅπερ κέκτηται τὸ μᾶλλον αὐστηρὸν συνταγματικὸν πολίτευμα, ὅπου τὰ πάντα διέπουσι θεμελιώδεις καὶ θετικοὶ νόμοι, οὓς οὐδεὶς δύναται νὰ παραβῇ. Ἐν αὐτῷ ἀράγε ὁ ἡγεμὼν δὲν θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἐνεργήσῃ πολλάκις παρὰ τοὺς νόμους, ὅτε μάλιστα σπουδαῖοι κίνδυνοι ἐπαπειλοῦσι τὴν χώραν καὶ πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς; Ἐν τούτοις ἡ τοιαύτη τῶν νόμων παράβασις δὲν προέρχεται ἐξ ἰδιοτελοῦς τινος σκοποῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀκραιφνοῦς πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ ἡγεμόνος ἔρωτος, τοῦθ' ὅπερ οὐδόλως δύναται νὰ διαταράξῃ τὴν καθολικὴν τοῦ κράτους τάξιν.—Δύναται ὅμως νὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ ἐξαίρεσις αὕτη προβλέπεται ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν παραγκωνίζεται κατ' οὐδὲν ἡ ἀπονομὴ τοῦ δικαίου. Ἐνῷ λοιπὸν παραδεχόμεθα τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην ὡς νόμιμον ἐν τῷ ὑλικῷ κόσμῳ, διὰ τί νὰ μὴ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ τὰ ἔκτακτα ταῦτα γεγονότα, ἅτινα ἀποκαλοῦσι θ α ύ μ α τ α προβλέπονται ὑπὸ τοῦ θείου νόμου; Ἐνταῦθα ἀναγκαζόμεθα νὰ ὑποκύψωμεν καὶ ἔτι μᾶλλον νὰ πιστεύσωμεν ταῦτα, καθ' ὅσον ὁ τὰ πάντα διέπων καὶ ὁ καθιερώσας τὸν θεῖον νόμον ἐστὶν πάνσοφος καὶ παντογνώστης.

Μετὰ τοὺς συλλογισμοὺς τούτους, ὡς πᾶς τις ἐνορᾷ τὸ ὀρθὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν λογικὴν ἐπιστήμην, δυνάμεθα κάλλιστα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν τοῖς ἐκτάκτοις τούτοις γεγονόσιν ἐνυπάρχει τι τὸ ἐξαίρετον καὶ ὑπερφυσικόν, ὅπερ πηγάζει ἐκ πνεύματος ἀνωτέρου τοῦ ἀνθρωπίνου, κεκτημένου δύναμιν πολλῷ ἀνωτέραν αὐτοῦ, καὶ ἐκτὸς τῆς φύσεως ὑπάρχοντος, τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ὁ Θεός. Οὐδέποτε δὲ οἱ καθ' ἡμᾶς φιλόσοφοι θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γένεσιν τῶν γεγονότων τούτων, ἐνόσῳ ὡς βάσιν καὶ ἀφετηρίαν τῶν συλλογισμῶν των, ὑπολαμβάνουσι τὴν ὕλην καὶ τοὺς διέποντας αὐτὴν νόμους.

Πῶς δὲ ἐνεργεῖ τὸ ἀνώτατον τοῦτο πνεῦμα ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως; Τοῦτο εἶναι τὸ μᾶλλον σκοτεινὸν μέρος τοῦ ζητήματος. Ἀλλ' ὅμως ἴδωμεν ἐὰν δυνάμεθα νὰ καταλήξωμεν εἰς εὐάρεστόν τι συμπέρασμα ἐξετάζοντες τὰ ὑπερφυσικὰ γεγονότα.

Ὑποθέσωμεν ταχεῖαν καὶ ἀπροσδόκητον θεραπείαν, καθότι περὶ ταύτης νῦν πρόκειται. Ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῆς νέας ταύτης, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν, ὅτι τὰ πάντα ἀποδεικνύουσιν ὑπερφυσικήν τινα ἐπενέργειαν· ἡ νέα αὕτη ἀπὸ ἓξ μηνῶν ἠσθένει βαρέως· οἱ δὲ μᾶλλον διακεκριμένοι ἰατροὶ μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας αὐτῶν ἀπώλεσαν πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας. Τότε ἡ οἰκογένεια τῆς ἀσθενοῦς, ὁ πατὴρ, ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ ἀνεψιά, ὡς καὶ πλῆθος ἐναρέτων ψυχῶν ἐδεήθησαν πρὸς τὸν Ὕψιστον, καὶ μετὰ ταῦτα πλησιάσαντες τὴν ἀσθενῆ εἰς τὰ ἅγια λείψανα τοῦ ἁγίου Παύλου παρετήρησαν ὅτι ἀνέλαβεν αὕτη τὰς αἰσθήσεις της καὶ ὅτι ἐγείρετο μόνη ἐκ τῆς κλίνης, ἐνῷ πρὸ ὀλίγων ἔτι στιγμῶν ἔκειτο ὅλως ἀναίσθητος.

Ἐὰν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπήρχετο διὰ τῆς χρήσεως τῶν φαρμάκων, πάντες καὶ ἰδίᾳ οἱ ἰατροὶ θὰ ἀπέδιδον τοῦτο εἰς τὴν ἐπενέργειαν οὐσίας τινος, ἧς ἐποιήσαντο χρῆσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν φαρμάκων. Ἀλλ' ἐάν τις ἠρώτα τότε τὸν ἰατρὸν τίνι τρόπῳ ἡ οὐσία αὕτη ἐπήνεγκε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα· θὰ ἀπεκρίνετο, ἐὰν ἦτο εἰλικρινὴς, ὅτι ἠγνόει καὶ ὅτι ἡ πεῖρα ἀπέδειξε τὴν ἰδιότητα τῆς οὐσίας ἐκείνης, ἣν ἡ ἐπιστήμη ἀδυνατεῖ νὰ διαγνώσῃ. Ὡσαύτως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ διὰ τί ἡ κ ί ν α καταπαύει τὴν θέρμην, καὶ τὸ ὄ π ι ο ν ἐπιφέρει τὸν ὕπνον. Διὰ τῆς λογικῆς ὅμως ἐξετάζοντες τὴν αἰτίαν καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἡ οὐσία αὕτη ἐπενεργεῖ, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι μυστηριώδης τις καὶ ὑπερφυσικὴ δύναμις ἐνεργοῦσα δι' αὐτῆς ἐνισχύει τὰς καταβληθείσας δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ ἀπαλλάττει αὐτὴν τοῦ καταθλίβοντος αὐτῆς πάθους. Ὅθεν ἐπειδὴ ἡ δύναμις αὕτη ἐνυπάρχει ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ καὶ ἀγαθότητι τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐστὶν ὁ πάροχος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, συνεπάγεται ὅτι ἀπευθυνόμενός τις κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν δύναται νὰ τύχῃ τῆς θείας χάριτος, ἐὰν ἐμφορεῖται ὑπὸ πλήρους πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ ἡ ἀπονομὴ αὐτῆς δὲν παραβλάπτει οὐδόλως τὴν τάξιν τοῦ παντός.

Ἐν πᾶσι τούτοις οὐδὲν ἐνορῶ τὸ ἀδύνατον οὐδὲ τὸ παράλογον, καθότι παραδεχόμενοι τὰς ἀρχὰς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἤτοι τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὰς ἰδιότητας, ἃς ὁρίζει ἡ φιλοσοφία, ἀναγκαζόμεθα λογικῶς νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τὰς συνεπείας ταύτας.

Τὰς σκέψεις ταύτας καὶ τοὺς συλλογισμοὺς δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ πάντων τῶν τοιαύτης φύσεως γεγονότων, ἅτινα ὀνομάζουσι θ α ύ μ α τ α καὶ ἅτινα κυρίως πηγάζουσιν εἰς τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς πατρικῆς προνοίας τοῦ παναγάθου Θεοῦ. Ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπατώμεθα εἰς τὴν διάγνωσιν αὐτῶν καὶ ἀποπλανώμεθα μακρὰν τῆς

ἀληθείας, ὀφείλομεν, κατὰ πρῶτον νὰ ἀποδεικνύωμεν μετ' ἐμβριθοῦς μελέτης τὸ ἀληθὲς αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ πλεῖστα τοιαῦτα γεγονότα ἀπαντῶνται ἐν τῇ ἱστορίᾳ, δέον ὅπως ἐξετάζοντες ἐκεῖνα νὰ ἀποφαινώμεθα μετὰ κριτικῆς αὐστηρότητος περὶ τούτων. Καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Εὐαγγελίου διδασκόμεθα ὅτι τὰ θαύματα δέον νὰ ἐξετάζωνται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ τῇ μαρτυρίᾳ ἀνθρώπων, οἵτινες οὐδὲ βούλονται νὰ ἀπατήσωσιν, οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι εἰσὶν ἠπατημένοι. Ὅταν τῇ ἀληθείᾳ ἀναγιγνώσκομεν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν ἱστορίαν, ἥτις ἔχει μεγίστην σχέσιν μετ' αὐτοῦ, ὅταν βλέπωμεν τὴν ὡραίαν ταύτην εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν καὶ ὡς Θεὸν καὶ ὡς ἄνθρωπον ἐθαύμασεν ἅπασα ἡ ἀνθρωπότης, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν εἰς τοὺς λόγους τῶν ἐναντίων αὐτοῦ, ὅτι ἦτο ἀγύρτης καὶ ἀπατεών, ἀπατῶν τὸν λαὸν διὰ μαγειῶν καὶ ἄλλων δολίων μέσων, κηρύσσων τὸν θεῖον λόγον καὶ διδάσκων τὴν ἠθικὴν, ἧς τρανώτατον ἐναπέλιπεν ἡμῖν παράδειγμα ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἰδίᾳ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του.

Εἷς ἀπατεὼν καὶ ἀγύρτης δὲν θυσιάζεται δι' ἐκείνους, οὓς θέλει νὰ ἀπατήσῃ· ὁ δὲ βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐστὶ πλήρης αὐταπαρνήσεως διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Πρὸς δὲ ἀδύνατον νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης ἐξηπατεῖτο, ὄχι μόνον κατὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ διαμονὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, ὅστις τοὐναντίον ἔδει νὰ ἀτιμάσῃ αὐτὸν πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἀνθρώπων, καθότι ὑπῆρξεν ὅμοιος πρὸς τὸν θάνατον ἑνὸς κακούργου. Ἔτι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πλάνη αὕτη διεδόθη μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ νεκροῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν του, οἵτινες ἦσαν ἄνθρωποι πτωχοὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιρροῆς· καὶ τέλος ὅτι διετηρήθη διὰ τοσούτων αἰώνων μέχρι τῆς σήμερον, ἐρριζομένη ἔτι μᾶλλον ἐν ταῖς καρδίαις τῶν χριστιανῶν, οἵτινες καλύπτουσι νῦν ἅπασαν τὴν ὑφήλιον. Οὐδεὶς εἰμὴ εἷς ὁ Θεὸς δύναται νὰ πράξῃ τοιοῦτόν τι, παρ' οὗ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀφαιρέσωμεν τὴν παντοδυναμίαν.

Οἱ Ἰουδαῖοι κατηγόρουν τοῦ Ἰησοῦ, ὡς ποιοῦντος θαύματα ἐν ὀνόματι τοῦ Βεελζεβούλ, αὐτὸς δὲ ἀπεκρίνετο αὐτοῖς ἁπλῶς, ὅτι ἐὰν ἀληθῶς πράττει τοιοῦτόν τι ἐνεργεῖ πρὸς ἰδίαν του βλάβην καὶ καταστρέφει τὸ ἴδιον αὐτοῦ βασίλειον· καθότι ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὅπως ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν δαιμονίων τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὸ κράτος αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οὐχὶ δὲ ἵνα ἐνισχύσῃ αὐτό.

Τὸ αὐτὸ τοῦτο δύναται νὰ ἀπαντήσῃ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς, ἥτις μετὰ τοσαύτας ταλαιπωρίας καὶ κακουχίας, ἃς ὑπέστη, θαρραλέως καὶ καρτερικῶς προυχώρει ἐν μέσῳ τῶν διωγμῶν, περιφρονοῦσα τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς κακώσεις τῶν τυράννων τῆς γῆς, ἐδίδασκε καὶ ἐνήργει, ὡς αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, πρὸς δόξαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐνέσυρε τὰ ἔθνη ἐκ τῆς ἐξουδενώσεως εἰς ἣν περιέστησαν ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, κατεδάμασε τοὺς βαρβάρους λαοὺς, οἵτινες ἀκολούθως ἐνίκησαν καὶ κατέστρεψαν τὴν αὐτοκρατορίαν ταύτην καὶ μορφώνουσα αὐτοὺς διὰ τῆς θαυμασίας ἐκείνης διδασκαλίας τοῦ χριστιανισμοῦ, παρήγαγε βαθμιαίως τὸν νεώτερον πολιτισμὸν, ὅστις πολλῷ ὑπερέχων τοῦ τῶν ἀρχαίων, ὅστις ἦτο προϊὸν τῆς βίας, διέλυσε τὰ σκότη τῆς βαρβαρότητος καὶ ἐθριάμβευσε καθ' ὅλην τὴν γῆν. Οὕτω δὲ τὸ π ν ε ῦ μ α κατίσχυσε τῆς Ὕ λ η ς.

Μετάφρ. ἐκ τοῦ Γαλλ. ΛΕΩΝ. Α. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ.

—ο—

Ο ΓΛΑΔΣΤΩΝ

Ὁ ἔξοχος οὗτος πολιτικὸς τῆς Ἀγγλίας Οὐίλλιαμς Ἔβερτ Γλάδστων, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ φιλελευθέρου κόμματος, ἐγεννήθη κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1809 ἐν τῇ ἐμπορικῇ πόλει Λίβερπουλ, ἐκ πατρὸς ἐμπόρου Σκώτου, πτωχεύσαντος μὲν κατ' ἀρχὰς, ἀλλ' ἔπειτα πλουτήσαντος ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν Ἰνδιῶν. Ὁ νέος Γλάδστων, δοθεὶς νηπιόθεν εἰς τὰ γράμματα, ἐξῆλθε τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ Πανεπιστημίου ἐν ἡλικίᾳ 23 ἐτῶν, καὶ ἀμέσως ἐξελέγη βουλευτής. Ἐν τῇ βουλῇ, καίπερ νέος τὴν ἡλικίαν, ἐφείλκυσεν ὅμως διὰ τῶν ἀνδρικῶν ἀγορεύσεών του τὴν προσοχὴν τῶν συναδέλφων του καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ πανισχύρου τότε Ροβέρτου Πὴλ, ὅστις τῷ 1834 ἐλθὼν εἰς τὰ πράγματα τὸν διώρισεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν καὶ βαθμηδὸν τὸν προήγαγε καὶ εἰς θέσεις ἀνωτέρας. Τῷ 1835 ἀνεμίχθη εἰς θρησκευτικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλει τὰ πνεύματα τότε, δημοσιεύσας τῷ 1838 βιβλίον ἐπιγραφόμενον Ἡ π ρ ὸ ς τ ὴ ν Ἐ κ κ λ η σ ί α ν σ χ έ σ ι ς τ ο ῦ Κ ρ ά τ ο υ ς. Ἐν τῷ βιβλίῳ

τούτῳ ὑπεστήριζε τὴν ὑπὸ τοῦ διασήμου ἄγγλου ἱστορικοῦ Μακώλαιη καταπολεμηθεῖσαν ἀρχὴν ταύτην, ὅτι δηλ. ἀφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος πλὴν τῶν πρὸς τὴν κοινωνίαν καθηκόντων του ἔχει καθήκοντα καὶ πρὸς τὸν Θεόν, οὕτω καὶ τὸ Κράτος, ὡς εἷς ἄνθρωπος θεωρούμενον, πρέπει νὰ ἔχῃ θρησκείαν καὶ νὰ ὁμολογῇ τὸ σύμβολον αὐτῆς.

Τῷ **1841** ὁ Γλάδστων διωρίσθη ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ γραφείου, τῷ δὲ **1843** πρόεδρος αὐτοῦ καὶ μετὰ δύο ἔτη ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἀποικιῶν, τῷ δὲ **1846** παρῃτήθη ὁμοῦ μετὰ τοῦ Πήλ. Τῷ **1847** ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ Πανεπιστημίου, τιμὴ τὴν ὁποίαν ἐζήλευσαν καὶ οἱ ἐπιφανέστεροι πολιτικοί, εἰσῆλθεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς φιλελευθέρας μερίδος, ἐπολέμησε τὸν παπισμόν, ἀντέκρουσε τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐκκλησιαστικῶν τίτλων καὶ ὑπεστήριξε τὴν παραδοχὴν τῶν Ἰουδαίων ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Ὑπηρετήσας ἔπειτα εἰς διαφόρους ὑψηλὰς θέσεις ἦλθε τῷ **1858** εἰς Ἑπτάνησον ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἀποστολή του δὲ αὕτη σκοπὸν εἶχε νὰ ἑδραιώσῃ τὴν ἐπὶ τῆς Ἑπτανήσου κατοχὴν τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' ἀντὶ τούτου συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ ταχεῖαν αὐτῶν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ξένης δυναστείας. Κατὰ δὲ τὸν Ἰούλιον τοῦ **1859** ἀναλαβὼν τὸ παλαιὸν χαρτοφυλάκιόν του παρεσκεύασεν εὐτόλμως μεταρρύθμησιν ριζικὴν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος· οἱ δὲ οἰκονομολογικοί του συνδυασμοὶ πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐθαυμάσθησαν ὑφ' ὅλης τῆς Εὐρώπης.

Ἕτερον μέγα ζήτημα ὑποστηριχθὲν ὑπὸ τοῦ Γλάδστωνος εἶναι τὸ περὶ καταργήσεως τῆς Ἰρλανδικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους πρὸς ὄφελος τῶν Ἰρλανδῶν τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀφανίσει ἡ κληρικὴ ἀριστοκρατία. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ **1868** τὸ νομοσχέδιον τοῦτο συνεζητήθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ἀλλ' ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς τῶν λόρδων. Ὁ Γλάδστων ὅμως κατέστησεν αὐτὸ κοινότατον διὰ τῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐγκυκλίων καὶ ἀγορεύσεών του. Καὶ πρωθυπουργὸς δὲ μετ' ὀλίγον γενόμενος ὑπεστήριξεν αὐτὸ πάσει δυνάμει ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδηλώσεων τῆς κοινῆς γνώμης. Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τέλους παραδεκτὸν κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ **1869** μετὰ τεσσάρων μηνῶν σφοδρὰν συζήτησιν. Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας τῆς Βουλῆς ἀπορριψάσης ἕτερον αὐτοῦ νομοσχέδιον ὁ Γλάδστων ἔδωκε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ὁ δὲ σχηματισμὸς τοῦ ὑπουργείου ἀνετέθη εἰς τὸν Δισραέλην. Πλὴν μὴ δυνηθέντος τούτου νὰ σχηματίσῃ ὑπουργεῖον, ἔμεινε πάλιν εἰς τὰ πράγματα ὁ Γλάδστων μέχρι τέλους τοῦ **1873**, ὅτε βλέπων ὅτι δὲν ἔχει πλειονοψηφίαν ἐν τῇ Βουλῇ διέλυσεν αὐτὴν καὶ ἐγένοντο νέαι ἐκλογαί. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νέᾳ Βουλῇ δὲν εἶχε πλειονοψηφίαν. ὥστε ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ κατὰ τὸν φεβρουάριον τοῦ **1875**. Διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ Δισραέλης.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω βιογραφίας τοῦ περικλεοῦς ἄγγλου πολιτικοῦ ἀπαιτεῖται ὅπως στρέψωμεν σελίδας τινὰς τῆς συγχρόνου ἱστορίας καὶ ἀφιχθῶμεν μέχρι τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» θὰ παρηκολούθησαν βεβαίως μεθ' ἱκανοῦ ἐνδιαφέροντος τὴν καταπληκτικὴν ἐκείνην ἐκλογικὴν πάλην ἣν οὕτωσὶν ἀκαμάτως διεξήγαγεν ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ ὁ δεινὸς οὗτος τοῦ ὑπουργείου Βήσκονφηλδ ἀντίπαλος· ἡ πάλη ἦτο τρομερὰ, λυσσαλέα· ἐδῶ ὁ Γλάδστων καὶ οἱ ὀπαδοί του· ἐκεῖ ὁ πρῴην Δισραέλης καὶ σύμπας ὁ συντηρητικὸς ὅμιλλος. Ἡ χώρα ἐκαλεῖτο νὰ ὑποδείξῃ ῥητῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο τούτων πολιτικῶν, οἵτινες ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη διευθύνουσι τὴν πολιτικήν της, ἐννοεῖ νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν τύχην της. Ἂν ἡ ψῆφος τοῦ λαοῦ ηὐνόησε τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων καὶ κατεδίκασε τὸν Βήσκονφιλδ καὶ τοὺς συντηρητικούς του, ἀναντιρρήτως τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν πολὺν Γλάδστωνα· καὶ ὄντως ἡ δημοτικότης τοῦ ἄγγλου τούτου πολιτικοῦ εἶχε καταστῆ ἐπ' ἐσχάτων καταπληκτική· τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶχε ῥιζωθῆ εἰς τὴν καρδίαν σύμπαντος τοῦ Ἔθνους· τὴν δὲ ἀλήθειαν ταύτην συνῃσθάνθη καὶ αὐτὸς ὁ ἐπίσημος ἀρχηγὸς τῶν φιλελευθέρων τῆς ψηφοφορίας μαρκήσιος Ἄρτιγκτων, ὅστις ἠρνήθη κατηγορηματικῶς νὰ δεχθῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργείου, ὑποδείξας τῇ βασιλίσσῃ ὅτι ἂν ἠννόει νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ αὐτῆς, τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἔδει νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸν δημοτικὸν τῆς Ἀγγλίας ἄνδρα. Ἡ Ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας, καίπερ μὴ συμπαθοῦσα ἀτομικῶς—κατά τινας διαδόσεις—τὸν κ. Γλάδστωνα, οὐδόλως ἐν τούτοις ἐδίσταση νὰ προσκαλέσῃ καὶ ἀναθέσῃ αὐτῷ τὴν πρωθυπουργίαν.

Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τούτου. Ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας οὐδέποτε παρεκτράπη τῶν μεγάλων συνταγματικῶν ἀρχῶν, αἵτινές εἰσιν ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἀγγλικοῦ πολιτικοῦ συστήματος. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι νέα ἐποχὴ ἀνατέλλει σήμερον διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐξόχου τούτου πολιτικοῦ παραδοχὴ τῆς πρωθυπουργίας καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκο-

Ὁ νέος πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας κ. ΓΛΑΔΣΤΩΝ.

νομικῶν ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ κ. Γλάδστων ἐννοεῖ νὰ ἀνατρέψῃ ὁλοτελῶς τὸ μέχρι τοῦδε ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπικρατοῦν πολιτικὸν σύστημα. Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» γνωρίζουσι βεβαίως εἰς τί συνίστατο τὸ σύστημα τοῦ προκατόχου τοῦ κ. Γλάδστωνος: εἰς ἐπιδίωξιν χιμαιρῶν συγκεχυμένης καὶ ἀορίστου φιλοδοξίας. Ὁ ἀκράτητος ἐνθουσιασμὸς μεθ' οὗ σύμπας ὁ ἀγγλικὸς λαὸς ὑπεδέξατο τὴν εἰς τὰ πράγματα ἔλευσιν τοῦ Γλάδστωνος ἀποδεικνύει πληρέστατα τὸ πόσον ἀηδίασε τὸν Βήκονσφιλδ καὶ τοὺς φίλους του. Ἀκριβολεκτικῶς ὁ δημοτικὸς οὗτος πρωθυπουργὸς εἶναι σήμερον διὰ τὴν Ἀγγλίαν ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας. Ἄνευ τῆς προστασίας τῆς ἀστυνομίας διατρέχει κίνδυνον τοῦ νὰ παρενοχληθῇ λίαν σπουδαίως ὑπὸ τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ δημοτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Οὐδέποτε ἄγγλος πολιτικὸς ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τῆς πρωθυπουργίας ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων ζωηρῶν ἐλπίδων, ἐν τῷ μέσῳ τοσαύτης ἐνθουσιώδους ὑπὸ πασῶν τῶν τάξεων τοῦ Ἔθνους ὑποδοχῆς.

Αἱ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνίδες κυρίαι, ἅμα τῇ ἀγ-

γελία τοῦ ὁριστικοῦ θριάμβου τοῦ κ. Γλάδστωνος, ἔσχον τὴν εὐγενῆ ἰδέαν νὰ ἀπευθύνωσι τῇ συζύγῳ αὐτοῦ τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν:

Λονδῖνον, 19 ἀπριλίου 1880.

Κυρία,

Αἱ ὑποσημειούμεναι κυρίαι τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικῆς κοινότητος ἐξαιτούμεθα τὴν ἄδειαν νὰ ἀπευθύνωμεν ὑμῖν, κατὰ τὴν ὑμετέραν εἰς Λονδῖνον ἐπάνοδον, τὰ ἐνθερμότατα ἡμῶν συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ περιβλέπτῳ θριάμβῳ τοῦ ἐνδόξου ὑμῶν συζύγου, ἐντιμοτ. Οὐΐλ. Ε. Γλάδστωνος, καὶ τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας του. Ὡς ἑλληνίδες, βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης ὀφειλὴν ἔχομεν πρὸς τὸν μέγαν πολιτικόν, ὅστις, ἀγάπῃ φερόμενος πρὸς τοὺς ἀτυχεῖς καὶ καταδιωκομένους χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς, ἀνεκήρυξε πολιτικὴν δικαιοσύνης, εὐεργετικότητος καὶ προόδου, τὴν ὑπερτάτην κύρωσιν τυχοῦσαν διὰ τῆς ψήφου τοῦ βρεττανικοῦ λαοῦ—ἔνδοξον ὄντως πολιτικὴν ἀξίαν μεγάλου ἔθνους καὶ ἥτις εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς θέλει περιποιήσει ἀνεξίτηλον κλέος. Ἀπευθύνομεν ἐνθερμοτάτας ἱκεσίας πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅπως δίδῃ αὐτῷ βίον μακρὸν καὶ δύναμιν πρὸς ἐκπλήρωσιν ἀποστολῆς οὕτω μεγάλης, οὕτω εὐεργετικῆς καὶ ὄντως ἐνδόξου.

Ἔχομεν, κτλ.

(Ἕπονται 38 ὑπογραφαὶ τῶν ἐν Λονδίνῳ ἑλληνίδων κυριῶν).

Χέρλεϊ-στρέετ, ἀπριλίου 20.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἡ κ. Γλάδστων ἀπήντησε λίαν κολακευτικῶς ὡς ἑξῆς:

Κυρία,

Μετ' εὐγνωμοσύνης ἔλαβον τὴν παρελθοῦσαν ἑσπέραν τὸ ὡραῖον ὑμῶν δῶρον ἐξ ἀνθέων οὕτως εὐόσμων καὶ σπανίων καὶ οὕτως ἡδὺ τεκμήριον ἀγάπης, διπλασίως μάλιστα εὐπρόσδεκτον ὡς ἐκ τῆς συνοδευούσης αὐτὸ ἐπιστολῆς μετὰ εὐχῶν καὶ αἰσθημάτων οὕτω πολυτίμων καὶ χαριέντων καὶ ἣν διὰ μεγίστης τιμῆς ἔχομεν. Θέλετε, κυρία, εὐαρεστηθῆ νὰ ἀποδεχθῆτε καὶ ὑμεῖς καὶ νὰ εἰπῆτε καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς κυρίας τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας τοῦ συζύγου μου καὶ ἐμοῦ; Ἐὰν ἐπεθύμει ἀμοιβήν τινα, ἀφθονωτάτην θὰ ἐθεώρει ἐὰν τῷ ἐπετρέπετο νὰ φανῇ, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον βαθμὸν, ὄργανον διαπράξεως καλοῦ τινος ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας χώρας καὶ φυλῆς. Μετὰ ἐπανειλημμένων εὐχαριστιῶν διὰ τὰς τοιαύτας εἰλικρινεῖς ἐνδείξεις εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης, εἰμὶ, κυρία, εὐγνωμόνως ὑμετέρα.

(Ὑπογρ.) ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΓΛΑΔΣΤΩΝ.

Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» μεθ' ἱκανοῦ πιστεύομεν ἐνδιαφέροντος θέλουσιν ἀναγνώσει τὰς ἑπομένας βραχείας βιογραφίας τῶν Ἄγγλων πολιτικῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ νέον ὑπὸ τὸν Γλάδστωνα ὑπουργεῖον.

—

Ὁ κόμης Γεώργιος Γράμβιλ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν κατάγεται ἐξ ἀριστοκρατικωτάτης οἰκογενείας καὶ ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1815.

Μετὰ τὰς συνήθεις σπουδὰς ἐν Ὀξφόρδῃ, διωρίσθη ἐν ἔτει 1831 ἀκόλουθος τῆς ἐν Παρισίοις πρεσβείας, ἐν ἔτει 1840 ἐχρημάτισεν ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ἐν ἔτει 1848 διωρίσθη ἀντιπρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ γραφείου καὶ Γ'. λογιστὴς τοῦ στρατοῦ, ἐν ἔτει 1851 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ἐν ἔτει 1852—1854 λόρδος πρόεδρος τοῦ ἰδιαιτέρου συμβουλίου, ἐν ἔτει 1854—1855 καγκελάριος τοῦ δουκάτου τῆς Λαγκεστρίας, ἐν ἔτει 1855—1858 ἐκ δευτέρου πρόεδρος τοῦ ἰδιαιτέρου συμβουλίου, ἐν ἔτει 1859—1867 ἐκ τρίτου πρόεδρος τοῦ ἰδιαιτέρου συμβουλίου, ἐν ἔτει 1868—1870 ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν καὶ ἐν ἔτει 1870—1874, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλαρενδῶνος, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐν ἔτει 1856 παρέστη εἰς Μόσχαν ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς ἀνάσσης κατὰ τὴν στέψιν τοῦ Τσάρου· ἐν ἔτει δὲ 1871 προέστη τῆς ἐν Λονδίνῳ Συνδιασκέψεως, ἥτις ἐτροποποίησε τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων· ἀπὸ τοῦ 1837 ἄχρι τοῦ 1849 ἐκάθητο ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων. Ἔκτοτε διεδέχθη τὸν πατέρα του ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων, ἔνθεν εἶναι ὁ ἀνεγνωρισμένος ἡγέτης τοῦ φιλελευθέρου κόμματος.

—

Ὁ δοὺξ τοῦ Ἀργύλ, διωρισθεὶς λόρδος σφραγιδοφύλαξ, εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐπιφανεστάτης οἰκογενείας τῆς Σκωτίας, καὶ ἡγεῖται κατὰ παράδοσιν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων τῶν Σκώτων φιλελευθέρων· ἐν ἔτει 1852 ἐχρημάτισε λόρδος καγκελάριος ὑπὸ τὸν Ἀβερδῆνον· ἐν ἔτει δὲ 1868 ἐχρημάτισεν ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς ὑπὸ τὸν Γλάδστωνα. Ὡς συγγραφεὺς ὁ δοὺξ τοῦ Ἀργύλ ἐγένετο γνωστὸς διὰ πολλῶν πραγματειῶν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐπῶν.

—

Ὁ Γουλιέλμος Βερνὼν Ἀρκοὺρ, ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1827 καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβριγίας. Διεκρίθη ὡς νομομαθὴς καὶ καθηγητὴς τοῦ διεθνοῦς δικαίου· ἐχρημάτισε δ' ἐν ἔτει 1873—1874 Γ'. συνήγορος. Ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ἀντιπροσωπεύει τὴν Ὀξφόρδην. Φημίζεται ὡς ὁ εὐγλωττότερος τῶν ρητόρων τῆς ἀντιπολιτεύσεως μετὰ τὸν Γλάδστωνα· κατὰ τὰ τελευταῖα δ' ἔτη ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἀμειλήκτων πολεμίων τῆς πολιτικῆς τοῦ ὑπουργείου Βήκονσφιλδ.

—

Ὁ ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς μαρκήσιος Ἄρτιγκτων ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1833 καὶ εἶναι υἱὸς τοῦ δουκὸς Δεβενσάϊρ. Σπουδάσας ἐν Κανταβριγίᾳ, ἐξελέχθη ἐν ἔτει 1857 βουλευτὴς τῆς βορείας Λαγκαστρίας. Ἐν ἔτει 1859, κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ νέου κοινοβουλίου, ὑπέβαλε ψῆφον δυσπιστίας κατὰ τοῦ ὑπουργείου Δέρβυ, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ διὰ ψήφων 323 κατὰ 310. Ἐν ἔτει 1863 διωρίσθη λόρδος τοῦ ναυαρχείου ὑπὸ τὸν Παλμερστῶνα καὶ μετὰ μικρὸν ὑφυπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν. Ὑπὸ τὸν Γλάδστωνα ἐχρημάτισε Γ'. διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων· ἐν ἔτει δὲ 1870 διωρίσθη ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἰρλανδίας Ἐν ἔτει 1875 ἐξελέχθη ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γλάδστωνος ἡγέτης τοῦ φιλελευθέρου κόμματος ἐν τῇ βουλῇ τῶν Κοινοτήτων.

—

Ὁ Τοίλδερς, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1827. Μετ' ἐμβριθεῖς νομικὰς σπουδὰς ἐν Κανταβριγίᾳ, ἀπῆλθεν εἰς Αὐστραλίαν καὶ ἐχρημάτισε κατὰ τὸ ἔτος 1851—1857 μέλος τῆς κυβερνήσεως τῆς Βικτωρίας. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀγγλίαν, διωρίσθη ἐν ἔτει 1864—1865 τρίτος λόρδος τοῦ ναυαρχείου, ἐν ἔτει 1865—1866 γραμματεὺς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν, ἐν ἔτει 1868—1871 πρῶτος λόρδος τοῦ ναυαρχείου καὶ ἐν ἔτει 1872—1875 καγκελάριος τοῦ Δουκάτου τῆς Λαγκαστρίας.

—

Ὁ Νορθβροὺκ, πρῶτος λόρδος τοῦ ναυαρχείου, ἤτοι ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1826 καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ὀξφόρδῃ. Ἐν ἔτει 1857—1858 διωρίσθη λόρδος τοῦ ναυαρχείου, ἐν ἔτει 1859—1861 ὑφυπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς, βραδύτερον δ' ὑφυπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1872—1876 ἐχρημάτισεν ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰνδικῆς. Ἐπ' ἐσχάτων ἐπολέμησεν εὐγλώττως τὴν πρὸς τὸ Ἀφγανιστὰν πολιτικὴν τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ.

—

Ὁ Ράουνδελ Πάλμερ, λόρδος Σέλβυρν, λόρδος καγκελάριος, ἤτοι ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1812, διεκρίθη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ διὰ τὰς κλασικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, διωρίσθη ἐν ἔτει 1861 Γενικὸς Εἰσαγγελεὺς καὶ ἀντιπροσώπευσε τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης τοῦ Οὐασιγκτῶνος. Ἐν ἔτει 1872 προήχθη εἰς λόρδον. Καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον Γλάδστωνος ἔφερε τὸ ἀξίωμα λόρδου καγκελαρίου.

—

Ὁ Γουλιέλμος Φόρστερ, ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἰρλανδίας, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1818 ἐν Βραδφόρδ καὶ ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς διευθυντὴς βαμβακοκλωστείου ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ πόλει. Ἐν ἔτει 1861 ἐξελέχθη βουλευτὴς Βραδφόρδ. Ἐν ἔτει 1865—1866 ἐχρημάτισεν ὑφυπουργὸς ἐπὶ τῶν ἀποικιῶν. Ἀπὸ τοῦ 1868 ἄχρι τοῦ 1874 κατέλαβε τὸ ἀξίωμα ἀντιπροέδρου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου, ἤτοι ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς παιδείας, καὶ εἰσήγαγε τὸ σύστημα τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως καθ' οὗ ἐξανίσταντο αἱ φιλελεύθεραι προλήψεις τῶν Ἄγγλων. Ὁ Φόρστερ εἶναι ἱκανότατος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ρήτωρ καὶ συνετέλεσε διὰ τῶν ἀγορεύσεων αὐτοῦ οὐ μικρὸν εἰς τὴν νίκην τῶν φιλελευθέρων.

—

Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἀποικιῶν κόμης Κίμβερ-

λαι ἄγει τὸ πεντηκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1852—1856 ἐχρημάτισεν ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ὑπὸ τὸν Ἀβερδῖνον καὶ Παλμερστῶνα. Ἐν ἔτει 1854 ἀπεστάλη ὡς πρεσβευτὴς εἰς Πετρούπολιν, ὅθεν ἐπανῆλθεν ἐν ἔτει 1858, διωρισθεὶς αὖθις ὑφυπουργὸς ὑπὸ τὸν Παλμερστῶνα· κατὰ τὸ ἔτος 1863 ἀνετέθη αὐτῷ διπλωματικὴ ἀποστολὴ σχετιζομένη μετὰ τοῦ ζητήματος τῶν παρὰ τὸν Ἕλβαν δουκάτων. Ἐν ἔτει 1864 διωρίσθη ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας. Εἰς τὸ τελευταῖον ὑπουργεῖον Γλάδστωνος κατέλαβε τὰ ἀξιώματα λόρδου σφραγιδοφύλακος καὶ ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἀποικιῶν.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

—o—

ΟΙ ΡΩΣΣΟΙ ΕΝ ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΕΙ (1)

Μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις τῶν κατοίκων τῆς Σεβαστουπόλεως, ὁπότε ὁ ὑπὸ τὸν Μετσικὼφ ρωσσικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ μετὰ τὴν συγκρότησιν τῆς φονικῆς ἐκείνης ἐν Ἄλμᾳ μάχης. Ἀπὸ τοῦ 1812 οὐδεὶς ἐχθρὸς εἶχε πατήσει τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ρωσσικοῦ ἐδάφους. Ἡ Κριμαία, ὑπερασπιζομένη ὑπὸ ἰσχυροῦ στόλου καὶ τοῦ γοήτρου τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, ἐθεωρεῖτο ὡς πάσης ἄλλης ἐπαρχίας ἀσφαλεστέρα. Οἱ κάτοικοι κατεπλάγησαν ἐπὶ τῇ διπλῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἀποβιβάσεως τῶν συμμάχων καὶ τῆς ἥττης τῶν Ρώσσων. Ὁ ἐπιδρομεὺς, ὃν ὑπέθετον μακρὰν, εὑρίσκετο ἐπὶ θύραις. Ἡ κατάπληξις ἦτο γενική. Ἐμέμφθησαν κατὰ πρῶτον τῶν στρατιωτῶν, ὡς λειποτακτησάντων ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἡ σύγχυσις ἥτις ἐπεκράτει εἴς τινα συντάγματα ἐφαίνετο παρέχουσα ὑπόστασιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην. «Καλοκἄγαθός τις γυνὴ εἰς ἣν ἀπεπειράθην νὰ δικαιολογηθῶ—ἀφηγεῖται ὁ ταγματάρχης Κορβουνὼφ—δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ τὰς ἐξηγήσεις μου.—Διατί λοιπὸν βαδίζετε ἄνευ καλύμματος; μοὶ ἀπεκρίνατο. Πράγματι δὲ, ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ πῶς εἶχον ἀπωλέσει τὸν στρατιωτικὸν πῖλόν μου ἐν τῇ μάχῃ.» Βλέμματα λίαν ὕποπτα ἐρρίπτοντο ἐπὶ παντὸς ξένου, ὃν ἐθεώρουν ὡς κατάσκοπον. Ὑπασπιστής τις τοῦ ρώσσου ἀρχιστρατήγου καταλύσας εἰς οἶκον φίλου του τινὸς, εἶδεν αἴφνης παρουσιαζόμενον ἐνώπιόν του ἀστυνομικόν τινα ὑπάλληλον ὃν προσεκάλεσαν οἱ γείτονες· ὁ ἀνώτερος οὗτος ἀξιωματικὸς εἶχε χαρακτηρισθῆ ὡς κατάσκοπος. Ἡ λέξις «προδοσία», ἥτις ἐφέρετο ἀνὰ τὰ στόματα τῶν στρατιωτῶν, ἤρξατο ἀναμασσομένη καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὑπῆρχόν τινες οἵτινες ἀπέδιδον εἰς τὸν Μεντσικὼφ τὴν σατανικὴν ἐξομολόγησιν «Ἐσκόπουν νὰ πωλήσω τὴν Σεβαστούπολιν, πλὴν οἱ Ἄγγλοι δὲν ἠθέλησαν νὰ μοὶ δώσουν τὴν τιμὴν ἣν ἐζήτουν.» Ἡ κακεντρεχὴς αὕτη φλυαρία ἐγνώσθη διὰ τῶν ἐπιστολῶν τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν κατοίκων καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Πετρουπόλει. Ὁ πανικὸς ἤρξατο ἐν τούτοις διασκεδαζόμενος· οἱ δὲ Ρῶσσοι κατὰ τὸ ὀκταήμερον χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ οἱ Γάλλοι ἔμειναν ἀδρανεῖς, κατέβαλον πυρετὸν πράγματι ἐνεργείας πρὸς ὀχύρωσιν τῆς Σεβαστουπόλεως. Τὸ μέγα τοῦτο φρούριον εἶχε καταλειφθῆ ἀπαράσκευον ὡς τοσαῦται ὀχυραὶ θέσεις ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν τελευταῖον γαλλογερμανικὸν πόλεμον. «Ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀντιστῇ—λέγει ὁ στρατάρχας Νιὲλ—εἰς τὴν πρώτην ζωηρὰν κατ' αὐτοῦ ἔφοδον.» Χιλιάδες ὅμως βραχιόνων ἤρξαντο τότε ἐργαζόμενοι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐξοπλισμοῦ αὐτοῦ καὶ οὕτω ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν ἀνεπλήρωσαν τὴν ἀκηδίαν ἣν εἶχον ἐπιδείξει ἐφ' ὁλόκληρα ἔτη. Ἐστήθη σειρὰ φοβερῶν κανονοστοιχειῶν· εἰς μίαν ἐκ τούτων μάλιστα ἠργάσθησαν αἱ γυναῖκες τῆς Σεβαστουπόλεως διὸ καὶ μέχρι τέλους ἔφερε τὸ ὄνομα: Κανονοστοιχία τῶν Κυριῶν.

Τὸ ρωσσικὸν στρατηγεῖον ἀπεφάσισεν ὅπως μέρος τοῦ στόλου, καταβυθίσῃ κατὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος. Ἀποκλειομένου οὕτω τοῦ λιμένος, ὁ ἀγγλογαλλικὸς στρατὸς οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ ἐκ θαλάσσης βοήθειαν. Τὸ ρωσσικὸν ἐπιτελεῖον ἠρύετο συνάμα ἀφθόνους πόρους ἐκ τοῦ καταβυθισθέντος στόλου· οἱ δεκαπεντακισχίλιοι ρῶσσοι ναῦται οὓς εἶχον ἀποβιβάσει εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τὰ φοβερὰ τηλεβόλα ἅτινα εἶχον ἀφαιρέσει ἐκ τῶν πολεμικῶν πλοίων κατέστησαν ἡ ψυχὴ τῆς ἀντιστάσεως. Ὡς δὲ ἐν Παρισίοις οἱ ναύαρχοι Pothuau, La Ronciére, Saisset, οὕτω καὶ ἐν Σεβαστουπόλει οἱ ναύαρχοι Κορνιλὼφ, Ἰστομὶν, Νακιμὼφ καὶ Παμφιλὼφ διηύθυνον τὴν ἄμυναν τοῦ φρουρίου. Ἑκάστη ἔπαλξις εἶχε καταστῆ διὰ τοὺς ναύτας πολεμικὸν πλοῖον· εὕρισκον δὲ ἐν αὐτῇ τοὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀνωτέρους των καὶ ἐν γένει ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ στοιχείου, οὐδόλως εἶχε διαταράξει τὴν πολεμικὴν λειτουργίαν. Κατὰ δὲ τὴν ἔκφρασιν ρώσσου τινὸς ἀξιωματικοῦ ἡ Σεβαστούπολις εἶχε μεταβληθῆ εἰς παμμέγεθες πολεμικὸν σκάφος. Ἐν τούτοις ἂν ἡ θυσία τοῦ στόλου εἶχε κριθῆ ἀναγκαία, ἡ ἐκτέλεσις ὅμως ταύτης ἦτο δυσχερής. Μεγίστη ἀπελπισία εἶχε καταλάβει τούς τε ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς ναύτας· ἠδυνάτουν δὲ νὰ ὑπομένωσι τὸ θέαμα τῆς καταβυθίσεως τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς ἐκείνων σκαφῶν δι' ὧν οὐτωσὶ θριαμβευτικῶς εἶχον διαπλεύσει τὰς θαλάσσας τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ σκληρὰ αὕτη ἀπόφασις ἐξετελέσθη οὐτωσὶν ἀκαριαίως ὥστε ἐλησμόνησαν νὰ ἀφαιρέσωσιν ἐκ τῶν πλοίων ἀντικείμενά τινα ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ ἐξοπλισμοῦ αὐτῶν. Ἡ καταβύθισις ἑνὸς τῶν πλοίων τούτων, τοῦ καὶ μεγαλειτέρου, ὅπερ ἐκάλουν «οἱ Δώδεκα Ἀπόστολοι», ἐγένετο μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου· καίτοι πλεῖσται ἠνεῴγησαν ἐπ' αὐτοῦ ὀπαὶ, τὸ δὲ ὕδωρ εἰσέρρεε πανταχόθεν, ἀνθίστατο ὅμως κατὰ τῶν κυμάτων, ὡσανεὶ ἐμπεριέκλειεν ἐν αὐτῷ ζῶσάν τινα ψυχήν· ἡ δὲ ἀγωνία αὐτοῦ παρετείνετο ἐπ' ἄπειρον μέχρις οὗ οἱ ναῦται, οἵτινες ἀπετέλουν τὸ πλήρωμα αὐτοῦ, ἀνεμνήσθησαν ὅτι εἶχον λησμονήσει ἐπί τινος θαλάμου ἁγίαν τινὰ εἰκόνα εἰς ἣν ἀπέδιδον πάντες θαυματουργὸν ἰσχύν· ἀμέσως δὲ ἀφῄρεσαν ἐξ αὐτοῦ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ πλοῖον κατεβυθίσθη.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οἱ κάτοικοι ἤρξαντο ἐγκαταλείποντες τὴν πόλιν· διηυθύνθησαν δὲ κατὰ πρῶτον εἰς Συμφερούπολιν καὶ εἶτα εἰς Ὀδησσόν. Οἱ ἐναπομείναντες τῶν κατοίκων διετέλουν ἐν μεγίστῃ ἀγωνίᾳ· δὲν ἐδίσταζον δὲ νὰ πιστεύωσι καὶ τὰς μᾶλλον φαντασιώδεις εἰδήσεις. «Διεδόθη—ἀφηγεῖται εἷς ρῶσσος ἀξιωματικὸς—ὅτι ὁ παρὰ τὸ Ὑγειονομεῖον τῆς πόλεως φρουρῶν σκοπὸς ἐγένετο μάρτυς παραδόξου γεγονότος. Γυνή τις εἶχε προσέλθει αὐτῷ καθικετεύουσα αὐτὸν ὅπως τῇ παράσχῃ ἄσυλον· ἐξώρκησε δὲ αὐτὸν ὅπως μὴ ἀποκαλύψῃ αὐτὴν καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θανάτου ἂν ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἀπειλούμενον. Αἴφνης παρουσιάσθη ἱππεὺς ἐπιβαίνων μέλανος ἵππου, εἶτα ἕτερος φέρων μανδύαν ἐρυθροῦν καὶ τέλος τρίτος ὡπλισμένος διὰ διαφόρων ὅπλων καὶ ἐπιβαίνων λευκοῦ ἵππου. Πάντες οὗτοι οἱ ἱππεῖς ἠρώτησαν τὸν σκοπὸν ἂν εἶδε νὰ διέλθῃ ἐνώπιόν του καμμία γυνὴ, ἐπὶ τῇ ἀποφατικῇ δὲ τούτου ἀπαντήσει οἱ ἱππεῖς ἀνεχώρησαν. Ἡ γυνὴ ἐξελθοῦσα τότε τῆς κρύπτης αὐτῆς ἐξήγησεν εἰς τὸν φρουρὸν τὴν σημασίαν τούτου. Οὕτως ὁ μὲν πρῶτος ἱππεὺς ὁ ἐπιβαίνων μελανοῦ ἵππου ἐσήμαινεν ὅτι δὲν θὰ μένῃ λίθος ἐπὶ λίθου, ἐν τῇ Σεβαστουπόλει, ὁ δὲ φέρων τὸν ἐρυθροῦν χιτῶνα ὅτι ἡ πόλις θέλει καταστραφῆ ὑπὸ πυρκαϊᾶς καὶ ὅτι τὸ αἷμα ἀφθόνως θέλει ῥεύσει ἐν αὐτῇ, ὁ δὲ τρίτος, ὁ ἐπιβαίνων λευκοῦ ἵππου, ὅτι ἡ καταστρεφθησομένη πόλις θέλει ἀναγεννηθῆ ἐκ τῆς τε τέφρας αὐτῆς περικαλλεστέρα παρά ποτε.»

Τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1855 ἤρξαντο φαινόμενα πρὸς τὸ νότιον μέρος τῶν περιτειχισμάτων τῆς πόλεως τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα. Τὴν δὲ 12 Ὀκτωβρίου, οἱ Γάλλοι ἔστησαν πρὸ τῶν τειχῶν 53 τηλεβόλα, οἱ δὲ Ἄγγλοι 63. Ἐν ἔτος ἀκριβῶς εἶχε παρέλθη καὶ οἱ σύμμαχοι ἠναγκάσθησαν νὰ αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν πολιορκητικῶν αὐτῶν τηλεβόλων εἰς 814 δι' ὧν μόλις ἠδυνήθησαν νὰ κατισχύσωσι τῆς κρατερᾶς ἀμύνης τῆς πολιορκουμένης πόλεως. Ἡ πολιορκία τῆς Σεβαστουπόλεως διαφέρει μεγάλως τὴν τῶν Παρισίων κατὰ τὸ 1870. Ἡ Σεβαστούπολις δὲν ἠρίθμει πληθυσμὸν δύο ἑκατομμυρίων ψυχῶν οὐδόλως ἐξοικειωμένων μετὰ τῶν δεινῶν τοῦ πολέ-

---

(1) Τὴν ἐμβριθεστάτην ταύτην πραγματείαν ἐρανιζόμεθα ἐκ τοῦ ἐγκρίτου παρισινοῦ περιοδικοῦ "Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο Κόσμων", τὴν δ' ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετάφρασιν αὐτῆς ὀφείλομεν εἰς τὸν κάλαμον τοῦ φίλου κ. Δημητρίου Σωφρονιάδου.

Ἐκ τοῦ σπουδαίου τούτου εὐρωπαϊκοῦ περιοδικοῦ προτιθέμεθα νὰ μεταφράζωμεν καὶ παρέχωμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις διαφόρους πραγματείας, αἵτινες ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσι κινεῖ ἀρκούντως τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν.

μου· τὸ δὲ ἐχθρικὸν τηλεβόλον βροντοῦν δὲν ἠπείλει, ὡς ἐν Παρισίοις, πάντα τὰ καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα, πάντας τοὺς διανοητικοὺς θησαυροὺς πλουσίας μητροπόλεως, οὔτε ἐθεωρεῖτο μᾶλλον καταστρεπτικὸν ὁπότε ἐξεσφενδόνιζε τὰς σφαίρας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν λίθων καὶ μαρμάρων ἢ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός. Ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τέλος τῆς ῥωσσικῆς ταύτης πόλεως δὲν ἀπαντῶμεν τὸ τραγικὸν ἐκεῖνο, στοιχεῖον, τὸν λιμόν, ὅπερ κατέστησεν ἀγόνους πάντας τοὺς ἀγῶνας τῶν Παρισίων· καθότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ'ἣν ἠδυνήθησαν νὰ σχηματίσωσι στρατὸν εἶδον ὅτι ἐστεροῦντο ὁλοτελῶς ἄρτου. Ἐν Σεβαστουπόλει πόλις πολεμικὴ, καὶ οὐχὶ πρωτευούση, ὑπῆρχον στρατῶνες καὶ ναύσταθμοι, οὐχὶ δὲ μουσεῖα καὶ μητροπόλεις· τοῦ δὲ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων ὄντως λίαν ὀλιγαρίθμου οὐδόλως συνεπείᾳ αὐτοῦ ἐξησθένιζεν ἡ δύναμις τῆς ἀντιστάσεως.

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ.

—o—

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Β

ΟΙ ΒΟΣΧΙΜΕΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ (οἱ Ἀθίγγανοι).

Ἐν τῇ Ἀφρικῇ δὲν ὑπάρχει κυρίως εἰπεῖν μέρος ὡρισμένον ὅπως χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς ὡς χώρα τῆς κιτρίνης ταύτης φυλῆς, τοσοῦτον παραδόξου καὶ περὶ ἧς συνεχῶς αἱ ἀφηγήσεις τῶν πρώτων περιηγητῶν οὐκ ὀλίγας ὑπερβολὰς μᾶς ἀνέφερον. Οἱ Βόσχιμεν δὲν ἀποτελοῦσι λαὸν, ἀλλ' εἰσὶ φυλὴ ἀξίας τῆς προσαφθείσης αὐτῇ περιεργείας· αἱ πρόσφατοι εἰδήσεις περὶ τοῦ βίου αὐτῶν ἐπιπροσθέτουσί τι εἰς τὸ ἀξιοπερίεργον τῶν πρώτων περιγραφῶν, αἵτινες πρὸ πολλοῦ κατέθελξαν τὸ πνεῦμα τῶν περιέργων.

Ἔχοντές τι τὸ κοινὸν μετὰ τῶν ἡμετέρων Βοεμῶν (Ἀθιγγάνων) ἂν οὐχὶ καὶ κοινὴν μετ' αὐτῶν τὴν καταγωγὴν, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ εἶδος τοῦ πλάνητος βίου, οἱ Βόσχιμεν, εὕρηνται διεσπαρμένοι ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἐπὶ ἐκτάσεως 15 βαθμῶν γεωγρ. πλάτους· πάντοτε ὅμως ἡ κατὰ προτίμησιν διαμονὴ αὐτῶν εἶναι ἡ ἔρημος. Εὑρίσκονται ἀπὸ τῆς Καφρερίας καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ πρὸς νότον ἐκ τοῦ 20 βαθμοῦ μέχρι τῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου. Αἱ δ'ἀνακαλύψεις τοῦ Λίβιγκστων εὑρόντος ἄνωθεν τοῦ γεωγραφικοῦ τούτου πλάτους ἀντὶ ἀμμωδῶν ἐρήμων, πράγματι γόνιμον χώραν καὶ ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων διαβρεχομένην, μᾶς πείθουσι, νὰ διαβεβαιώσωμεν ὅτι, παρὰ τὴν διαδεδομένην ἰδέαν παρά τισι, οἱ Βόσχιμεν δὲν ὑπερβαίνουσι τὸ βόρειον τῆς εἰκοστῆς παραλλήλου. Τοὐναντίον μάλιστα, ἐσχάτως συνήντησαν αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ τῶν Καλαχαρὶ καὶ μεταξὺ τῶν Δαμαρὰς, ἀρκούντως ἄνωθεν τοῦ ποταμοῦ Ὀράνζ, ὃν ἐνόμιζον ὡς τὸ ὅριον αὐτῶν. Ἡ κυρίως αὐτῶν χώρα ἐν τῷ διαμερίσματι τούτῳ κεῖται ἐντὸς τῶν φρικτῶν ἐκείνων βαράθρων καὶ τῶν ψιλῶν ὀρέων, ἀφ' ὧν πηγάζει ὁ ποταμὸς Ὀράνζ. Ἐξεδιώχθησαν δ' ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, ἔνθα ἐπὶ πολὺ οἱ περιηγηταὶ ἔβλεπον τὰ νομαδικὰ αὐτῶν σκηνώματα· πολλάκις δ' ἦλθον καὶ εἰς διαμάχας μὲ τὴν ἰθαγενῆ φυλὴν καὶ σήμερον ἐξέλειπον σχεδὸν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

Μολονότι δ' ἀβεβαία τυγχάνει ἡ καταγωγὴ τῶν Βόσχιμεν, οὐχ ἧττον προσεγγίζουσιν αὐτοὺς μὲ τὴν Ὀττεντοτικὴν οἰκογένειαν, ἧς εὐχαρίστως παραδέχονται ὅτι εἰσὶ βλαστοὶ, κ' ἐν τούτοις πολλὰ τὰ ἀντικείμενα καὶ διαφορά τις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν Ὀττεντότων καὶ τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἀγρίας φυλῆς, ἂν καὶ ἤρκει μόνη ἡ θέα τοῦ ἀναστήματός των! Διότι, ἐνῷ οἱ πρῶτοι, ἔχουσι τὸ ἀνάστημα μέτριον καὶ μᾶλλον ὑψηλὸν, οἱ δεύτεροι ἔχουσι τὸ ἀνάστημα μικρότατον· ἄγνωστον σχεδόν. Οἱ μὲν ἄνδρες μόλις ἔχουσιν ἀνάστημα ἑνὸς μέτρου καὶ 3 ο[ο ἐκ. καὶ οὐδέποτε ὑπερβαίνουσι τὸ πολὺ τὰ 1 ο[ο ἐκ. αἱ δὲ γυναῖκες μικρότεραι πάντοτε τῶν ἀνδρῶν παρετηρήθη ὅτι, δὲν ὑπερβαίνουσι τὸ ἓν μέτρον καὶ 2 ο]ο. Κ' ἐν τούτοις τὸ ἀνάστημα τῶν Βόσχιμεν ὑπῆρξεν ἀντικείμενον διαφοροτρόπου περιγραφῆς· διότι, ἐνῷ πολλοὶ ἐπιστήμονες περιηγηταὶ μᾶς ἐπληροφόρησαν διὰ τοῦ ἄνωθεν μέτρου, ὁ Λίβιγκστων ὅμως διϊσχυρίσθη ὅτι, συνήντησέ τινας ὑπερβαίνοντας τὸ 1μ. καὶ 8 ο]ο, οὐδὲν ὅμως ἀποδεικνύει ἡμᾶς ὅτι οὗτοι ἦσαν πράγματι Βόσχιμεν.

Ὁ Βόσχιμεν, εἶναι καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἀκάθαρτος, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως δύσκολον καθίσταται νὰ διαγνώσῃ τις τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος του. Ἐπαλείφεται ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ παντὸς ὅ,τι μένει ἐν τοῖς δακτύλοις του, τοῦθ' ὅπερ ἀμαυροῖ τὸν χρωματισμόν του, διὰ παχέως στρώματος ἀκαθαρσίας. Ὑπὸ δὲ τὸ πρόσχημα τοῦτο, ὁσάκις ἐπιμελήθῃ νὰ καθαρισθῇ ἀγνοῶν τὸ νίπτεσθαι, ἐπιπάσεται δι' ἑτέρου στρώματος ἐρυθρᾶς γῆς, δι' ἧς μετὰ ταῦτα ἐπαλείφεται ἀπὸ τῆς κόμης μέχρι τῶν πτερνῶν τῶν ποδῶν του καὶ οὕτω τὸ δέρμα τοῦ Βόσχιμεν προσκτᾶται ποιάν τινα ἀναλογίαν μετὰ τοῦ ἀμαυροῦ τοῦ Κινέζου χρώματος· ὅμοιον προσέτι μὲ τὸν τελευταῖον τοῦτον ἔχει καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν ἐκφραστικότητα. Λίαν δ' ἐπαισθητῶς διαφέρει κατὰ τὴν κόμην, ἥτις ἀντὶ νὰ ἦναι μακρὰ κ' εὐθεῖα, ὅπως ἐν γένει ἡ τῶν ἀσιατικῶν γενῶν, σχηματίζεται ἐκ μικρῶν τριχωμάτων οὔλην καὶ διεσπαρμένην ἀτάκτως ἐπὶ τοῦ κρανίου των. Κατὰ τοῦτο δ' ἐπίσης διαφέρει ἡ οὐλωτὴ κόμωσις, τῆς συνήθους κομώσεως ὅλων τῶν ἰθαγενῶν φυλῶν τῆς τε Αὐστραλίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, αἵτινες τρέφουσι παχεῖαν καὶ πυκνὴν κόμην. Μελανὸν ἐκ φύσεως τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς τοῦ Βόσχιμεν, ὡς ἐκ τῆς γαιώδους βαφῆς, ἧς ποιεῖται χρῆσιν, λαμβάνει τὴν χροιὰν τῆς ὤχρας.

Ὁ Βόσχιμεν, μέχρι τῆς δεκαεξαετοῦς περίπου ἡλικίας ἀναπτύσσεται καὶ ὁλονὲν φαίνεται ἀναπτυσσόμενος καὶ εὔρωστος κατὰ τὸ διάστημα τῆς περιόδου ταύτης. Ἅμα τὸ σῶμά του ἀναπτυχθῇ μέχρι τῆς ἡλικίας ταύτης, παραχρῆμα ἄρχεται ἀποβαλὼν τὸ εὔρωστον αὐτοῦ, ἤτοι χαίεται ἡ ἐξωτερικὴ σωματικὴ θεωρία του· αἱ σάρκες του καθίστανται διαφανεῖς καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐξέχουσι παρὰ τὰ λίαν λιπόσαρκα μέλη του, ὥστε ἤθελέ τις τὰ ἐκλάβει ὡς ῥάβδους συνδεδεμένας διὰ χονδρῶν δερμάτων. Καθόσον δὲ προχωρεῖ ἐν τῇ ἡλικίᾳ κατὰ τοσοῦτον τὸ δέρμα αὐτοῦ εἰδεχθῶς ρυτιδοῦται· σχεδὸν φολιδωτὸν καθιστάμενον. Ἀγένειος δὲ πάντοτε, ὁ Βόσχιμεν, ἔχει τὰ χείλη λίαν παχύτερα τοῦ κάφρου· τὸ μέτωπον εἰσέχον, οἱ ὀφθαλμοὶ μακρεῖς ὡς ἀμύγδαλα καὶ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν του σχηματίζουσι τὸ ἐξέχον τῶν πλευρῶν ρινὸς πεπιεσμένης καὶ σιμῆς. Ὅ,τι ὅμως ἐκπληκτικὸν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ του ἔχει, εἶναι, οἱ λευκοὶ καὶ κανονικοὶ αὐτοῦ ὀδόντες· πλὴν διά τινος παραδόξου ἰδιοτροπίας τῆς φύσεως, οἱ ὀδόντες τοῦ μικροῦ τούτου ἀγρίου δὲν πίπτουσιν, οὔτε ἀποσπῶνται, ἀλλὰ φθείρωνται ὅπως οἱ ὀδόντες τῶν χορτοφάγων καὶ τῶν μηρυκαστικῶν ζώων.

Τίς δ' ἤθελέ ποτε πιστεύσει μετὰ τὴν ἄνω περιγραφὴν τῆς παραδόξου ταύτης φυλῆς, ὅτι ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ παρὰ ταῖς Βοσχινίδες νεάνισι ποιάν τινα σχετικὴν κομψότητα, ὀφειλομένην μᾶλλον ἐκ τοῦ ἐκφραστικοῦ τῆς φυσιογνωμίας των καὶ προπάντων ἐκ τῆς ἐντελοῦς διαπλάσεως τῶν μελῶν των ἐν τῇ νεότητί των, παρ' εἰς πραγματικὴν ὡραιότητα; Μεταξὺ δ' ἄλλων, ὁ ποῦς αὐτῶν ἔχει θελκτικὴν ἐντέλειαν καὶ ἑκατοντάκις τῶν Σινῶν εὐτυχέστεραι δὲν λαμβάνουσι τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ προστρέξωσιν εἰς οὐδένα μετασχηματισμόν. Πραγματικῶς δ' ἀποδεδειγμένον εἶναι ὅτι, ὁ ποῦς τῶν νεανίδων δὲν ὑπερβαίνει τὰ 10 μέχρι 15 ἑκατοστὰ μέτρου.

Ἡ ἐνδυμασία τῶν Βόσχιμεν καταντᾷ τῆς σκληροτέρας ἁπλότητος. Διὰ μὲν τοὺς ἄνδρας τεμάχιον δέρματος θωὸς τεθειμένον ἔμπροσθεν ὡς ποδιὰ, ἀρκεῖ· διὰ δὲ τὰς γυναῖκας ἀνάλογος ἐνδυμασία συνισταμένη ὅμως καὶ ἐκ τεμαχίων δέρματος μέχρι τῶν γονάτων καθικνουμένη· ἐκτὸς δὲ τούτων ἐπικρατεῖ ἡ ἀπόλυτος γυμνότης. Ἐνίοτε μόνον ὁ Βόσχιμεν, ῥίπτει ἐπ' ὤμων εἶδος μανδύου ἐκ δέρματος ζώου, ὅπερ Καρὸς ἀποκαλοῦσι. Παρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶ τὸ ἔνδυμα τοῦτο, χωρίζεται ἐν σχήματι σάκκου, σχηματίζοντος κουκοῦλαν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θέτουσι τὰ μικρὰ παιδία των.

Ἄξιος μέχρι βαθμοῦ τινος, ὁ Βόσχιμεν, νοήμων καὶ ἐνεργητικὸς ὁπωσδήποτε, διαφέρει κατὰ βάθος τοῦ Ὀττεντότου, οὗτινος τὸ ῥάθυμον ἀποτελεῖ τὸν χαρακτῆρά του, κατασκευάζει μόνος του τὰ ὅπλα του, ἁπλούστατα κατὰ τὸν σχηματισμὸν, καὶ τοῦτο οὐχὶ δι' ἔλλειψιν ἱκανότητος, ἀλλὰ διότι ἐννοεῖ νὰ ἔχῃ ὅπλον μόνον πρὸς ὑπεράσπισίν του. Τὰ δηλητηριώδη δ' αὐτοῦ βέλη ἐκτοξεύει μόνον κατὰ τῶν Βοέρς, διωκτῶν τῆς φυλῆς του, οὓς μέχρις ἐσχάτων καταδιώκει, κα-

λῶς γινώσκων ὅτι, οὗτοι οὐδέποτε θέλουσι χαρισθῆ πρὸς αὐτόν. Ἄλλως τε δ' ὁ ἡμέτερος ἄγριος δὲν μεταχειρίζεται τὰ ὅπλα αὐτοῦ μόνον πρὸς ὑπεράσπισίν του, διότι μὴ ἔχων ποίμνια καὶ ἀγνοῶν τὴν γεωργίαν, ἐν τῷ κυνηγίῳ μόνον ἐφιστᾷ ὅλην αὐτοῦ τὴν προσοχὴν καὶ ἐπιδεξιότητα. Καὶ μάλιστα ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ μεγίστην ἐπιδεξιότητα ὅπως καταβάλῃ τὸ σπάνιον κυνήγιον, ὅπερ συναντᾷ ἐν τοῖς γειτνιάζουσι τῆς ἐρήμου δάσεσι καὶ ὅπερ οὐ μόνον εἰς δορκάδας καὶ ἀντιλόπας συνίσταται, ἀλλ' ἔτι ἐκτείνεται μέχρι τῆς στρουθοκαμήλου, τοῦ Ζέβρου καὶ αὐτοῦ τοῦ ρινοκέρω. Καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ ἱπποπόταμος τυγχάνει ἰδικὸν τοῦ Βόσχιμεν κυνήγιον, ὁσάκις ἐν τοῖς ὕδασι τὸν συναντήσῃ. Ἀλλ' ἡ συνήθης καὶ ἀληθὴς αὐτοῦ τροφὴ εἶναι ἡ στρουθοκάμηλος· ὅπως δὲ καταλάβῃ αὐτὴν, ὁ ἡμέτερος ἄγριος, χάρις εἰς τὸ μικροσκοπικὸν αὐτοῦ ἀνάστημα, εἰσέρχεται ἐντὸς δέρματος στρουθοκαμήλου, ἣν ἄλλοτε ἐφόνευσε, καὶ ἀναμένει τὴν ἄφιξιν ἑτέρων στρουθοκαμήλων καθ' ὧν νὰ ἐκτοξεύσῃ τὰ δηλητηριώδη βέλη του διὰ τοῦ ἀθραύστου τόξου του, ἅτινα σπανίως ἀποτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ των. Ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν διώκων τὴν στρουθοκάμηλον ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἀφικνεῖται μέχρι τῆς φωλεᾶς της, ὅτε λείπει, καὶ ἀφαιρεῖ τὰ ὠὰ αὐτῆς, ἓν τῶν ἐκλεκτοτέρων αὐτοῦ φαγητῶν, ἐνῷ συγχρόνως μεταχειρίζηται διὰ τὴν οἰκιακὴν αὐτοῦ χρῆσιν τὰ κελύφη τῶν ὠῶν. Διὰ δὲ τὰ ἄλλου εἴδους κυνήγια τῶν ζώων τῆς ἐρήμου, οἷον τοῦ Κουάγγα καὶ τοῦ Ζέβρου, εἴτε τῶν ὀάσεων, ὡς τοῦ ρινοκέρω καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλέφαντος, ὁ Βόσχιμεν, παγιδεύει αὐτὰ, τάφρους χρώμενος, ἐντὸς τῶν ὁποίων, ἅπαξ πίπτον τὸ ζῶον εὕρηται περικεκλεισμένον καὶ ἀνίκανον ν' ἀποδράσῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ κατασκευὴ τῶν παγιδοτάφρων τούτων, λίαν ἐπίπονος καθίσταται καὶ δὲν ἀποφέρει πάντοτε αὐτῷ ἀρκοῦν ὄφελος, τότε προσκαλεῖται ἅπασα ἡ φυλή· γυναῖκες, παιδιὰ, γέροντες, ἅπαντες ἐν γένει σπεύδουσι ν' ἀνεγείρωσι ἀσθενὲς προτείχισμα ἐκ διαφόρων ὑλῶν κατασκευαζόμενον καὶ ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν εὐθραυστάτων ἀντικειμένων καὶ ἀφ' οὗ κατὰ καιρὸν ἀνοίγονται θύραι συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῶν τάφρων τῶν κεκαλυμμένων δι' ἄμμου καὶ χλόης. Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἐλέφαντος φύσει δυσπίστου καὶ ὑπόπτου, ἅπαντα τὰ ἄλλα ζῶα ἐμπίπτουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ οἱ Βόσχιμοι ἐκεῖ που καιροφυλακτοῦντες μὲ τὸ τόξον ἀνὰ χεῖρας, ἐκτοξεύουσι τότε κατ' αὐτῶν βέλη ἐκ καλάμου ἔχοντα παρὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν πτερὰ στρουθοκαμήλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὀστοῦν εἰκονισμένον καὶ ἐν τῷ δηλητηρίῳ ἐμβεβαμμένον.

Τὸ δὲ δηλητήριον, ἐνῷ ὁ Βόσχιμεν ἐμβάπτει τὰ βέλη αὐτοῦ καὶ τὸ ἀσεγκαΐς του (1) ἃ διὰ χειρὸς ρίπτει, σύγκειται ἐκ τριῶν διαφόρων συστατικῶν· ἐκ ζώου, χόρτων καὶ μεταλλικῶν οὐσιῶν. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου, λαμβάνει τὸ δηλητήριον τῶν ἑρπετῶν καὶ κυρίως τῆς κερασφόρου ἐχίδνης καὶ τοῦ Χάγγα-καζέ (2)· ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου, ἀναζητεῖ ἐκ τῆς Διστίχου Ἀμαρυλίδος, ἐκ τοῦ Εὐφόρβου καὶ ἐκ τοῦ καρύου τῆς θαλασσίου λεκάνης· κ' ἐκ τοῦ τρίτου ἓν εἶδος ἀσφαλτοχολῆς ὅπερ ἐξάγει ἔκ τινων ἰχθύων. Χάρις δ' εἰς τὴν σκευασίαν ταύτην καθιστᾷ τὰ ὅπλα αὐτοῦ τρομερὰ, διά τε τὴν ἄγραν καὶ τὸν πόλεμον, διότι πάντοτε εὑρίσκεται καταδιωκόμενος. Καὶ ὄντως ὁσάκις ἡ συνήθης αὐτοῦ τροφὴ ἐκλείπει καταφεύγει εἰς τὴν λεηλασίαν καὶ τότε οὐ μόνον κατὰ τοῦ Βοὲρς διευθύνει τὰς προσβολάς του ὡς ἐχθροῦ αὐτοῦ θανασίμου, ἀλλὰ, καὶ ἴσως κατὰ προτίμησιν, κατὰ τῶν Ὀττεντότων, οὓς λέγουσιν ἀνήκοντας τῇ αὐτῇ μ' αὐτὸν φυλῇ. Ὅταν λοιπὸν οὐδὲν ἐκ τοῦ κυνηγίου προσπορίζηται καὶ τύχῃ ἐν μεγίστῃ ἀνάγκῃ, παρ' ἐλπίδα διευθύνεται κατά τινος γείτονος κατοικίας Κάφρου, Βοὲρς, ἢ Ὀττεντότου καὶ νυκτὶ ἀπάγει τὰ ποίμνιά των. Ὅταν δ' ἀνακαλύπτηται ἡ κλοπὴ, οἱ κάτοικοι τῆς ἀποικίας σπεύδουσι εἰς καταδίωξιν τῶν ἐπιδρομέων· ἂν ὅμως οὗτοι ἀφιχθῶσιν εἰς τοὺς βράχους των, ἀδύνατος πλέον ἀποβαίνει ἡ καταδίωξις, καὶ κατὰ συνέπειαν παραιτοῦνται πλέον πάσης περαιτέρω καταδιώξεως περὶ ἐπανακτήσεως τῶν ἀπωλεσθέντων καὶ πάσης ἰδέας ἐκδικήσεως. Ἐν

(1) Μικρὰ ἀκόντια. Σ. Μ.

(2) Εἶδος δηλητηρίου μικροῦ ὄφεως, συγγενοῦς τῷ γένει μὲ τὴν ἔχιδναν. Σ. Μ.

ΤΟ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΕΥΞΕΙΝΟΝ ΠΟΝΤΟΝ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ. (Ἴδε σελ. 151)

ἀνοικτοῖς ὅμως πεδίοις, δὲν συμβαίνει τὸ αὐτό. Διότι μ' ὅλην τὴν ἀπίστευτον εὐθυβολίαν καὶ ἐπιδεξιότητα τῶν Βόσχιμεν, καὶ μὲ τὴν τῶν στρουθοκαμήλων ταχύτητα τῶν ποδῶν των, δὲν δύνανται ν' ἀντιπαλεύσωσι διὰ τῶν βελῶν των κατὰ τῶν πυροβόλων ὅπλων τῶν ἀντιπάλων των, ἐκτὸς ἂν ἡ πεδιὰς διατέμνηται ἐκ τάφρων, φαράγγων καὶ λάκκων, δι'ὧν οἱ ἅρπαγες προστατεύουσι τὴν φυγήν των. Πλὴν ὁπωσδήποτε σπανίως οἱ ἄποικοι ἐπανακτῶσι τὰ κτήνη των, διότι καθόσον προσεγγίζουσι τοὺς ἅρπαγας, βλέπουσι αὐτὰ καταπίπτοντα ὑπὸ τὰ βέλη ὡς τὰ ἀσεγκαΐς· ἀφ' ἑτέρου δ' ἂν οἱ ἐπιδρομεῖς Βόσχιμεν, δυνηθῶσι νὰ διαφύγωσι τὴν καταδίωξιν τῶν Βοὲρς μέχρι τῶν βράχων των, οἱ ποιμενικοὶ αὐτῶν κύνες ὁδηγοῦσιν ἐμπρὸς δι' ἀμμωδῶν ὁδῶν καὶ ἀνύδρων τὰ ποίμνια μέχρι τοῦ Κράαλ (1) αὐτῶν. Βασίζονται ἐν μέρει ἐπὶ τῶν στερήσεων καὶ τῆς δίψης ὅπως νικήσωσι τὴν ἐπιμονὴν τῶν ἐχθρῶν των. Τόσῳ τὸ χειρότερον ἂν τὰ ὑπ' αὐτῶν κλαπέντα ζῶα ὑποφέρωσι! Οὗτοι θὰ εὑρῶσι πάντοτε ἀπὶ τῆς ὁδοῦ των κελύφη ὠῶν στρουθοκαμήλου, πλήρη ὕδατος, κατὰ μέρος εἰς κρυσφύγετα ὑπ' αὐτῶν μόνα γνωστὰ τεθειμένα καὶ ὅπου δὲν εἰσχωροῦσι αἱ γυναῖκες τοῦ στρατοπέδου των.

Ἐὰν δ' ὁ Βόσχιμεν κατορθώσῃ νὰ φέρῃ μέχρι τοῦ χωρίου, ἢ τῶν σκηνῶν καὶ καλυβῶν του, τὴν λείαν του ἢ μέρος αὐτῆς, τότε ἄρχονται τρομερὰ ὄργια. Τότε δ' ἁπανταχοῦ βλέπει τις τὰ κάτισχνα ἐκεῖνα μέλη κρατοῦντα ὠμὰ κρέατα καὶ καταβροχθίζοντα αἱματόεντα τεμάχια. Οὐδόλως σκέπτονται νὰ διαφυλάξωσι βόας ἢ πρόβατα πρὸς νομὴν καὶ πολλαπλασιασμόν, ἀλλ' ἅπαντα τὰ ζῶα μέχρις ὀστέων καταβροχθίζουσι. Εἶτα δ' ὕπνος εἰκοσιτετράωρος ἐπιβαρύνει τὸν κορεσθέντα τοῦτον λαόν· καὶ τότε μόνον γίνεται ἡ ἐξέγερσις, ὅταν ἡ πεῖνα κεντήσῃ τοὺς στομάχους του.

Λίαν δ' ἐπιτήδειος εἶναι ὁ Βόσχιμεν, οὐ μόνον διὰ τοὺς ἰχθεῖς, τὰς σαύρας καὶ τὰς χελώνας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μυρμηκοφαγίαν. Τὰ ἔντομα ταῦτα κυνηγᾷ δι' αἰχμηρᾶς ράβδου, εὐτυχὴς ὁσάκις δὲν προηγηθῇ αὐτοῦ ὁ μυρμηκοφάγος· δι' αὐτὸν ἐξίσου εὐνοϊκὴ ἐποχὴ εἶναι ἡ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἀκρίδων, ἃς μετὰ μεγάλης καταβροχθίζει ὀρέξεως. Φυτὰ δὲ κυρίως ἀναζητεῖ, τοὺς χονδροὺς βλαστοὺς τῶν διαφόρων τῆς ἐρήμου χόρτων· ἐλλείψει δὲ γεωργίας τὰ χόρτα ταῦτά εἰσι ἡ μόνη τροφὴ ἣν μεταχειρίζεται, ἐκτὸς τῶν ζώων.

Καὶ ἤδη ὁ ἡμέτερος ἀναγνώστης δύναται νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν βοσχιμινικῆς ὁμηγύρεως. Οἱ κομψοπρεπέστεροι τῆς φυλῆς ταύτης ἐπιπροσθέτουσι δῆθεν ἐντέλειάν τινα εἰς τὸν ἄνω περιγραφέντα πρωτότυπον στολισμόν των. Ἀκάθαρτος ἐξ ἐρυθρᾶς ὤχρας βαφὴ καλλωπίζει τὴν ὄψιν καὶ οἱ λίαν καλλωπισταὶ ἐπιπάζουσιν ἐπ' αὐτῆς καὶ λαμπρὰν τοῦ Μίκα (1) κόνην. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ στολισμοῦ τούτου, οὐδὲν ἕτερον εἶδος πτίξεως, ἀπὸ τὴν λιπώδη καὶ ἀκάθαρτον τῆς ὤχρας βαφὴν σχηματίζει αὐτοὺς ἐκτὸς σπανιωτάτων τινων ἐξαιρέτων· οὐδέποτε ὅμως ρίνα, χείλη, ἢ ὦτα διατρυπῶσι. Σπανίως βλέπει τις παρά τισι αὐτῶν στρογγύλον ξυλάριον ἐκ τῆς ρινός των κρεμάμενον, ἢ τεμάχιον ἀκάνθης ἰνδικοῦ ἀκανθοχοίρου διαμπὰξ πεπερασμένον ἀνὰ τὰ δύο πτερύγια τῆς ρινός των. Τουναντίον ὅμως αἱ γυναῖκες ἀρέσκονται πολὺ νὰ φέρωσι παρὰ τὰς κνήμας των ἀριθμόν τινα δερματίνων κρύκων καὶ ν' ἀναμηγνύωσιν ἐν τῇ κόμῃ των κελύφους ὠῶν στρουθοκαμήλου. Ἕτερον πάλιν πρὸς τὴν αὐτὴν χρῆσιν μεταχειρίζονται παμπάλαια ὑέλινα κομβία, καὶ τινες τῶν ἀνδρῶν ἐπίσης ἀκολουθοῦσι τὸν καλλωπισμὸν τοῦτον, ὡς καὶ ἕτερον συνιστάμενον ἐκ σειραδίου ἐξ οὗ εὕρηνται ἀνηρτημένα κογχύλαι καουρὲς λεγόμεναι, αἵτινές εἰσι γνωσταὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῆς ἰνδικῆς θαλάσσης ἀντὶ νομισμάτων χρησιμεύουσαι, καὶ ἃς ἀντὶ μεγάλων δαπανῶν προσπορίζονται πρὸς χρῆσιν τοῦ στολισμοῦ των· σανδάλια δ' ἐκ τεμαχίων δέρματος συμπληροῦσι τὸ σύνολον τῆς κομψοπρεπείας των. Οὐχ ἧττον ἐντελὴς τοῦ σωματικοῦ καλλωπισμοῦ των εἶναι καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀγρίου τῆς Βοσχιμανικῆς φυλῆς· τρώγλη ἐν γένει ἀνασκαφεῖσα, εἰ μὴ εὑρῇ σπήλαιόν τι ἢ χαράδραν πρὸς κατοικίαν του. Ἀντὶ στέγης θέτει κλώνους συμπεπλεγμένους καὶ κεκαλυμμένους διὰ χλόης καὶ ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ κατασκευάσῃ εἶδος σκηνῆς τῆς αὐτῆς φύσεως. Εἰς ἁπάσας δὲ τὰς πρὸς οἰκοδομὴν ἀποπείρας του, ὁ Βόσχιμεν, ἐμπνέεται ὑπὸ τὰς ἕξεις τῆς στρουθοκαμήλου καὶ ἡ καλύβη αὐτοῦ μεγάλην ἔχει σχέσιν μὲ τὴν φωλεὰν τοῦ πτηνοῦ τούτου τῆς ἐρήμου.

Οὐδεμία ἰδέα θρησκείας, οὐδεμία γνῶσις κυβερνήσεως· τοιαύτη ἡ τάξις, ἢ μᾶλλον ἡ ἔλλειψις τάξεως ὑφ' ἣν φαίνονται ζῶντες οἱ πυγμαῖοι, οὓς περιγράφομεν. Ὁ γάμος δι' αὐτοὺς οὐδεμίαν ἔχει τελετὴν καὶ σημασίαν· πολλοὶ τούτων ἔχουσι δύο γυναῖκας. Μόνη θρησκεία παρ' αὐτοῖς εἶν' εἶδος βαθέος στενασμοῦ πρὸς τοὺς τεθνεῶτας. Ἡ δ' οἰκογένεια, ἥτις δι' ἀρχηγόν της ἔχει τὸν πατέρα ἐνόσῳ οὗτος εἶναι ἰσχυρός, ἀφαιρεῖ ὅμως ἀπ' αὐτοῦ τὴν κυριαρχίαν ἅμα οἱ υἱοὶ τῆς οἰκογενείας ταύτης ἀναπτυσσόμενοι καθίστανται ἰσχυρότεροι τοῦ πατρός. Ἀρκετὰ εὔθυμοι κατὰ τὸν χαρακτῆρα ἐν ὥρᾳ κυνηγίων ἢ πολέμων, εὑρίσκουσι πάντοτε τρόπον διαρκῶς νὰ φλυαρῶσι καὶ ἄρχονται χοροῦ διαρκοῦντος ὁλόκληρον τὴν νύκτα τῆς πανσελήνου. Πλὴν, ἀλλ' ὅμως γεγεννημένοι διὰ τὴν ἔρημον, ἀπρόοπτοι πρὸς πᾶσαν κυριαρχικὴν ἰδέαν, μεταξύ των ἔτι, κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται νὰ ζήσωσι ἀλλαχοῦ μεταφερόμενοι, ἢ ἀποικιζόμενοι.

(Μετάφρ. ἐκ τοῦ Γαλ.) ΙΩΑΝ. Τ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

(1) Κατοικία, ἢ στρατόπεδον, σκηνὴ καὶ διαμονή. Σ. Μ.

(1) Σ.Μ. Ἄμμος χρυσίτης, ψάμμος τῶν ἀρχαίων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ.

Ἐκλείομεν τὴν «περὶ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μετεωρολογικῆς συστάσεως τοῦ Ἄρεως» πραγματείαν ἐν τῷ Δ'. τεύχει τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» διὰ τῆς ἐρωτήσεως «ἄρά γε » ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ὀργανικὰ ζῶν- » τα ὄντα, νοσοῦντα, συναισθανόμενα, ἐλευθέ- » ρως ἐνεργοῦντα, τείνοντα διὰ τῆς ἐπιστήμης » καὶ τῆς τέχνης πρὸς τὴν πρόοδον καὶ ἀνυ- » μνοῦντα διὰ λογικῆς λατρείας τὸν Πλάστην » αὐτῶν, τὸν ΘΕΟΝ; »

Διὰ δὲ τῆς παρούσης πραγματείας προτιθέμεθα, ν' ἀπαντήσωμέν πως εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην, ἀντλοῦντες τὰ τὴν ἀπάντησιν ἀφορῶντα καὶ πάλιν ἐκ τῆς πηγῆς ἐκείνης τῆς οὔσης ἤδη τῷ ἀναγνώστῃ γνωστῆς.

« Οὐ μικρὰ ἀναλογία ὑφίσταται μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἄρεως σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ ἔμψυχα ὄντα, τὰ ὁποῖα κατοικοῦσιν ἐπ' αὐτῶν. Πράγματι δὲ δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ τοῦ Ἄρεως κάτοικοι ὁμοιάζουσι λίαν ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τοῖς ἐμψύχοις κατοίκοις τῆς ἡμετέρας Γῆς. Ὁ φιλόσοφος Κάντ ἀκμάσας κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, ὑπέθετεν, ὅτι οἱ τοῦ Ἄρεως κάτοικοι δύνανται νὰ καταταχθῶσι, σχετικῶς ὡς πρὸς τὸ ἠθικὸν, ἐν τῇ τάξει τῶν τῆς Γῆς ἀνθρώπων· πρὸς δὲ τούτοις ὑπέθετεν, ὅτι οἱ τῶν κατωτέρων πλανητῶν κάτοικοι, τοῦ Ἑρμοῦ, δῆλον ὅτι, καὶ τῆς Ἀφροδίτης εἰσὶ λίαν ὑλικοὶ σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν διανοητικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν καὶ ἑπομένως πιθανῶς νὰ μὴ ὦσιν ὑπεύθυνοι διὰ τὰς ἑαυτῶν πράξεις· ἐνῷ τοὺς τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἄρεως κατοίκους κατέταττεν ἐν τάξει ἠθικῆς, μὴ οὔσης οὔτε ἀπολύτως ὑλικῆς, οὔτε ἀπολύτως πνευματικῆς· «οἱ δύω οὗτοι πλανῆται, ἔ- » γραφεν, εἰσὶ τεθειμένοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡμε- » τέρου πλανητικοῦ συστήματος, οὕτως, ὥστε » δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, μετὰ πιθανότητος, » ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῶν κατέχουσι τὸν μέσον ὅ- » ρον τῶν δύω ἀεροτήτων ὡς πρός τε τὴν φυσι- « κὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν.» Διὰ νὰ παραστήσῃ δὲ ὁ Κάντ τὴν τελειότητα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουσιν οἱ τῶν ἀνωτέρων πλανητῶν κάτοικοι, ἀπὸ τοῦ Διὸς μέχρι τῶν συνόρων τοῦ ἡμετέρου συστήματος, ἀναφέρει τοὺς ἑξῆς δύω ἐκ μεταφράσεως στίχους τοῦ Χάλλερ «Οἱ ἀστέρες εἰσὶν ἴσως ἡ κατοικία » τῶν δεδοξασμένων πνευμάτων· καὶ ὅπως ἐν- » ταῦθα, ἐπὶ τῆς Γῆς, ὑπερισχύει ἡ κακία, οὕ- » τως ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἀστέρων, ἄρχει ἡ ἀρετή.»

Ἐν τούτοις ταῦτα πάντα εἰσὶ διδόμενα θεωρητικά. Τὸ βέβαιον ὅμως ἐστὶν, ὅτι οὐδεμίαν εἰσέτι πραγματικὴν βάσιν ἔχομεν, ἐπὶ τῆς ὁποίας

στηριζόμενοι δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων τῶν πλανητῶν. Τοῦτο δὲ μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως, οὔσης φυσικῶς ἀναλόγου πρὸς τὴν φυσικὴν διοργάνωσιν τοῦ πλανήτου, ἕπεται ὅτι ὅσον ὁ πλανήτης ἐστὶ τραχὺς καὶ ἀπότομος, τόσον ἡ εὐαισθησία καὶ ἡ πνευματικὴ ἐπ' αὐτοῦ ἀνάπτυξις ἐμφανίζεται ἧττον ἀνεπτυγμένη· οὕτως ἀναμφιβόλως οἱ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης κάτοικοι πιθανῶς νὰ ὦσιν ἧττον ἡμῶν ἀνεπτυγμένοι. Πρὸς δὲ τῆς ἀνθρωπότητος προοδευούσης πάντοτε μετὰ τοῦ χρόνου, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἄρης πρὸ τῆς Γῆς ἐσχηματίσθη καὶ ἑπομένως ταχύτερον κατεψύχθη, ἔστιν ἄρα καὶ μᾶλλον τῆς Γῆς προκεχωρημένος καθ' ἁπάσας τὰς ἐπόψεις. Ἴσως ἐκεῖνος εὑρίσκεται ἤδη ἐν τῷ ἀπογείῳ αὐτοῦ, ἐνῷ ἡμεῖς οἱ ἐπὶ τῆς Γῆς ἐσμὲν εἰσέτι παιδία, παίζοντα ἀφελῶς τὴν σ τ ε φ ά ν η ν.

Αἱ νεώτεραι φυσιολογικαὶ μελέται ἀποδεικνύουσιν ἐπιστημονικῶς ὅτι τὸ ἀνθρώπινον σῶμά ἐστι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ ἡμετέρου γηίνου πλανήτου· τὸ βάρος αὐτοῦ, τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ, ἡ πυκνότης τῶν μυῶν αὐτοῦ, τὸ βάρος καὶ ὁ ὄγκος τοῦ σκελετοῦ αὐτοῦ, ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἡ διάρκεια τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, ἡ ποσότης τοῦ ἀέρος, τὸν ὁποῖον ἀναπνέει καὶ ἡ τῆς τροφῆς, τὴν ὁποίαν ἀφομοιοῖ καὶ ἐν γένει ἅπασαι αἱ ὀργανικαὶ λειτουργίαι αὐτοῦ, ἅ π α ν τ α τ ὰ σ τ ο ι χ ε ῖ α τ ῆ ς ἀ ν θ ρ ω π ί ν η ς μ η χ α ν ῆ ς κ α τ ε σ κ ε υ ά σ θ η σ α ν καὶ ὠ ρ γ α ν ώ θ η σ α ν ἀ ν α λ ό γ ω ς τ ῆ ς κ α τ α σ κ ε υ ῆ ς τοῦ γ η ί ν ο υ π λ α ν ή τ ο υ. Ἡ χωρητικότης τῶν πνευμόνων, καὶ τὸ σχῆμα τοῦ στήθους ἡμῶν, ἡ φύσις τῶν τροφῶν διὰ τῶν ὁποίων τρεφόμεθα, καὶ τὸ μῆκος τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος ἡμῶν, τὸ βάδισμα καὶ ἡ δύναμις τῶν κνημῶν ἡμῶν, ἡ ὅρασις καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἡμῶν κτλ. καὶ ἐν γένει τὰ καθέκαστα τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἅπασαι αἱ λειτουργίαι τοῦ ὄντος ἡμῶν στενῶς, ἀπολύτως καὶ μονίμως συσχετίζονται μετὰ τοῦ κόσμου, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ζῶμεν.

Καὶ ἡ μὲν πυκνότης τῆς ὕλης τοῦ Ἄρεώς ἐστι κατωτέρα τῆς πυκνότητος τῆς ἡμετέρας Γῆς, δηλαδὴ ὡς 71 πρὸς 100, τὸ δὲ βάρος τῶν σωμάτων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως ἐλάχιστον· ὑποθέτοντες τὴν ἔντασιν τῆς γηίνης βαρύτητος ὡς 100, εὑρίσκομεν, ὅτι ἡ σχέσις τῆς βαρύτητος τοῦ Ἄρεως πρὸς τὴν τῆς Γῆς ἐστιν ὡς 37 πρὸς 100, εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἀσθενεστέρα βαρύτης ἁπάντων τῶν τοῦ ἡμετέρου συστήματος πλανητῶν· ἐκ δὲ τούτου συνάγομεν, ὅτι ἐὰν σῶμα ζυγίζῃ ἐνταῦθα 1 χιλιόγραμμον, μεταφερόμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἄρεως ζυγίσει περὶ τὰ 374 γραμμ. ἄνθρωπος δὲ ζυγίζων ἐνταῦθα 70 χιλιόγραμμα ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ζυγίσει 26· ὅθεν διατρέχων τις ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἔκτασιν 50 χιλιομέτρων θέλει ἀποκαμεῖν τόσον, ὅσον ἂν διέτρεχεν ἐπὶ τῆς Γῆς 20 χιλιομέτρων (1). Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι οἱ τοῦ Ἄρεως κάτοικοι λίαν διαφέρουσι τῶν τῆς ἡμετέρας Γῆς.

Ὁ τοῦ Ἄρεως κόσμος καὶ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἰσι πιθανῶς μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι καὶ τελειότεροι ἡμῶν· ἂν δὲ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὰ οὐράνια σώματα ἐσχηματίσθησαν διὰ τῆς συμπυκνώσεως καὶ τῆς διηνεκοῦς, οὕτως εἰπεῖν, συσσω-

(1) Σημ. Συγγρ. Σκεπτόμενοι περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ζωολογικῆς κλίμακος τοῦ Ἄρεως, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ βαρυτης ἄλλως πως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ζώων, τῶν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ζώντων. Οὕτως ἐνῷ ἐνταῦθα τὰ πλεῖστα εἴδη αὐτῶν εἰσι καταδεδικασμένα, ἑλκόμενα ὑπὸ τῆς βαρύτητος, νὰ βαδίζωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἐλάχιστα δ' αὐτῶν εἴδη ἔχουσι τὸ προνόμιον τοῦ φέρειν πτερὰ, διὰ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ πετῶσιν ἐν τῷ ἀέρι, τουναντίον λίαν πιθανόν ἐστιν ἀναλόγως τῆς ἰδιαιτέρας διατάξεως τῶν ὄντων ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἡ ζωολογικὴ αὐτοῦ κλίμαξ νὰ ᾖ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἐν τοῖς πτεροφόροις, καὶ ἑπομένως τὰ τελειότερα εἴδη τῶν ζώων νὰ ὦσιν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως πεπροικισμένα διὰ πτερῶν. Ὅθεν ἐνῷ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ὑποσελήνου σφαίρας ὁ γὺψ καὶ ὁ κόνδωρ εἰσὶν οἱ βασιλεῖς τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐπὶ τοῦ Ἄρεως αἱ μεγάλαι τάξεις τῶν σπονδυλωτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατατάττεται καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὸ ἐκπροσωποῦν τὴν ὑψίστην ἔκφαντιν τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως, ἔχουσι τὸ λαμπρὸν προνόμιον τοῦ διατρέχειν ἐλευθέρως τὰς τῆς ἀτμοσφαίρας διαστάσεις. Ἡ δ' ὑπόθεσις αὕτη ἐστὶ τοσοῦτο πιθανωτέρα, καθόσον ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἡ ἐπὶ τοῦ Ἄρεως βαρύτης ἐστὶ τόσον ἀσθενὴς, ἀφ' ἑτέρου ἡ τῆς ἀτμοσφαίρας αὐτοῦ σύστασίς ἐστιν ἀνάλογος πρὸς τὴν ἡμετέραν.

ματώσεως τῶν διεσπαρμένων ἀρχεγόνων μορίων ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς μηχανικῆς θεωρίας τῆς θερμότητος ἡ ἐπιδράσασα πρωτόγονος ἐκείνη θερμοκρασία ἦτον ἐπὶ μὲν τοῦ ἡλίου 28,000,000ο, ἐπὶ δὲ τῆς Γῆς 9000ο, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἄρεως 2000ο, ἂν δὲ σὺν τούτοις προσθέσωμεν, ὅτι ὁ Ἄρης ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς ἡλιακῆς νεφελώτητος κατὰ πολλὰ ἑκατομμύρια αἰώνων πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἡμετέρας Γῆς, μετὰ μεγίστης πιθανότητος δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ τοῦ Ἄρεως κόσμος κατεψυγμένος ὑπάρχει σήμερον μέχρι τοῦ κέντρου αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑφιστῆται, ὅπως ἡ ἡμετέρα Γῆ τὰς ἐπιδράσεις τῶν ἐσωτερικῶν γεωλογικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐξακολουθοῦσι νὰ παράγωσι τὰς ἐξάρσεις τοῦ ἡμετέρου ἐδάφους καὶ τὴν τροποποίησιν τῶν ἡμετέρων ἀκτῶν. Πρὸς τούτοις φαίνεται, ὅτι μέγα μέρος τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἀπωλέσθη ἤδη, τὸ δὲ στενὸν καὶ ἐπίμηκες σχῆμα τῶν θαλασσῶν αὐτοῦ φαίνεται ὑποδεικνῦον τὸ βάθος τῶν ἀρχαίων λεκανῶν. Πόσον σπουδαῖον δι' ἡμᾶς ἂν ἠδυνάμεθα νὰ ταξιδεύσωμεν μέχρις ἐκεῖ!!! Ἐν τούτοις τελειοποιήσωμεν τὰ τηλεσκόπεια ἡμῶν, διότι διὰ τῆς τελειοποιήσεως τούτων δυνάμεθα νὰ φέρωμεν τοὺς οὐρανίους κόσμους πλησίον ἡμῶν.

Τοιουτοτρόπως ἡ ἀτμόσφαιρα, ἡ ὁποία περικαλύπτει τὸν Ἄρην, τὰ ὕδατα τὰ ὁποῖα καταρδεύουσι καὶ γονιμοποιοῦσιν αὐτὸν, αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, αἱ ὁποῖαι θερμαίνουσι καὶ φωτίζουσιν αὐτὸν, οἱ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι διατρέχουσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἕτερον πόλον, αἱ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὧραι αὐτοῦ εἰσι τόσα στοιχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ὑπάρχει τάξις ζ ω ῆ ς, ἀναλόγου πρὸς τὴν τῆς ἡμετέρας Γῆς· ἡ ἀσθενὴς μόνον βαρύτης τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ δύναται κατ' ἰδιάζοντα τρόπον νὰ τροποποιήσῃ πως τὴν τάξιν τῆς ἐπ' αὐτῶν ζωῆς ἐκφαινομένης ἀναλόγως τῶν ὅρων τῆς ἐνεργείας ἐκείνης. Οὕτω τοῦ λοιποῦ ὁ τοῦ Ἄρεως κόσμος δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζηται ἡμῖν ὡς ὄγκος λίθων, φερόμενος ἐν τῷ διαστήματι καὶ ὑπείκων τῇ ἡλιακῇ ἕλξει ὡς μάζα ἀδρανὴς, ἄγονος καὶ ἄψυχος· ἀλλ' ἀπεναντίας ἐν αὐτῷ πρέπει νὰ βλέπωμεν κ ό σ μ ο ν ζ ῶ ν τ α, ἐστολισμένον διὰ μερῶν τὴν φαντασίαν διεγειρόντων καὶ ἀναλόγων πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα καταλέγουσιν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας Γῆς!! Νέος κόσμος, πρὸς τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ποτε Κολόμβος δύναται νὰ προσπελάσῃ ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤδη κατοικεῖ ἐν τούτοις εἶδος ἀνθρωπίνης φυλῆς ἐργαζομένης, σκεπτομένης καὶ μελετώσης ἀναμφιβόλως ὅπως ἡμεῖς ἐνταῦθα περὶ τῶν μεγάλων καὶ μυστηριωδῶν προβλημάτων τῆς Φύσεως. Οἱ ἄγνωστοι ἐκεῖνοι ἀ δ ε λ φ οὶ ἡμῶν οὐδόλως εἰσὶ ψυχαὶ ἄνευ σωμάτων, ἢ σώματα ἄνευ ψυχῶν, οὐδόλως εἰσὶν ὄντα ὑπερφυσικὰ, ἢ παραφυσικὰ, ἀλλ' ὄντα ἐνεργοῦντα, σκεπτόμενα, συλλογιζόμενα ὅπως ἡμεῖς ἐνταῦθα. Καὶ ἐκεῖνοι ἀναμφιβόλως ζῶσιν οἰκογενειακῶς καὶ κοινωνικῶς, καὶ ἐκεῖνοι σχηματίζουσιν ἔθνη, κτίζουσι πόλεις καὶ καταγίνονται πρὸς τὴν τῶν τεχνῶν ἀνάπτυξιν· αἱ δὲ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς αἰσθήσεις δὲν παρουσιάζουσι βεβαίως οὐσιώδεις διαφοράς. Ἐὰν δὲ συμβῇ ποτε νὰ διέλθωμεν πλησίον τῆς κατοικίας ἐκείνων, ἴσως μενοῦμεν ἐκστατικοὶ ἀπέναντι τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῶν, καὶ ἔκθαμβοι ἀπέναντι τῶν ἁρμονικῶν καὶ μελῳδικῶν ἤχων, ἀναμιμνησκόντων ἡμῖν τὰς ὑψηλὰς μουσικὰς ἐμπνεύσεις τῶν ἡμετέρων ἐνθουσιώντων μουσικῶν.. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ποικίλων μεταβολῶν τῶν πλανητικῶν διαφοροτήτων καὶ τῶν αἰωνίων μεταμορφώσεων τῶν κόσμων θέλομεν ὁρᾷν βεβαίως τὴν αὐτὴν τῆς ζωῆς δᾷδα φωτίζουσαν ἅπαντας τοὺς οὐρανίους κόσμους.

Ἐκ τοῦ γείτονος τούτου κόσμου ὁ ἕναστρος οὐρανὸς ἐστιν ὅμοιος τῷ ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν μαρμαίροντι· ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀστέρων προσηλοῦντες τὸ ὄμμα καὶ ἡ παρατήρησις τῶν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως παρατηρητῶν, οἱ αὐτοὶ ἀστερισμοὶ διαγράφουσι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπως καὶ ἐντεῦθεν τὰ αὐτὰ μυστηριώδη σχήματα αὐτῶν· ἀλλ' ἐὰν οἱ ἀ σ τ έ ρ ε ς ὦσιν οἱ αὐτοὶ, οἱ π λ α ν ῆ τ α ι ὅμως διαφέρουσί πως.

Οὕτως ὁ Ζεὺς ἐμφανίζεται πρὸς τοὺς παρατηρητὰς τοῦ Ἄρεως μεγαλοπρεπὴς διότι φαίνεται κατὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν φορὰν μεγαλήτερος, παρ' ὅσον ἡμεῖς βλέπομεν αὐτὸν ἐντεῦθεν, οἱ δὲ δορυφόροι αὐτοῦ εὐκόλως ὁρῶνται δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ· ὁ Κρόνος ἐπίσης φαίνεται λίαν περιαυ-

γής· ὁ Οὐρανὸς ἱκανῶς ὁρατὸς καὶ ὁ Ποσειδὼν ἀνεκαλύφθη ἴσως πρὶν ἢ ἡμεῖς ἀνακαλύψωμεν αὐτόν. Βεβαίως διακρίνουσιν ἐπίσης δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ μέγαν ἀριθμὸν ἐκ τῶν Τηλεσκοπικῶν λεγομένων πλανήτων, κινουμένων ἐπὶ τῆς τροχιᾶς αὐτῶν μεταξὺ τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Διός· ὁ Ἑρμῆς, ὢν λίαν πλησίον τοῦ ἡλίου καὶ ἐξαφανιζόμενος ἐν ταῖς ἡλιακαῖς ἀκτῖσι, δυσκόλως διακρίνεται, ἡ δ' Ἀφροδίτη φαίνεται ἐκεῖθεν, ὅπως ἡμεῖς ἐντεῦθεν βλέπομεν τὸν Ἑρμῆν.

Ἀλλὰ πῶς οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄρεως βλέπουσιν ἀρά γε ΗΜΑΣ;

Τῆς γηΐνης τροχιᾶς, οὔσης ἐσωτερικῆς σχετικῶς ὡς πρὸς τὸν Ἄρην, ἕπεται, ὅτι ἡ ἡμετέρα Γῆ ἐκ τοῦ πλανήτου ἐκείνου ὁρωμένη δὲν ἐμφανίζεται ὡς ἀστὴρ νυκτερινὸς, ἀλλὰ μόνον ὡς ἑωθινὸς καὶ ὡς ἑσπερινός. Ἐν γένει ὁρώμεθα ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως ὡς ἀστὴρ μαρμαίρων, ἀστὴρ, παρέχων ἄποψιν ἀνάλογον πρὸς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἡ Ἀφροδίτη παρέχει ἡμῖν καὶ ἐμφανιζόμενος πρὸ τῆς ἠοῦς καὶ μετὰ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐσμὲν ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἄρεως ὁ Ἕσπερος αὐτῶν Ἀστήρ.

Βεβαίως ἡ ἡμετέρα ματαιότης εὐλόγως δύναται νὰ ἐπαναπαύηται ἐπὶ τῆς ἰδέας, ὅτι οἱ τοῦ Ἄρεως κάτοικοι ὁρῶσιν ἡμᾶς τὸ ἑσπέρας ἐπὶ τοῦ οὐρανίου αὐτῶν θόλου πορφυροχρόους ὡς ἐκ τῶν τελευταίων ἡλιακῶν ἀκτίνων, ὅτι θαυμάζουσιν ἡμᾶς μακρόθεν, ὅτι ἀνεκάλυψαν τὰς ἡμετέρας γηΐνας φάσεις καὶ τὰς τῆς Σελήνης, ὅπως ἡμεῖς ἀνεκαλύψαμεν τὰς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ὅτι ἀναμφιβόλως ὑποθέτουσι τὴν ἡμετέραν Γῆν, οὖσαν οὐρανίαν κατοικίαν, πλήρη εἰρήνης καὶ εὐτυχίας!!! ἴσως μάλιστα ἀνεγείρουσιν ἡμῖν καὶ βωμούς!! Ἀλλ' ὁποία ἀπάτη δι' αὐτούς· ὤ! πόσον ἤθελον ἐννοῆσαι τὴν πλάνην αὐτῶν ἂν ἠδύναντο νὰ παρατηρήσωσιν ἡμᾶς ἐξ ἥκιστα πλησιεστέρου μέρους!»

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Καμὶλ Φλαμμαριών· ἤδη ὅμως ἐπιτραπήτω ἡμῖν ὅπως προσθέσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς ὀλίγα:

Ἐκ τοῦ Ἄρεως ὁρμώμενοι, δυνάμεθα διὰ τοῦ ἀναλογικοῦ συλλογισμοῦ, ἄνευ παραλογισμοῦ νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἅπαντα τὰ ἀστρῷα συμπλέγματα, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον μεγαλοπρεπῶς παρουσιάζονται ἡμῖν ἐν καιρῷ ἀσελήνου καὶ ἀνεφέλου νυκτὸς εἰσὶ τοσοῦτοι πελώριοι κόσμοι ἀνάλογοι ἢ τελειότεροι τοῦ ἡμετέρου μικροκόσμου· ἃς μὴ νομίζωμεν, ὅτι ἡ Παντοδύναμος καὶ Πάνσοφος ἐκείνη Δημιουργικὴ δύναμις ἐδημιούργησε τὸν φαινομενώδη ἐκεῖνον κονιορτὸν τῶν ἀστέρων μόνον πρὸς τέρψιν τῆς ὁράσεως ἡμῶν, διότι ὑπάρχουσι καὶ μυριάδες ἐπὶ μυριάδων, τοὺς ὁποίους οὐ μόνον διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἰσχυροτέρων τηλεσκοπείων, οὐδόλως δυνόμεθα νὰ ἴδωμεν.

Ἡ περιφανὴς ἐκείνη ἐπιστήμη, ἡ ἀνυψοῦσα τὸν ἄνθρωπον, τὸν σκώληκα τοῦτον τῆς γῆς ἐκ τοῦ πεπερασμένου πρὸς τὸ ἄπειρον, ἐκ τοῦ βορβόρου τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀθλιότητος πρὸς τὸ ἰδεῶδες, πρὸς τὸν Θεὸν, ἡ ἀστρονομία δῆλον ὅτι, κυρίσσει σήμερον μετ' ἀκραδάντου πεποιθήσεως, ὅτι τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ἀστέρων δὲν ἔστι πλέον ἀδρανὴς σωρὸς χρυσοῦ κονιορτοῦ, ἀλλὰ πελώριοι κόσμοι πεπροικισμένοι διὰ φυσικῶν καὶ μηχανικῶν νόμων, ἐστολισμένοι καὶ δι' ἀνοργάνου καὶ δι' ἐνοργάνου καὶ δὴ καὶ δι' ἐνοργάνου λογικοῦ βασιλείου. Πανταχοῦ ἐπὶ πάντων ἐκείνων τῶν κόσμων ὑπάρχουσιν ὄντα λογικὰ καὶ τελειότερα μάλιστα ἡμῶν κατά τε τὸ ἠθικὸν καὶ διανοητικὸν αὐτῶν, ἔχοντα τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας αὐτῶν βεβαίως· ἔχουσι καὶ ἐκεῖνα τὴν Πολιτικὴν αὐτῶν Ἱστορίαν, τὴν Φυσικὴν, καὶ τὴν Χημείαν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν Φυσικὴν αὐτῶν ἱστορίαν· ἀλλ' αἱ ἐπιστῆμαι αὐτῶν αὗται βεβαίως διαφέρουσί πως τῶν ἡμετέρων ἀντιστοίχων, ἡ μὲν διότι ἐστὶν ἀνάλογος τῶν μεγάλων ἱστορικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα συμβαίνουσι καὶ συνέβησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπάρξεως τῶν κόσμων ἐκείνων, αἱ δὲ διότι εἰσὶν ἀνάλογοι τῆς φυσικοχημικῆς συστάσεως αὐτῶν· οὐχ ἧττον ὅμως ὑπάρχουσι παρ' ἐκείνοις τοῖς κόσμοις καὶ ἐπιστῆμαι, αἱ ὁποῖαί εἰσιν αἱ αὐταὶ μετὰ τῶν ἡμετέρων. Τοιαῦτα δ' εἰσὶ τὰ Μαθηματικὰ, διότι καὶ ἐνταῦθα καὶ πανταχοῦ καὶ αἰωνίως ὁ νοῦς ἀναγνωρίζει καὶ παραδέχεται, ὅτι $2+2=4$, ἢ ὅτι μεταξὺ δύω σημείων μία καὶ μόνη εὐθεῖα γραμμὴ ἄγεται. Ἡ Ἠθικὴ, διότι ὁ νοῦς ἐν οἱαδήποτε στιγμὴ

τοῦ χρόνου ἀναγνωρίζει καὶ παραδέχεται ὅτι τὸ «ὃ σὺ μισεῖς ἑτέρῳ μὴ ποιήσεις ἐστὶ ἀγαθὸν, ἐνῷ τὸ ἐξαπατᾶν τὸν πλησίον, χάριν ἰδίων συμφερόντων ἐστὶ κακόν· αἱ ἐπιστῆμαι αὗταί εἰσι πανταχοῦ καὶ πάντοτε αἱ αὐταί, διότι ἡ μὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς αὐτοαληθείας, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοαγάθου· ἐπίσης ὑφ' ἁπάντων τῶν λογικῶν πλασμάτων, τῶν ἐπὶ τῶν μυριάδων ἐκείνων κόσμων οἰκούντων μιᾷ φωνῇ Εἷς καὶ Μόνος Δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος ὑμνεῖται Εἷς καὶ Μόνος Θεὸς ἐν Τριάδι Ὁμοουσίῳ λατρεύεται. Ὁποῖον καταπληκτικὸν θέαμα! πόσον καὶ ἡ μᾶλλον ὑψηπέτις φαντασία ἰλιγγιᾷ ἀπέναντι τοῦ ἀκατανοήτου μεγαλείου τῆς δημιουργίας.

Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ μικροὶ, οἱ ἐλάχιστοι πλὴν καὶ μεγάλοι, μέγιστοι ἕνεκα τοῦ δώρου τοῦ λογικοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐσμὲν πεπροικισμένοι ἐσόμεθα διηνεκῶς δεδεσμευμένοι ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ εἱρκτῇ; δὲν θέλομεν ἄρά γέ ποτε θαυμᾶσαι καὶ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου δημιουργήματος; δὲν θέλομεν ἄρά γε ποτὲ συσχετισθῆναι καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἡμῖν λογικῶν πλασμάτων, τῶν ἐπὶ τῶν ἄλλων κόσμων οἰκούντων; Ὤ! ἐξάπαντος ἐλεύσεταί ποτε στιγμὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὀψόμεθα ἐκ τοῦ πλησίον (ἀδιάφορον ἐν ποίᾳ καταστάσει, ἢ ὑπὸ ποίαν μορφήν· τοῦτο δὲν ἔστι ζήτημα τοῦ παρόντος) τὸ λαμπρὸν τοῦτο οἰκοδόμημα τοῦ Πανσόφου Δημιουργοῦ. Ὁ ἔνστικτος ἐκεῖνος πόθος τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ ὁποίου ποθεῖ τὸ πᾶν ἐν ἑαυτῷ νὰ συμπεριλάβῃ, τὸ πᾶν νὰ κατανοήσῃ ἐν τῷ παντὶ νὰ ἐντρυφᾷ ἐν αὐτῷ, ἐστὶ ποτὲ δυνατὸν νὰ μὴ ἱκανοποιηθῇ· ἄλλως πρὸς τίνα σκοπὸν ὁ εὐσκόπως τὰ πάντα δημιουργήσας παντέλειος νοῦς ἐνεφύτευσε τῷ ἀνθρώπῳ τοιαῦτα ἐνστίγματα τοιαύτας δυνάμεις; Ἂς φωνάζωσιν οἱ ὑλισταὶ ὅσον καὶ ἂν θέλωσιν οὐδὲν πέραν τοῦ τάφου· καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι λεληθότως ὁμολογοῦσι καὶ παραδέχονται, ὅτι πολλὰ πέραν τοῦ τάφου· ἄλλως ἃ; εἴπωσιν ἡμῖν πρὸς τίνα σκοπὸν τόσους ἀγῶνας τόσους κόπους τόσας θυσίας καταβάλλουσιν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν, ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως αὐτῶν, ἀφοῦ οὐδὲν πέραν τοῦ τάφου ὑφιστῆται δι' αὐτούς; Ἓν τῶν δύω ἢ δὲν ἐννοοῦσιν καλῶς ὅ,τι λέγουσι καὶ τότε εἰσὶν ἄξιοι οἰκτιρμοῦ. ἢ ἐννοοῦσι, καὶ τότε δικαιούμεθα νὰ εἴπωμεν αὐτοῖς, ὅτι παραλογίζονται. Διὰ τῆς διόδου λοιπὸν τοῦ τάφου, ἐλπίζωμεν, ὅτι εὐτυχήσομεν, κατά τινα στιγμὴν τοῦ ἀπείρου χρόνου νὰ ἴδωμεν καὶ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς ἐν τοῖς ἄλλοις κόσμοις ὑπάρχοντας ἀδελφοὺς ἡμῶν. Κλείομεν δὲ τὴν μικρὰν ταύτην πραγματείαν ἐπαναλαμβάνοντες τὸ τοῦ Προφητάνακτος «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ.»

Μετάφρασις Ν. Κ. ΜΑΚΑΡΟΥ.

ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ.

Ἡ παρατιθεμένη εἰκονογραφία παριστᾷ θέαν τοῦ πρὸς τὸν Εὔξεινον Πόντον ἀνοιγομένου στομίου τοῦ Βοσπόρου. Ὁ θεατὴς βλέπει τρία πολεμικὰ πλοῖα πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν πλευράν, καὶ δύω ἀτμόπλοια πρὸς τὴν Ἀσιατικήν. Ὁ ἀπαράμιλλος οὗτος Βόσπορος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ παριστανομένου τούτου στομίου, καὶ ἐπὶ μῆκος πέντε λευγῶν ἐπεκτεινόμενος, παριστᾷ ἐπὶ τῶν δύω αὐτοῦ ἀντικειμένων ἀκτῶν ποικίλον, ὑπέρμετρον καὶ θαυμάσιον πανόραμα· ἀμφότεραι αἱ ἀκταί εἰσι κατάστικτοι ὑπὸ φρουρίων, πύργων, κωμῶν, καὶ λαμπρῶν καὶ πολυτελῶν ἀνακτόρων. Τὸ ὄμμα ἀπαυδᾷ θεωροῦν τὰς μεγαλοπρεπεῖς χωρογραφίας, καὶ θαυμασίους ὡραίας θέας τὰς κατ' ἀλληλουχίαν ἀποκαλυπτομένας εἰς τὴν ὅρασιν καὶ πάλιν καλυπτομένας ἀπ' αὐτῆς, καθ' ὅσον τις προχωρεῖ. Βαθμηδὸν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκιῶν καταντᾷ εἰς ἐντελῆ σειρὰν στιλπνῶν καὶ παραξένων οἰκοδομῶν, καὶ ἐπὶ τέλους εἰς ὁμάδα κοκκινοστεγῶν οἰκιῶν μετὰ βερνικωμένων κρυσταλίνων θυρίδων καὶ κεχρυσωμένων παραπετασμάτων, εἰς κυκλοτερεῖς καρυάς, ἀπηργαιωμένας κυπαρισσους, πληθὺν μιναρέδων ἐπισεσωρευμένων τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, μετὰ τῆς πλέον ζωγραφικωτάτης ἀταξίας, καὶ ταῦτα πάντα προαναγγέλοντα εἰς τὸν προσερχόμενον, ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν γοητευτικὴν καὶ θελκτικὴν Κωνσταντινούπολιν.

Κ. Σ.

ΜΑΪΝ ΡΑΪΔ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ

—

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 119 Τεύχους Δ'.

Ἡ θέσις ἣν ἐξέλεξαν ὅπως ἀναπαυθῶσι δὲν ἦτον ὅλως ἀκατάλληλος· ἐν τούτοις ὁ ἄνεμος ἔπνεεν ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ, κατὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ Βὶλ, πρακτικοῦ μετεωρολόγου, ἐπέκειτο θύελλα. Τὸ ἐπικρατοῦν ψῦχος δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῆς ὅπως παραμείνωσιν ἐπὶ πλέον ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἄμμου.

Οἱ ναυαγοὶ ἀπεφάσισαν ὅπως κατευθυνθῶσιν ἀλλαχοῦ· στρέψαντες δὲ τὰ ὄμματα αὐτῶν περὶ ἑαυτοὺς ἀνεκάλυψαν στενὴν φάραγγα, ἥτις ἠδύνατο νὰ παράσχῃ αὐτοῖς λαμπρὸν καταφύγιον· καὶ οἱ τέσσαρες ἔφερον τὰ βήματα αὐτῶν πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς. Ἐν τούτοις δὲν ἐβράδυνον νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι τὸ καταφύγιον ὅπερ ἀνεκάλυψαν ἦτο λίαν στενόν· ἡ ἀπογοήτευσις κατέλαβεν αὐτούς· ἦτο ἀδύνατον νὰ κατακλιθῶσι πάντες ἐν αὐτῷ. Τὸ πλάτος του ἦτο μόλις τριῶν ποδῶν, αἱ δὲ πλευραί του ἀπεῖχον σμικρὸν ἀλλήλων. Ἐσκέφθησαν ὅτι ἀπέβαινεν αὐτοῖς ἀδύνατον ὅπως κατακλιθῶσιν ἐν αὐτῇ καὶ ὅτι ἡ θέσις των ἤρξατο καθισταμένη ἐκ νέου δυσχερής.

Ὁ Τερέντιος μᾶλλον ἀνυπόμονος τῶν λοιπῶν, ἐδήλωσεν ὅτι προυτίθετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς συνεταίρους του καὶ ζητήσῃ ἀλλαχοῦ ἄσυλον.

— Θὰ πράξωμεν καλὰ ἂν δὲν ἀποχωρισθῶμεν,— εἶπεν ὁ Βλούντ, — διότι ἄλλως δυνατὸν νὰ ἀπωλεσθῶμεν ἐν τῇ φρικαλέᾳ ταύτῃ ἐρημίᾳ.

— Παραδέχομαι πληρέστατα τὴν γνώμην τοῦ Βλούντ, εἶπεν ὁ νεαρὸς Σκῶτος· τί φρονεῖς δὲ σὺ σοφέ μου Βὶλ;

— Φρονῶ ὅτι δέον νὰ μένωμεν ἐκεῖ ἔνθα εὑρισκόμεθα, εἶπεν ὁ γηραιὸς ναύτης.

— Ἀλλὰ καὶ δυνάμεθα νὰ κατακλιθῶμεν ἐν τῇ ὀπῇ ταύτῃ; παρετήρησεν ὁ Τερέντιος.

— Σταθῆτε! ἐφώνησεν ὁ Κολλῖνος, μὲ κατέλαβε μία ἰδέα.

— Λέγε λοιπὸν, εἶπεν ὁ Βλούντ.

— Ἰδέτε καὶ ἐπωφεληθῆτε καὶ ἐσεῖς. Σᾶς καλονυκτῶ.

Ὁ Κολλῖνος ἐρρίφθη ἐντὸς τῆς φαραγγώδους ὀπῆς καὶ ἐξηπλώθη καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτοῦ. Οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά του· ὁ δὲ ὕπνος ὑφ' οὗ κατελήφθησαν ἦτον οὕτωσὶ βαθὺς ὥστε δὲν θὰ ἀφυπνίζοντο οὔτε ὑπ' αὐτῶν τῶν σαλπίγγων τῆς δημιουργίας.

—o—

Η'.

Ο ΣΙΦΩΝ.

Ὁ Βὶλ ἦτον ὁ τελευταῖος ὅστις κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ὕπνου. Πρὶν ἢ ὅμως κλείσῃ τὰ ὄμματα αὐτοῦ παρετήρησεν ὅτι ἡ αἰφνιδία σκίασις τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ἐντελὴς ἔκλειψις τῆς σελήνης, ὁ διαρκῶς αὐξάνων θόρυβος τῶν κυμάτων καὶ ἕτεραι ἄλλαι μετεωρολογικαὶ ἐνδείξεις προανήγγειλον τὸν σίφωνα ὡς ἐπικείμενον. Ἐν τούτοις ὁ Βὶλ ἐσκέφθη ὅτι οὐδένα κίνδυνον διέτρεχον ἐκ τούτου οἱ συνεταῖροί του, διὸ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποκοιμηθῇ ἐντελῶς.

Ὁ γηραιὸς ναύτης δὲν ἠπατᾶτο· μόλις παρῆλθε μία ὥρα καὶ τὰ στοιχεῖα ἤρξαντο μαινόμενα. Ὁ ἄνεμος, πνέων μεθ' ὑπερτάτης σφοδρότητος, ἤρξατο ἀνυψῶν φοβερὰ νέφη ἄμμου ἅτινα ἔφερε πρὸς τὸν Ὠκεανόν. Οἱ ναυαγοὶ ἐκοιμῶντο πάντοτε.

Πυκνὰ στρώματα ἄμμου ἤρξαντο ἤδη καλύπτοντα αὐτούς. Ἂν διαβάτης τις διήρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄνωθεν τῆς φαραγγώδους ὀπῆς οὐδόλως θὰ ὑπέθετε τὴν ἐν αὐτῇ παρουσίαν τῶν τεσσάρων ναυαγῶν. Οἱ ἀτυχεῖς ἦσαν ζῶντες τεθαμμένοι. Μεθ' ὅλην τὴν ἀναισθησίαν ὑφ' ἧς ἦσαν κατειλημμένοι ἠσθάνθησαν αἴφνης ὅτι πελώριόν τι σῶμα διῆλθεν ἄνωθεν αὐτῶν. Φρικαλέος τρόμος διέδραμε τὰ μέλη τοῦ σώματος τῶν ναυαγῶν· ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς καταλαμβανομένους ὑπὸ θανατηφόρου ἀναισθησίας· τὰ στρώμματα τῆς ἄμμου ὁλονὲν ἐπολλαπλασιάζοντο· ἠννόησαν ὅτι θ' ἀπώλλοντο ἂν δὲν ἐξήρχοντο τῆς φάραγγος.

Η ΚΑΜΗΛΟΣ.

Ἂν οἱ ναυαγοὶ δὲν ἐγνώριζον ὅτι εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς παραλίας, τῆς γονίμου ταύτης εἰς παράδοξα ζῶα γῆς, ἤθελον θεωρήσει ὡς τι ὑπερφυσικὸν τὸ ὂν ἐκεῖνο ὅπερ διῆλθεν ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἤρξαντο συνερχόμενοι καὶ παρεδέχθησαν ὅτι τὸ φάντασμα τοῦτο οὐδὲν ἕτερον ἦτον εἰμὴ παμμέγεθες τετράποδον.

Ὁ Σίφων εἶχε καταπαύσει· οἱ δὲ ναυαγοὶ, ὑποφωσκούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, ἠδυνήθησαν νὰ διακρίνωσιν εἰς ὀλίγην ἀπ' αὐτῶν ἀπόστασιν ἓν εἶδος τετραπόδου ἔχοντος μακρὸν λαιμὸν, κεφαλὴν ἄνευ σχεδὸν ὤτων καὶ ἐξαμβλοματικοὺς πόδας.

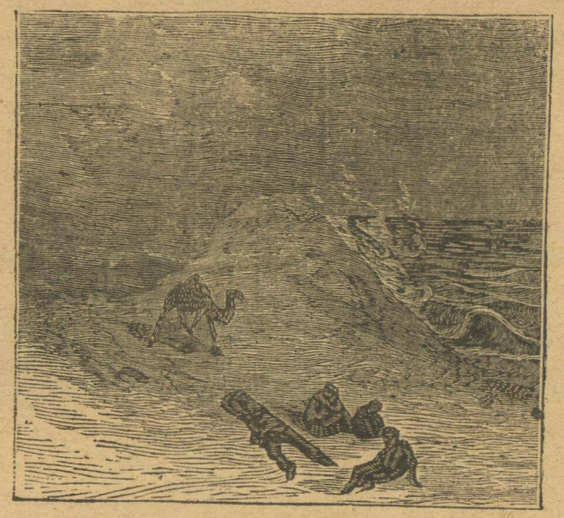

Μετ' οὐ πολὺ ἤκουσαν τὸν κρότον τῶν ποδῶν ὑπερμεγέθους ζώου.

— Ἀ! τοῦτο εἶναι μία κάμηλος! ἐφώνησεν ὁ Βὶλ.

— Καὶ θὰ ἦναι τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο βάρος ὅπερ διῆλθεν ἐφ' ἡμῶν ἐνῷ εὑρισκόμεθα κατακεκλεισμένοι ἐν τῷ βάθει τῆς φαραγγώδους ὀπῆς, προσέθηκεν ὁ Τερέντιος.

— Εὐθηνὰ τὴν ἐγλυτόσαμε, μὲ τὴν ἀγριοκάμηλον ταύτην, εἶπεν ὁ Κολλῖνος· μικροῦ δεῖν θὰ μᾶς ἐχανδάκωνεν ὅλους.

ἀκολουθεῖ.

ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ

ΥΠΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ

(Μετάφρασις ***)

—

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 122 Τεῦχος Δ'.)

Εἴτε ἐκ λειποθυμίας εἴτε ἐκ κόπου ὁ Ἰωσὴφ ἐκοιμήθη μέχρι τῆς αὐγῆς.

Ὁ ἵππος αὐτοῦ ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις του καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἦτο τὴν πρωΐαν ζωηρὸς καὶ ὑγιής. Ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἱππεύσας ἐξηκολούθησεν ὁδοιπορῶν.

Ἕως τότε εἶχεν ἐπιμελῶς ζητήσει πληροφορίας καθ' ὅλους τοὺς ταχυδρομικοὺς σταθμούς, ἵνα μάθῃ ἐὰν πρὸ εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὡρῶν νέος τις εἴκοσιν ἕως εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἔτους, μεταβαίνων μόνος ἐφ' ἁμάξης ἐκ Βονωνίας εἰς Ρώμην ἤλλαξε τοὺς ἵππους. Ἔμαθε δὲ ὅτι τὸν εἶδον φέροντα μαθητοῦ εἰσητήριον καὶ ὑγιᾶ, καὶ σπεύδοντα νὰ φθάσῃ εἰς Ρώμην.

Ἐν τοσούτῳ ἡ ὁδὸς τραχεῖα συνήθως, κατέστη ἀδιάβατος σχεδὸν ἕνεκα τῆς χιόνος· καὶ ὅμως ὁ Ἰωσὴφ ἔσπευδε νὰ φθάσῃ εἰς Τέρνιον.

Εἰς τὴν Στρεττούραν, τουτέστι δύω λεύγας πρὸ τοῦ Τερνίου, ἔκαμε τὴν συνήθη ἐρώτησιν· ἔμαθε δὲ καὶ ἐκεῖ ὅτι εἶχον ἰδεῖ τὸν Γαετάνον.

Ἦτο πέμπτη μετὰ μεσημβρίαν, ὅτε ἀφίχθη εἰς Στρεττούραν, καὶ ἀφοῦ ἐβεβαιώθη ὅτι ὁ φίλος του ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὸ Τέρνιον ὁδὸν,

ἡτοιμάσθη νὰ πράξῃ τὸ αὐτό· ἀλλ' ὁ τοῦ ταχυδρομικοῦ σταθμοῦ ἐπιστάτης πρὸς ὃν ἀπετάθη, σείσας τὴν κεφαλὴν τὸν προέτρεψε νὰ μὴ προβῇ, καθότι ἡ ὁδὸς οὖσα ἐν μέσῳ τῶν δύω σειρῶν τῶν Ἀπεννείνων, ἐλυμαίνετο ὑπὸ ληστῶν.

Ἀλλ' ὁ Ἰωσὴφ δὲν ἐφοβεῖτο τοὺς ζῶντας· ἡ ἰδέα μάλιστα ὅτι τὸ φάσμα ἦτο τοῦ Γαετάνου, τὸν κατέστησεν ἔτι μᾶλλον ἀτρόμητον. Ἀπεκρίθη λοιπὸν ὅτι ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ τὸ ταχύτερον εἰς Ρώμην, καὶ ὅτι οὐδεὶς κίνδυνος ἦτον ἱκανὸς νὰ διακόψῃ τὴν πορείαν του.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, παρεσκεύασε τὰ πιστόλιά του, ἐβεβαιώθη ὅτι τὸ ξίφος ἐξήρχετο εὐκόλως ἀπὸ τῆς θήκης, καὶ κεντήσας τὸν ἵππον του εἰσέδυσεν εἰς τὴν κοιλάδα τὴν ἀπολήγουσαν εἰς Τέρνιον.

Καὶ ἀληθῶς οὐδὲν μέρος ὑπῆρχε καταλληλότερον πρὸς ἐνέδραν· τὸ δάσος ἦτο πυκνότατον, καὶ ὄγκοι λίθων ὑπερμεγέθεις ἀποσπασθέντες ἀπὸ τῶν παρακειμένων βράχων, κατέφρασσον τὴν ὁδὸν, ἥτις διὰ τοῦτο ὡμοίαζεν ἐκείνην περὶ ἧς λέγει ὁ Δάντης ὅτι διερχομένη τὸ χάος λήγει εἰς τὸν ᾅδην.

Ὁ Ἰωσὴφ περιέμενεν ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν νὰ προσβληθῇ· ἀλλ' ἀδιαφορῶν περὶ τῆς ὑπάρξεώς του, ἐθεώρει μὲ βλέμμα ἀτάραχον καὶ ψυχρὸν πᾶσαν τοῦ ἐδάφους ἀνωμαλίαν ἐπιτηδείαν εἰς ἐνέδραν· καὶ ὅταν ἐπλησίαζεν εἰς θέσιν ὕποπτον ἔκυπτεν, ἑωσοῦ διερχόμενος ἀνεγείρετο μειδιῶν καταφρονητικῶς διὰ τὸν κίνδυνον ὅστις ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἐτόλμα νὰ τὸν πλησιάσῃ.

Τέλος ἐφάνησαν τὰ φῶτα τῆς πόλεως, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὸν ταχυδρομικὸν σταθμὸν ἐπανέλαβε τὴν συνήθη ἐρώτησιν· ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν ἔλαβεν οὐδεμίαν πληροφορίαν, διότι ὄχι μόνον δὲν εἶχον ἰδεῖ τὸν Γαετάνον, ἀλλ' ἐβεβαίουν ὅτι πρὸ δέκα καὶ πέντε ἡμερῶν, οὐδὲν τοιοῦτον ὄχημα διῆλθε διὰ Τερνίου, τῆς φήμης τῶν ληστῶν παρακινούσης τοὺς φρονίμους νὰ προτιμῶσι τὴν διὰ τῆς Ἀκουαπεντέντε ὁδόν.

Οὕτω καὶ ὁ Γαετάνος, ἀφιχθεὶς μέχρι τῆς Στρεττούρας, δὲν ἐφάνη εἰς Τέρνιον. Τὰ ἴχνη του ἀπωλέσθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ τῆς πρώτης πρὸς τὴν δευτέραν τῶν δύω τούτων πόλεων.

Ὁ Ἰωσὴφ παρετήρησεν ἔξω τοῦ Τερνίου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς πρὸ ὀλίγου διῆλθε, ξενοδοχεῖον ὅπερ ἐφαίνετο ὡς μεμονωμένος σκοπὸς ἐπὶ τῆς κατηραμένης ἐκείνης ὁδοῦ· ὑπέθεσε λοιπὸν ὅτι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο, κείμενον πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχε συλληφθῆ ὁ Γαετάνος, ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀκριβεστέρας πληροφορίας.

Τούτου ἕνεκα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὁ Καταρράκτης τοῦ Τερνίου ὀνομαζόμενον, εἴς τινα τοῦ ὁποίου γωνίαν ἔκειτο ταχυδρομικὸν ὄχημα. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζεν ὅτι τὸ γνωρίζει, ἐξέτασε πάραυτα περὶ τούτου· ἀλλ' ἔμαθεν ὅτι ἀνῆκεν εἰς νέαν τινὰ κυρίαν ἐκ Ρώμης, ἥτις ἐρχομένη εἰς προϋπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ ἢ συζύγου της, κατέλυσεν ἐκεῖ πρὸ δύω ὡρῶν, διότι εἶπον αὐτῇ ὅτι ἔτρεχε κίνδυνον, ἐὰν διήρχετο τὴν νύκτα διὰ τοῦ στενοῦ.

Ὁ Ἰωσὴφ ἐξέτασε καὶ ἐνταῦθα περὶ τοῦ φίλου του· ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζέ τι περὶ αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἐφοβεῖτο καὶ ἐπεθύμει συνάμα τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ εὑρεθῇ μόνος· διότι αἱ δύω ὀπτασίαι τὰς ὁποίας εἶδε τοσοῦτον εἶχον καταπλήξει αὐτὸν, ὥστε ἦτο πεπεισμένος ὅτι δὲν ἤθελε παρέλθει ἡ νὺξ χωρὶς νὰ ἐπανίδῃ τὸ φάσμα τοῦ Γαετάνου.

Ἔφαγε δὲ καὶ ἔπιεν ὀλίγον εἰς τὸ κοινὸν ἑστιατώριον, ἀκροαζόμενος πᾶν ὅ,τι ἔλεγον, καὶ ἐλπίζων πάντοτε ὅτι ἤθελε μάθει τι περὶ τοῦ Γαετάνου· ἀλλ' ἂν καὶ ἡ συνδιάλεξις ἐστρέφετο εἰς τὰ τῶν ληστῶν, οὐδὲν ὅμως ἐρρέθη περὶ αὐτοῦ.

Ἀπεχώρησε λοιπὸν εἰς τὸν θάλαμόν του, ἔνθα ὑπῆρχεν ὁ τελευταῖος φόβος καὶ ἡ τελευταία ἐλπίς του· διότι ἐὰν τὰ ἀνθρώπινα μέσα τὸν κατέλιπον, τὰ ὑπεράνθρωπα ἔμελλον ἀναμφιβόλως νὰ τὸν βοηθήσωσιν. Καὶ ἐπειδὴ οὔτε ἐπεκαλεῖτο νέαν ὀπτασίαν, οὔτε ἀπεμάκρυνεν αὐτὴν, ἐκδυθεὶς κατεκλίθη, καὶ σβέσας τὸν λύχνον ἀπεκοιμήθη, ἀναθέσας εἰς τὸν Θεὸν τὴν περὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς του φροντίδα.

Ἀλλὰ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ἐξύπνησεν αἰφνιδίως. Ὀλίγη ὥρα παρῆλθεν ἕως οὗ διαλυθῇ ἡ ζάλη τοῦ ὕπνου, καὶ ἤκουσε τὸν αὐτὸν κρότον ὃν περ εἶχεν ἀκούσει εἰς Ἀσοίσιον, δηλαδὴ βήματα καὶ τρίξιμον εἰς τὴν κλίμακα· τὰ βήματα ἐπλησίασαν εἰς τὴν θύραν, ἡ θύρα ἤνοιξε καὶ τὸ φάντασμα τοῦ Γαετάνου ἀνεφάνη.

Ὁ Ἰωσὴφ ἐνόμισεν ὅτι, ὡς καὶ τὴν προτεραίαν, τὸ φάντασμα ἔμελλε νὰ ἐκδυθῇ καὶ νὰ κατακλιθῇ πλησίον του· καὶ ἐπειδὴ γλυκεῖα ἦτο πρὸς αὐτὸν ἡ μετὰ τοῦ φαντάσματος τοῦ φίλου του συνοίκησις, ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἄκραν διὰ νὰ ἀφήσῃ τόπον εἰς αὐτόν· τοῦτο ὅμως ἀπῄτησε διὰ νεύματος νὰ ἐγερθῇ. Ἀλλ' εἴτε διότι δὲν ἐνόησεν εἴτε διότι ἐδίστασεν, ἐβράδυνε νὰ ὑπακούσῃ. Τότε τὸ φάντασμα ἤνοιξε τὸν χιονισμένον μανδύαν του· τὸ σῶμά του ἦτον ὡς καὶ τὴν προτεραίαν γυμνὸν, καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἔφερε τραῦμα αἱμοσταγὲς τὸ ὁποῖον ἔδειξε μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τὸν φίλον του.

Ὁ Ἰωσὴφ ἀπηλπισμένος ἐνόησε τὰ πάντα, καὶ καταβὰς ἐκ τῆς κλίνης ἐνεδύθη μετὰ σπουδῆς· ἀφοῦ δὲ ἡτοιμάσθη·

— Ἰδοὺ, εἶπε, τί διατάττεις; Χωρὶς δὲ ν' ἀποκριθῇ τὸ φάντασμα τῷ ἔνευσε νὰ ὁπλισθῇ.

Ὁ δὲ Ἰωσὴφ ζωσθεὶς τὸ ξίφος, καὶ τὰ δύω πιστόλιά του,

— Ἔχει καλῶς οὕτω; ἠρώτησεν.

Τὸ φάντασμα κατένευσε διὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ παρατηρῶν ὄπισθέν του ἐὰν ἤρχετο ὁ φίλος του, ἐβάδισε πρὸς τὴν θύραν μειδιῶν θλιβερῶς, ὅπως ἐνθαρρύνῃ τὸν Ἰωσήφ.

Οὕτω λοιπὸν ἐξῆλθον τοῦ ξενοδοχείου· ὅλαι αἱ θύραι ἠνοίγοντο ἐνώπιόν των, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ φάντασμα παντοῦ ἔκαμνεν ὀπὴν, δι' ἧς διήρχετο καὶ αὐτὸ καὶ ὁ φίλος του, καὶ ἥτις ἐκλείετο μετὰ ταῦτα.

Ἀφοῦ δὲ ἐβάδισαν ἓν περίπου τέταρτον τῆς ὥρας, τὸ φάντασμα εἰσῆλθεν εἰς ἀτραπὸν στενὴν διερχομένην μεταξὺ θάμνων καὶ πετρῶν. Ὁ Ἰωσὴφ ξιφήρης παρηκολούθει αὐτὸ, παρατηρῶν ἔκθαμβος ὅτι τὰ μὲν βήματα τοῦ φαντάσματος δὲν ἄφινον ἴχνος ἐπὶ τῆς χιόνος, τὸ αἷμα ὅμως τῆς πληγῆς καταρρέον ἐσχημάτιζε γραμμήν.

Δὶς δὲ ἢ τρὶς, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ὁ φίλος του ἤθελεν ἀπαντήσει εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, τῷ ἀπεύθυνε φιλικάς τινας λέξεις· ἀλλὰ τὸ φάντασμα ὡσανεὶ ἐφοβεῖτο μήπως ὁ ἦχος τῶν λέξεων προδώσῃ τὴν παρουσίαν ζῶντος, φέρον τὸν δάκτυλόν του ἐπὶ τῶν χειλέων, προέτρεπε τὸν Ἰωσὴφ εἰς σιωπήν.

Ἄλλως τε ἡ περὶ σιωπῆς σύστασις κατέστη μετ' ὀλίγον ἀνωφελής· διότι καθ' ὅσον προέβαινον εἰς τὸ ὄρος, ἐπλησίαζον τὸν καταρράκτην, καὶ ὁ πάταγος τῶν ὑδάτων ἦτο τοιοῦτος, ὥστε ἦτο ἀδύνατον ν' ἀκούσῃ ὁ εἷς τὸν ἄλλον ὅσον μεγαλοφώνως καὶ ὅσον ἐκ τοῦ πλησίον συνωμίλουν. Ἀλλ' ὁ Ἰωσὴφ κατεπλήττετο ἔτι μᾶλλον· διότι, καθόσον ἐπροχώρουν εἰς τὸ ὄρος, ἀνεγνώριζε τὴν τοποθεσίαν, ἣν εἶχεν ἰδεῖ κατ' ὄναρ, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδε τὸν τάφον ὅστις διέκοπτε τὸν χιονώδη μανδύαν τὸν καλύπτοντα τὸ ἔδαφος.

Δὲν ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη περαιτέρω ἐξηγήσεων. Τὸ φάντασμα τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν θέσιν ἔνθα ἐτάφη ὁ φίλος του. Οὗτος δὲ γονυπετήσας ἐδεήθη ὑπὲρ τοῦ φίλου του. Διαρκούσης δὲ τῆς δεήσεως τὸ φάντασμα ἵστατο ὄρθιον, καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἐνόμιζεν ὅτι συνηύχετο μετ' αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐσεβοῦς τούτου καθήκοντος, ὁ Ἰωσὴφ ἔτεινε τὸ ξίφος ἐπὶ τοῦ τάφου, καὶ ὤμοσε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Ἑπομένως κόψας δύο κλῶνας δρυὸς, καὶ σχηματίσας σταυρὸν, ἐνέπηξεν ἐπὶ τοῦ τάφου. Ὥστε ἕνεκα αὐτοῦ καὶ ἕνεκα τῶν ρανίδων τοῦ αἵματος, ἦτον εὔκολον νὰ ἀνεύρῃ τὴν θέσιν.

Βεβαίως τὸ φάντασμα θὰ ἐνόησεν, ὅτι ὁ Ἰωσὴφ ἔπραξεν ὅ,τι ὤφειλε· διότι ἐξελθὸν τῆς ὁδοῦ ἐπορεύθη δι' ἄλλης μεταξὺ βράχων, παρατηροῦν τὸν Ἰωσὴφ ἐὰν ἀκολουθῇ. Οὗτος δὲ ὡς ἀπὸ ὑπερφυσικήν τινα δύναμιν ἑλκόμενος, ἐπάτει εἰς τὰ ἴχνη τοῦ φαντάσματος, διὰ νὰ τὸ ἐρωτήσῃ τί ἄλλο πρέπει νὰ πράξῃ; Ἀλλ' αἴφνης τὸ φάντασμα ἔγινεν ἄφαντον.

Μετὰ μικρὸν ἠκούσθησαν βήματα καὶ φωναὶ ἐρχόμεναι ἀπὸ τὸ μέρος εἰς ὃ διευθύνετο ὁ Ἰωσήφ· παρεκκλίνας λοιπὸν ἐκρύβη ὄπισθεν βράχου, καὶ ἐκεῖ περιέμενε νὰ μάθῃ ὁποῖοι ἄρα ἦσαν οἱ κινδυνεύοντες ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς τοιοῦτο μέρος.

Καθ' ὅσον δὲ οὗτοι προσήρχοντο, ἤχει φωνὴ γυναικός. Καὶ τῷ ὄντι, ἐν μέσῳ πέντε ἀνδρῶν βαδιζόντων εἰς τὴν ἀτραπὸν, ἣν ἐγκατέλιπεν ὁ Ἰωσὴφ, καὶ διευθυνομένων πρὸς τὸ μέρος τοῦ τάφου, ἐφαίνετό τις γυνή. Οἱ ἄλλοι ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν, ὁ μὲν ἀχθοφόρος, φέρων δᾷδα, ὁ δὲ χωρικὸς Ρωμαῖος, καὶ οἱ ἕτεροι δύω ὑπηρέται. Ἡ γυνὴ ἦτο νέα δεκαεννέα ἕως εἴκοσιν ἐτῶν· ἐνδεδυμένη κατάμαυρα καὶ κρατοῦσα πιστόλιον εἰς τὴν δεξιὰν, ἐφαίνετο ὅτι εἶχεν ἀπόφασίν τινα ὁριστικὴν καὶ ἀμετάθετον. Ἐκ τῶν λοιπῶν οἱ μὲν δύο ὑπηρέται, οἵτινες ἐφαίνοντο ὅτι συνώδευον αὐτὴν, ἦσαν πάνοπλοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἄνευ ὅπλων.

Ἡ μικρὰ αὕτη συνοδία ἀφιχθεῖσα βήματά τινα πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα ἐκρύπτετο ὁ Ἰωσὴφ ἐσταμάτησε· διότι ἡ νέα ἀπεποιεῖτο νὰ προχωρήσῃ.

— Ἄθλιε! ἀνεφώνησεν ἡ νέα ἀποταθεῖσα πρὸς τὸν χωρικὸν, ὅστις ἦτον ὁδηγὸς τῆς συνοδίας, συνῆνεσα νὰ σὲ ἀκολουθήσω, διότι μὲ ὑπεσχέθης νὰ μὲ ὁδηγήσῃς ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται ὁ ἀδελφός μου. Ἰδοὺ περιφερόμεθα πρὸ δύο ὡρῶν, ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφός μου;

— Ἔχετε ὑπομονὴν, κυρία, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἐφθάσαμεν.

Καὶ παρετήρει πέριξ του, ὡς ἂν ἐζήτει μέσον ἀπαλλαγῆς.

— Ἐνθυμήσου ὅ,τι σὲ εἶπα, ἐπανέλαβεν ἡ νέα ἐντόνως ἀνυψώσασα τὸ πιστόλιον μέχρι τοῦ στήθους τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐὰν δοκιμάσῃς νὰ φύγῃς, φονεύσαι.

— Ὦ! δὲν ἔχω τοιοῦτον σκοπὸν, κυρία.

Ἀλλ' αἱ ἀνήσυχοί του κινήσεις ἔψευδον τοὺς λόγους του.

— Ἐὰν κάμῃ ἓν μόνον βῆμα διὰ νὰ φύγῃ,

εἶπεν ἡ νέα πρὸς τοὺς ὑπηρέτας; φονεύσατέ τον ἀμέσως.

— Ποῦ νὰ ἦναι; ἐψιθύρισεν ἀμέσως ἀπηλπισμένος.

— Ναί, οἱ συνένοχοί σου σὲ ἀφῆκαν. Ἄκουσε· ἐὰν δὲν ἀποκριθῇς εἰς τὴν ἐρώτησίν μου, τὰ μυαλά σου θὰ πετάξουν. Ἦλθες εἰς τὴν Ρώμην καὶ μ' ἔφερες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ ἀδελφοῦ μου, αἰχμαλωτισθέντος ἀπὸ λῃστάς, οἵτινες ἐζήτουν διὰ λύτρα εἴκοσι χιλιάδας τάλληρα, καὶ σ' ἐδόθησαν ἀμέσως αἱ δέκα· αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα ἔπρεπε νὰ φερθοῦν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος νὰ μὴν ἦναι ἐπίφοβος εἰς τοὺς συντρόφους σου, καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ἔμελλε νὰ παραδοθῇ ζῶν ὁ ἀδελφός μου, ὑγιὴς καὶ ἀβλαβής. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶμαι ἐγώ, καὶ ἰδοὺ αἱ δέκα χιλιάδες τῶν ταλλήρων. Ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφός μου;

Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀκούσας ὁ Ἰωσὴφ ἐνόησε τὰ πάντα, καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τὴν κρύπτην του διευθύνθη πρὸς τὴν συνοδίαν.

Ἡ δὲ νέα, ὑποθέσασα ὅτι ἐνέπεσεν εἰς ἐνέδραν, χωρὶς νὰ φανῇ ὅτι αἰσθάνεται τὸν ἐλάχιστον τρόμον, ἔκαμεν ἀπειλητικὸν κίνημα κατὰ τοῦ λῃστοῦ· ἀλλ' ὁ Ἰωσὴφ τείνας τὴν χεῖρα ἀνέκραξε.

— Δὲν εἶσθε ἡ Βεττίνα Ρωμανώλη, ἀδελφὴ τοῦ Γαετάνου Ρωμανώλη;

— Ναὶ ἀπεκρίθη ἡ νέα.

— Ἔπειτα παρατηρήσασα αὐτὸν μετὰ προσοχῆς εἶπε·

— Καὶ σεῖς εἶσθε ὁ Ἰωσὴφ Σκαμότσης.

— Ὦ! ναί, Κυρία μου, ἔρχομαι ἀπὸ τὴν Βονωνίαν, ἐλπίζων νὰ φθάσω ἐγκαίρως πρὸς βοήθειαν τοῦ φίλου μου.

Καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν Ρώμην μὲ τὸ ἐπίλοιπον ποσὸν, τὸ ὁποῖον ζητοῦν οἱ λῃσταί, οἱ συλλαβόντες τὸν ἀδελφόν μου. Οὗτος δὲ ὁ ἄνθρωπος ἔστειλε τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ποσοῦ, καὶ μὲ περιέμενεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς ἐρυθρᾶς Πύλης διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὸ δεύτερον· ἀλλὰ πρὶν τὸ δώσω ἀπῄτησα νὰ μὴ παραδοθῇ πρῶτον ὁ ἀδελφός μου. Τότε μ' ἐπρότεινε νὰ μὲ ὁδηγήσῃ ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκετο ὁ Γαετάνος, καὶ συναινέσας παρέλαβον καὶ τούτους τοὺς δύω πιστοὺς ὑπηρέτας, πρὸ δύω δὲ ὡρῶν τρέχομεν εἰς τὰ βουνά. Τέλος πάντων ἐσταμάτησα ἐδῶ πεπεισμένη ὅτι αὐτὸς μὲ ἀπατᾷ.

— Προσέχετέ τον αὐστηρῶς, εἶπεν ὁ Ἰωσὴφ πρὸς τοὺς δύω ὑπηρέτας. Καὶ ἔπειτα ἀποταθεὶς πρὸς τὴν Βεττίναν·

— Ἐγὼ, εἶπε, θέλω σᾶς ὁδηγήσει, ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμέ.

— Δὲν εἶσαι ὁ ἄριστος τῶν φίλων τοῦ ἀδελφοῦ μου; εἶπεν ἡ νέα τείνασα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ἰωσήφ.

— Ἐμπρὸς, ἀπεκρίθη οὗτος.

Καὶ ἔφερε τὴν Βεττίναν εἰς τὸν τάφον. Ἔπειτα δείξας μὲ τὸν δάκτυλόν του εἶπεν·

— Βεττίνα, ἀδελφή μου, θάρρος. Ἰδοὺ, ἐνταῦθα κεῖται ὁ ἀδελφός μας Γαετάνος.

Καὶ ἡ Βεττίνα ἀφεῖσα φωνὴν ἔπεσε γονυπετής. Τότε, ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν ταραχὴν ὁ ὁδηγὸς, ἐπροσπάθησε νὰ φύγῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, διότι ἐφυλάσσετο καλῶς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, οἵτινες ἀνασηκώσαντες ταυτοχρόνως τὰ πιστόλια τὸν ἠπείλησαν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐξεπλάγη ὁ Ἰωσὴφ ἐπανιδὼν τὴν σκιὰν τοῦ Γαετάνου, ἥτις ἱσταμένη δέκα βήματα μακρὰν τοῦ τάφου ἔνευε τῷ Ἰωσὴφ ὅπως τὴν παρακολουθήσῃ.

Ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον ὑπακοῆς. Ἔπειτα ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς δύω ὑπηρέτας:

— Φυλάττετε, εἶπε, καλῶς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφω.

Καὶ ἠκολούθησε τὸ φάντασμα διευθυνόμενον πρὸς τὸν καταρράκτην.

Μετὰ πέντε λεπτὰ εἰσῆλθον καὶ οἱ δύω εἰς ἀτραπὸν τόσον πλησίον τοῦ καταρράκτου, ὥστε κατεβρέχοντο ἀπὸ τὰ ἀναπηδῶντα ὕδατα.

Καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑτέρων πέντε λεπτῶν ἔφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἔνθα ὁ ποταμὸς, ὅστις ἀποτελεῖ τὸν καταρράκτην, ρέει ὁρμητικὸς καὶ θορυβώδης, ἐντὸς κοίτης δέκα ἕως δεκαπέντε πόδας πλατείας.

Ὁ χείμαρρος οὗτος εἶναι ἀδιάβατος εἰς τοὺς κολυμβητὰς, καὶ ἂν ποτέ τις ἤθελε τὸ δοκιμάσει, θὰ παρεσύρετο ἀμέσως καὶ θὰ κατερρίπτετο ὡς βέλος ἀπὸ ὕψος πεντακοσίων ποδῶν. Περιβρέχων δὲ πανταχόθεν ὀξυτάτην τινὰ κορυφὴν, καθιστᾷ αὐτὴν νῆσον, εἰς ἣν δὲν δύναταί τις νὰ ὑπάγῃ εἰμὴ διαβαίνων γέφυραν. Τὸ φάντασμα ἐστάθη ἐνώπιον τῆς γεφύρας ταύτης ἥτις ἐσύγκειτο ἐκ τριῶν κορμῶν ἐλάτης· ἦσαν δὲ τοσοῦτον ὀγκώδεις ὥστε, διὰ νὰ μεταφερθῇ ἕκαστος αὐτῶν ἐκεῖ θὰ ἐχρειάσθη εἴκοσιν ἀνδρῶν δύναμις.

Ὁ Ἰωσὴφ ἀνεζήτει νὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τὰ βλέμματα τοῦ φαντάσματος, ἐπὶ τίνι σκοπῷ τὸν ἔφερεν ἐκεῖ· τὸ δὲ φάντασμα ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τοῦ ὄρους, καὶ ἐκεῖθεν τῷ ἔδειξε ζοφερὸν χάσμα σπηλαίου κειμένου πεντακόσια, ἢ ἑξακόσια βήματα μακρὰν εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τοῦ χειμάρρου. Ἐνίοτε τὸ χάσμα τοῦτο ἐφωτίζετο. Καὶ μετὰ ταῦτα φωναὶ μεθυόντων, καὶ καγχασμοὶ ἐπικρατοῦντες τῆς

βοῆς τοῦ καταρράκτου ἠκούοντο ἐξερχόμενοι ἐκ τοῦ σπηλαίου. Εἰς τοῦτο τὸ σπήλαιον κατέφυγον ὅπως διανυκτερεύσωσιν οἱ φονεύσαντες τὸν Γαετάνον λῃσταί.

Ὁ Ἰωσὴφ δὲν ἐνόει τὸν σκοπὸν δι' ὃν τὸ φάντασμα τὸν ἔφερεν ἐνταῦθα· διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἕως οὗ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Τέρνιον, καὶ ὁδηγήσῃ ἱκανοὺς στρατιώτας ἵνα προσβάλωσι τοὺς λῃστὰς, ἡ ἡμέρα ἤθελε παρέλθει καὶ οἱ λῃσταὶ ἤθελον ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν.

Τὸ φάντασμα, ἐνοῆσαν τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ Ἰωσὴφ, ἔσεισε τὴν κεφαλήν. — Λέγε, ἀνέκραξεν ὁ Ἰωσὴφ, μὲ διατάττεις νὰ προβῶ κατ' αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς προσβάλω μόνος; θέλω ὑπακούσει ἄνευ δισταγμοῦ καὶ φόβου.

Τὸ φάντασμα σεῖον καὶ αὖθις τὴν κεφαλὴν κατέβη ἐκ τῆς κορυφῆς καὶ διευθύνθη πρὸς τὸν χείμαρρον. Ἐλθὸν δὲ πρὸ τῆς γεφύρας ἔνευσε πρὸς τὸν Ἰωσὴφ ν' ἀνασηκώσῃ τοὺς κορμοὺς τῶν ἐλατῶν καὶ νὰ τοὺς ρίψῃ εἰς τὸν ποταμόν.

—Ἀλλ' ἀπαιτεῖται, εἶπεν ὁ Ἰωσὴφ, εἴκοσιν ἀνδρῶν δύναμις, διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ τοιοῦτο ἔργον· ἑνὸς μόνου εἶναι ἀδύνατον.

Τὸ φάντασμα ὅμως ἐπανέλαβε τὸ αὐτὸ σημεῖον ὅπερ ἐσήμαινε, δοκίμασε.

Ὁ Ἰωσὴφ ἔκλινεν, ἀνακαλέσας εἰς τὴν μνήμην του τοὺς λόγους τούτους τοῦ εὐαγγελίου. «ὁ ἔχων πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως ἐρεῖ τῷ ὄρει τούτῳ ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γενήσεται». Ἔκυψε λοιπὸν ἀποφασιστικῶς καὶ λαβὼν ἕνα τῶν κορμῶν τὸν ἀνεσήκωσεν ὡς μικρὰν δοκὸν, καὶ τὸν ἀφῆκε νὰ πέσῃ εἰς τὸν ποταμὸν, ὅστις παρέσυρεν αὐτὸν ὡς ἄχυρον· ἔρριψε δὲ καὶ τὸν δεύτερον καὶ τὸν τρίτον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἠκροάσθη.

Καὶ ὡς τρεῖς κρότοι κανονίων ἠκούσθη ἡ κατάπτωσις τῶν τριῶν κολοσσιαίων κορμῶν.

Ὅθεν, καταστραφείσης τῆς γεφύρας, οἱ λῃσταὶ ἔμειναν ἔγκλειστοι.

Ἴσως καὶ αὐτοὶ οἱ λῃσταὶ, ἐν μέσῳ τῶν ὀργείων αὐτῶν ἤκουσαν τὸν τρομερὸν ἐκεῖνον κρότον· ἀλλὰ θὰ τὸν ἐξέλαβον ἐκ τῶν τυχαίων ἐκείνων ἤχων οἵτινες ἐξυπνίζουσιν ἐν καιρῷ νυκτὸς τὴν ἠχὼ τῶν ὀρέων.

Μετὰ ταῦτα τὸ φάντασμα ἐπανέλαβε τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν τάφον· καὶ οὕτω ἐντὸς δέκα λεπτῶν, ἀκολουθῶν ὁ Ἰωσὴφ τὸ φάντασμα, ἔφθασεν εἰς τὴν συνοδίαν.

Καὶ ἡ μὲν λαμπὰς τοῦ ἀχθοφόρου ἐφώτιζε τὴν Βεττίναν δεομένην ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ της, οἱ δὲ ὑπηρέται ἐφύλαττον τὸν λῃστήν.

Ὁ Ἰωσὴφ ἀτενίσας πρὸς τὸ φάντασμα ἐζήτει νὰ μάθῃ τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ πράξῃ ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὑπερφυὲς ἔργον ἐξεπληρώθη, ὡς φαίνεται, τὸ φάντασμα ἀπεχαιρέτισε διὰ τῆς χειρὸς, καὶ ἤνοιξε τὴν ἀγκάλην του ὡς ἂν προσεκάλει τὸν φίλον του. Καὶ ἔδραμε μὲν ὁ Ἰωσὴφ ἀλλὰ τὸ φάντασμα ἐξέφυγεν ὡς ἀτμὸς, καὶ στενάζον ἔγινεν ἄφαντον.

Τότε ὁ Ἰωσὴφ καταβὰς πρὸς τὴν Βεττίναν εἶπε·

— Κυρία μου, τὰ πάντα ἤδη ἠξεύρετε. Ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς Τέρνιον, καὶ τὴν ἐπαύριον θέλομεν ἐκθάψει τὸ σῶμα τοῦ δυστυχοῦς ἀδελφοῦ μας Γαετάνου καὶ ἀποδώσει εἰς αὐτὸν τὸν τελευταῖον φόρον.

— Τοῦτο ἀρκεῖ, ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις πρὸς παρηγορίαν τῆς ψυχῆς του, ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ θέλει ταφῇ εἰς τὸ νεκροταφεῖον; ἀλλὰ δὲν θέλομεν ἐκδικηθῇ τὸν θάνατόν του;

—Ἡ ἐκδίκησις ἔγεινε, κυρία μου, εἶπεν ὁ Ἰωσὴφ· καὶ διηγήθη, ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ἔπραξεν.

— Ἀδύνατον! ἀνέκραξεν ὁ λῃστὴς ἀκούσας τὴν διήγησιν ταύτην μὲ τρόμον καταδίκου· ἀπῃτοῦντο εἴκοσιν ἄνδρες διὰ νὰ ἀνασηκώσουν ἕκαστον τῶν κορμῶν τῆς γεφύρας.

— Ὁ Θεὸς μ' ἐβοήθησεν, ἀπεκρίθη ἁπλῶς ὁ Ἰωσήφ.

Καὶ ἀναλαβόντες τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν τὰ στίγματα τοῦ τραύματος τοῦ Γαετάνου τὰ ὁποῖα ὅμως μόνον ὁ Ἰωσὴφ ἔβλεπε, ἔφθασαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἐρυθρᾶς Πύλης.

Ἐκεῖ ὁ λῃστὴς παραδοθεὶς εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης ὡμολόγησεν ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ἐπέστρεψε μὲ τὰς πρώτας δέκα χιλιάδας τῶν ταλλήρων, ἔρις ἠγέρθη μεταξὺ τῶν λῃστῶν κατὰ τὴν διανομὴν τῆς ποσότητος ταύτης. Καὶ εἷς τῶν κακούργων τούτων, εὑρίσκων τὸ μερίδιόν του ὀλιγώτερον τοῦ τῶν ἄλλων, διὰ νὰ στερήσῃ τὸν λῃσταρχον τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῶν λύτρων, ἐβύθισε τὸ ξίφος του εἰς τὸ στῆθος τοῦ Γαετάνου. Ἀλλ' ὁ λῃσταρχος διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὰ λοιπὰ, ἔστειλε καὶ ἐπρότεινε εἰς τὴν νέαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ μέρος ὅπου, νομίζουσα ὅτι ἤθελεν εὑρεῖ τὸν ἀδελφόν της, θὰ ἔπιπτε καὶ αὐτὴ εἰς ἐνέδραν, καθ' ἣν θὰ ὑστερεῖτο καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὰ χρήματά της.

Ἀλλὰ τὸ θάρρος τῆς Βεττίνας καὶ ἡ γενναιότης τῶν δύο ὑπηρετῶν, ἤλλαξαν τοῦ δράματος τὴν λύσιν.

Ὁ λῃστὴς αἰσθανθεὶς ὅτι ὁ θάνατος θὰ ἦτον ἡ ἄμεσος ἀνταμοιβὴ τῆς προδοσίας του, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ ἑνωθῇ μὲ τοὺς συντρόφους του εἰς τὸ σπήλαιον, περιεπλανήθη μέρος τῆς νυκτός, ἐλπίζων πάντοτε νὰ εὕρῃ καιρὸν νὰ φύγῃ· ἀλλ' ἡ αἰφνιδία ἐμφάνισις τοῦ Ἰωσὴφ ἐματαίωσε καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα του.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἀνωρύχθη ὁ τάφος τοῦ Γαετάνου ἐνώπιον τοῦ κλήρου τοῦ Τερνίου καὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως· ὁ νεκρὸς ἔφερεν ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ ἀνοικτὸν καὶ βαθὺ ἐκεῖνο τραῦμα ὃ ἐπέδειξε τὸ φάντασμα εἰς τὸν Ἰωσήφ.

Ἐπειδὴ δὲ ἦτο γνωστὸν ὅτι οἱ λῃσταὶ δὲν εἶχον ἄλλην ἔξοδον εἰμὴ τῆς καταστραφείσης γεφύρας, δὲν ἐφρόντισαν οὔτε κἂν νὰ τοὺς συλλάβωσιν. Ἡ γῆ ἦτον ἐσκεπασμένη ὑπὸ χιόνος καὶ δὲν παρεῖχεν εἰς αὐτοὺς οὐδὲν ἐφόδιον· διὸ καὶ ἐλιμοκτονήθησαν πάντες, τριῶν δὲ ἐξ αὐτῶν τὰ πτώματα ἀποπειραθέντων νὰ διαβῶσι τὸν χείμαρρον, εὑρέθησαν συντετριμμένα ἐπὶ τῶν βράχων· ὁ δὲ νεκρὸς τοῦ Γαετάνου, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Βεττίνης, τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τῶν δύο πιστῶν ὑπηρετῶν, μετεκομίσθη εἰς Ρώμην.

Καὶ ἓν ἔτος μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωσὴφ, κατὰ τὴν ἔφεσιν τοῦ φίλου του, ἐνυμφεύθη τὴν Βεττίναν.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΛΗΣΤΗΣ

Ταχυδρομικὴ ἅμαξα πλήρης ὁδοιπόρων προσβαλομένη καὶ ἀπογυμνουμένη ὑφ' ἑνὸς μόνου καὶ ἀόπλου ἀνθρώπου εἶναι σπανιώτατον γεγονὸς καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Καλλιφορνίᾳ, ἀφηγοῦνται αἱ ἐφημερίδες τοῦ Σὰν-Φραντζίσκου. Τὸ τοιοῦτον ὅμως συνέβη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Σὰν-Λουϊ-Ὀβίσπο. Ἡ ταχυδρομικὴ ἅμαξα διήρχετο γωνίαν τινὰ τῆς ὁδοῦ εἰς 2 μιλλίων ὡς ἔγγιστα ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Σολεδὰδ, ὅτε ὁ ὁδηγὸς παρετήρησεν ἐν τῇ σκοτίᾳ σχοινίον τεταμμένον ἀνὰ μέσον τῆς ὁδοῦ, ἔχοντος ἐν τῷ μέσῳ λευκὸν μανδήλιον.

Μόλις δ' ἐκράτησε τοὺς ἵππους του καὶ ἄνθρωπός τις κεκρυμμένος ὄπισθεν δένδρου, ἔκραζε πρὸς αὐτὸν δι' ἐπιτακτικῆς φωνῆς « Ρίψατέ μοι τὸ χρηματόδεμα! »

Ταὐτοχρόνως δ' ὁ ὁδηγὸς ἔβλεπε διαλάμπουσαν ὄπισθεν τοῦ ὑλοτομείου τὴν λάμψιν πυρᾶς κατασκηνώσεως, ἥτις ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ὑποθέσῃ ὅτι, εὑρίσκετο ἐνώπιον συμμορίας λῃστῶν. Ὁ ἄγνωστος λῃστὴς ἐπιβάλων τὴν προσκλησίν του συνώδευσεν αὐτὴν δι' ἀπειλῆς, ὅτι θὰ πυροβολήσῃ· ὁ ὁδηγὸς ἔρριψε τὸ χρηματόδεμα περιέχον 160 δολλάρια(1) εἰς χρυσὸν καὶ ἓν γραμμάτιον εἰς διαταγὴν ἐπὶ τῆς Τραπέζης τοῦ Σὰν-Λουϊ-Ὀβίσπο.

Ἀμέσως ἐκόπη τὸ σχοινίον καὶ ἡ ταχυδρομικὴ ἅμαξα ἐξηκολούθησε τὴν ὁδόν της.

Ἀφικόμενοι δ' εἰς Σολεδὰδ οἱ ὁδοιπόροι, ἀνέφερον τὸ συμβεβηκὸς εἰς τὸν διοικητὴν, ὅστις ἀμέσως ἐπελήφθη τῶν ἐρευνῶν. Δὲν ἤργησαν δὲ νὰ μάθωσι, ὅτι νεανίας τις εἶχεν ἐγκαταλείψει κρυφίως τὴν Σολεδὰδ ὥρας τινὰς πρὸ τῆς προσβολῆς. Ἐξετάσαντες εἰς τὸ μέρος ἔνθα ἔλαβε χώραν ἡ κλοπὴ παρετήρησαν ἴχνη γυναικείου ποδός· τέλος δ' εἰς Σαλινᾶς εὗρον τὸν κλέπτην ἐπιβιβαζόμενον ἀτμοπλοίου δι' Ἅγιον Φραγκῖσκον ἀναχωροῦντος.

Συλληφθεὶς οὗτος, Γεώργιος Ἄδαμς τοὔνομα, ἡλικίας δεκαεννέα ἐτῶν, ὡμολόγησε τὸ ἔγκλημά του. Εἶπεν, ὅτι ἐφόρεσεν γυναικεῖα ὑποδημάτια ὅπως ἀπατήσῃ τοὺς ἀκολουθήσοντας τὰ ἴχνη του. Οὐδὲν ὅπλον ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς σταματήσεως τῆς ταχυδρομικῆς ἁμάξης, ἐκτὸς ἑνὸς μόνου σχοινίου ὅπερ ἐτάνυσεν ἀνὰ μέσον τῆς ὁδοῦ. Εὗρον ἐπ' αὐτοῦ τὰ χρυσᾶ νομίσματα καὶ τὸ γραμμάτιον· προὐτίθετο δὲ νὰ ἐξωδεύσῃ καὶ ἀργύριον δι' ἀγορὰν δώρων προωρισμένων διά τινα νεάνιδα, ἧς ἠρᾶτο.

* *
*

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1881 τελοῦνται ἐν Ἀθήναις τὰ κατὰ τετραετίαν Ὀλύμπια, ὧν ἱδρυτὴς ὁ ἀείμνηστος Εὐαγ. Ζάππας, ἐν τῷ προσωρινῷ καταστήματι αὐτῶν. Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ Μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου ναοῦ τῆς προόδου εἰς τὰ προϊόντα τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας τοῦ ἔθνους, ἥτις εἶχε διακοπῆ πρὸς καιρὸν, ἤρξατο ἤδη μετὰ μεταρρυθμίσεων ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου ὑπὸ τὴν ἄμμεσον ἐποπτείαν τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Τσίλερ, θέλει δ' ἐπιτελεσθῆ ἐν διαστήματι ἓξ ἐτῶν.

* *
*

Κατά τινα στατιστικὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρχόντων Ἰσραηλιτῶν ἀνέρχεται εἰς 6 μέχρις 7 ἑκατομ. Τοσοῦτος ὑποτίθεται ὅτι ἦτο ὁ πληθυσμὸς τῆς φυλῆς ταύτης καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδόξων χρόνων τῆς βασιλείας τοῦ Δαβίδ. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ 5,000,000 ζῶσιν ἐν Εὐρώπῃ· 200 χιλ. ἐν Ἀσίᾳ, 800 χιλ. ἐν Ἀφρικῇ καὶ 500 χιλ. ἐν Ἀμερικῇ. Ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ζώντων τοὺς πλείονας ἔχει ἡ Ρωσσία, ὑπολογιζομένους εἰς 2,621,500. Μετὰ ταύτην ἔρχεται ἡ Αὐστρία ἐν ᾗ οἰκοῦσιν 1,875,000 Ἰσραηλιτῶν, ἡ Γερμανία ἔχουσα 517 χιλ. ἡ Ὀλλανδία 70 χιλ. ἡ Ἀγγλία 50. ἡ Γαλλία 49 χιλ. ἡ Ἰταλία 35 χ. Ὀλιγωτέρους δὲ τὰ ἄλλα κράτη. Ἐν Ἀσίᾳ ἡ Ἰνδικὴ ἔχει 200 χιλ. Ἰσραηλίτας, ἡ δὲ Παλαιστίνη 35 χιλ. Ἐν Ἱερουσαλὴμ πλειονοψηφοῦσιν ἀπέναντι τῶν ἄλλων κατοίκων· οἱ αὐτόθι οἰκοῦντες Ἰουδαῖοι ἀνέρχονται εἰς 13,500, ἐν ᾧ 7 χιλ. εἰσὶν οἱ Μουσουλμάνοι καὶ 5 χιλ. οἱ Χριστιανοί.

(1) Ἀργυροῦν νόμισμα τῶν Ἡνωμένων-Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἴσον μὲ 5 φρ καὶ 40 0]0.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ.

Κων[πολις, 30[12 Μαΐου 1880.

Πιστοὶ εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει παρέσχομεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, παραθέτομεν καὶ σήμερον αὐτοῖς ἐκτενὲς ἐμπορικὸν τιμολόγιον συντεταγμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀκριβεστέρων πληροφοριῶν. Ἡ αὐτὴ ζωηρότης καὶ κίνησις δὲν ἔπαυσαν ἐπικρατοῦσαι καθ' ὅλον τὸ παρελθὸν δεκαπενθήμερον ἐπὶ πάντων τῶν εἰδῶν τῶν Ἀλεύρων, ὧν αἱ τιμαὶ κατὰ συνέπειάν εἰσι πάντοτε σταθεραί· οὕτω τὰ ἐντόπια (κοινῶς κιρμάδες λεγόμενα) διατηροῦνται περὶ τὰ γρ. 128 — 130, τὰ δὲ τῆς Ὀδησσοῦ ἀπὸ 142—162 ἀναλόγως τῆς ποιότητος. Κατὰ τὴν τελευταίαν ὅμως ἑβδομάδα παρατηρεῖται ἔλλειψις τῶν ἀλεύρων Ἰβραΐλας καὶ Γαλαζίου· ἡ δὲ ἡμετέρα ἀγορὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι στερεῖται ὁλοτελῶς διαθεσίμου πράγματος ἐκ τῶν εἰδῶν τῶν τελευταίων τούτων προελεύσεων.

Τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀποικιακῶν ἠμποροῦμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν διὰ μιᾶς καὶ μόνης λέξεως: μαρασμός. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης δὲν τραβᾷ, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν ἐν χρήσει ἐμπορικὴν ἔκφρασιν — παρὰ ἐλαχίστην ποσότητα πράγματος· «κινδυνεύει τις νὰ πιστεύσῃ, ἔλεγεν ἡμῖν ἐσχάτως θλιβερῶς εἷς εὐφυὴς ἔμπορος τῶν εἰδῶν τούτων, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐπαρχιῶν μας δὲν τρώγουν παρὰ μόνον ψωμί! Πάντα τὰ εἴδη τῶν ἀποικιακῶν εἰσι νεκρὰ, ξηρότατα θὰ ἐλέγομεν ἂν ἦτον ἐν χρήσει τὸ ὑπερθετικὸν τῆς ψυχρᾶς ταύτης λέξεως. Μόνον ἐπὶ τῶν καφφέδων καὶ ζαχχάρεων παρετηρήθη κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἐλαφρά τις κίνησις, ἀλλὰ καὶ ἐκείνη πρόσκαιρος. Τὰ πετρέλαια ἀκίνητα εἰς τὰ γρ. 38 τὸ κιβώτιον.

— Τί φρονεῖς διὰ τὰ γκάζια τὰ ὁποῖα ἔχομεν καὶ τὰ ὁποῖα μᾶς κοστίζουν ἕνα διάβολον, θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ εὑρῶμεν τὴν τιμήν των; ἠρώτα προχθὲς ἐκ τῆς θύρας τοῦ καταστήματός του τὸν γείτονά του συνάδελφον εἷς ἔμπορος ἀποικιακῶν, εἰς οὗτινος τὸ κατάστημα ὑπάρχουσι στιβασμένα, ὡσὰν σαρδέλες τοῦ κουτιοῦ, ἄπειρα κιβώτια τοῦ θαυμασίου τούτου προϊόντος τοῦ Νέου Κόσμου.

— Φρονῶ, φίλε μου, ἀπήντησε μελαγχολικῶς ὁ ὁμοιοπαθὴς γείτων, ὅτι θὰ πράξωμεν καλλίτερα ἂν ἀλείψωμεν δι' αὐτῶν τοὺς ἑαυτούς μας παρὰ νὰ προσμένωμεν τὴν καλλιτέρευσίν των....

Πόσοι τοιοῦτοι δυστυχεῖς ὑπάρχουσι!

ΑΠΟΙΚΙΑΚΑ

Καφφὲς Ρίου 1, 2 3,	950, 1080, 1200
Ζάκχαρις Ὀλλανδ· τὸ καντάρ.	205 ἕως 208
" Τεργέστης "	190 ἕως 193
" Ρωσσικὴ "	188
" Κεφάλια 3 καὶ 2 χιλιογραμ.	252 ἕως 255
Πιπέρι μαῦρον ἡ ὀκὰ γρ.	7 1|4 ἕως 7 1|2
κηρία σπερματσέτα Ἀμβέρσ. τὸ κοιλ.	γρ. 6 1|2
" Φουρνιὲ 11 κοιλ. τὸ κιβώτιον	90 ἕως 92
τῶν 12 κοιλ.	105 ἕως 106
Πετρέλαια Ἀμερικῆς τὸ κιβώτιον γρ.	38 1]2 ἕως 39
Θυμίαμα τὸ καντάρι μετζ.	13 ἕως 15
Γαρούφαλα ἡ ὀκὰ γρ.	21 ἕως 22
Λουλάκι ἡ ὀκὰ γρ.	105 " 130
κανέλλα ἡ ὀκὰ γρ.	10 1]2 11
κιρμίζη λευκὸν καὶ μαῦρον ἡ ὀκὰ	54 55
ὕελοι παραθύρων τὸ κιβώτιον φράγκ.	15 16

ΜΕΤΑΛΛΑ

Χάλυψ Τεργέστης τὸ κιβώτιον γρ.	145 150
Σίδηρος Ἀγγλ. ἀσορτιμέντο γρ.	58 60
λαμαρίνα ἀπὸ ἀριθ. 1 ἕως 14 γρ.	100 105

Σουηδίας εἰς δέματα γρ.	105	108
" λάμαις	95	98
Χαλκὸς ἡ ὀκὰ γρ.	13 1]2	14
Μόλυβδος πλάκα τὸ καντάρι γρ.	130	132
Σολίναις ἡ ὀκὰ γ.	3 1]2	3 3]4
Σκάϊα ἀπὸ ἀριθ. 1—12 μία Α καὶ πέντε Α		150
κασσίτερος (καλάϊ) τὸ καντάρι γρ.	690	695
Νισαντῆρι ἡ ὀκὰ γρ.	7	7 1]4
Λευκοσίδηρος (ζύγγος) αἱ 100 ὀκάδ. φράγκ.	92	93
καρφίτζες γαλλ. ἀριθ. 15—48 τὸ βαρέλι τῶν 47 καὶ 48 κιλ: φράγκ.	77	78

ΔΙΑΦΟΡΑ

Τέϊον μαῦρον ἡ ὀκὰ γρ.	18	30
" ἀνθωτὸν	45	100
κόλλα γαλλίας ἡ ὀκὰ γρ.	4 1]2	4 3]4
" Ἀγγλίας τὸ κιβώτιον μετζ.	10 καὶ 2]40	
Ὀρίζια Γένοβας 6 ἀστέρων ὁ σάκκος φρ.	43	43 1]2
Ριζόνια 8 ἀστέρων "	48 1]2	49
ὀρύζια Ἀγγλίας ὁ σάκκος γρ.	160	162
Οἰνοπνεύματα Ἀμερικῆς ὀκάδες στὴ λίρα		21
" Ρωσσίας " "	20	22
Ρούμια Ἀγγλίας τὸ γαλόνι γρ.	8	1]2
" Τεργέστης	15	1]2
Βούτυρον Σιβηρίας ἡ ὀκὰ γρ.		10
Χαυγιάρια μαῦρα ἡ ὀκὰ	30	40
Σαπούνια Κρητικὰ ἡ ὀκὰ γρ.	5	5 1]2
" Μιτυλήνης	4	4 1]2

ΑΛΕΥΡΑ

Ὀδηττοῦ Α'. γρ.		160
" Β.	148	150
" Γ.	140	142
" Δ.		ἔλλειψις
Ἐντόπια (κιρμάδες)	126	130
Ἰβραΐλας	ἔλλειψις	
Γαλαζίου	"	
Ματσαλίας μαλακὰ		122
" σκληρὰ	ἔλλειψις.	

ΓΡΙΦΟΣ Α'.

Ἡ κεφαλὴ παριστᾷ υἱὸν τοῦ Ἡρακλέους.

Τὸ μεταξὺ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἀλαβαστρίνου δοχείου μέρος, παριστᾷ νῆσόν τινα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Τῷ πρώτῳ λύτῃ δωρηθήσεται ἓν ἀντίτυπον τοῦ μυθιστορήματος ὁ Σανσελλώρ.

Γ. ΛΑΠΠΑΣ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις τοῦ Παραρτήματος τῆς Ἱστορίας τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ Πολέμου.

—ο—

Λαμβάνομεν τὴν τόλμην νὰ παρακαλέσωμεν τὸν ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου κ. Β. Ι. Κ., τὸν ἐν Βιτωλίοις κ. Θ. Δ. Π. καὶ τὸν ἐν Ἰθάκῃ κ. Ι. Κ. ὅπως λάβωσι τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μᾶς ἐμβάσωσιν ἀνυπερθέτως τὰς συνδρομάς των.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμάτων (μετάφρ. ἐκ τοῦ Γαλ. Λ. Α. Λαζαρίδου.—ΠΑΓΚΟΣΜ.ΛΕΥΚΩΜΑ, Ὁ Γλάδστων καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ ὑπουργείου.—ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ, Οἱ Ρῶσσοι ἐν Σεβ]πόλει μεταφρ. Δ. Σωφρονιάδου.—Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ Β'. μετάφρ. Ι. Τ. Ἀντωνιάδου.—ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, Περὶ τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως, μετάφρ. Ν. Κ. Μακάρου. — Τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου. — Οἱ νέοι Αἰχμάλωτοι (συνέχεια).—Οἱ Μαθηταὶ (Διήγημα Α. Δουμᾶ συνέχεια καὶ τέλος.—ΔΙΑΦΟΡΑ. — ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ.— ΓΡΙΦΟΣ.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ὁ Γλάδστων.— Τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου.— Οἱ Νέοι Αἰχμάλωτοι.— Γρῖφος.